ҚАРАҚАЛПАҚСТАН

КАРАКАЛПАКСТАН

KARAKALPAKSTAN

ИЗДАТЕЛЬСТВО
"КАРАКАЛПАКСТАН"

PRIMBETOV MAKHSETBAY
TLEPBERGENOVICH
г. Нукус Республика Каракалпакстан.

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН
КАРАКАЛПАКСТАН
KARAKALPAKSTAN

ФОТО-АЛЬБОМ

ИЗДАТЕЛЬСТВО „КАРАКАЛПАКСТАН"

НУКУС – 1984

33С5 (526)

РЕДКОЛЛЕГИЯ

Абдиров Ч. А., Арзымбетов У. А., Жумашев Х. Ж.,
Исмаилов Б. И., Каипбергенов Т. К., Камалов С. К.,
Леонтичев Ю. А., Утамбетова К. Е., Юсупов К. Е. (руководитель),
Юсупов И. Ю.

АВТОРЫ
сценария и текстов:

ИСМАИЛОВ Б. И. и ЖУМАШЕВ Х. Ж.

АВТОРЫ
фотографий:

КОТАНОВ В. Ф.,
КУЗЬМИН О. И.

ОФОРМЛЕНИЕ И МАКЕТ
художника

КОТАНОВА В. Ф.

В альбоме использованы фотографии:
Галай В. П., Саидова Р. С., Елеусинова М. Е., Уразова К. У.,
Лихваря А. И., Рихтера В. И., Багрянского Ю. Д., Пенсона М.М.

Творческая фотопечать В. Д. Пилиповского.

Переводчик текстов на английский язык
ОЛЕЙНИК С. А.

К $\frac{4903040000-010}{М-357(04)-84}$ 114–84

© Издательство „Каракалпакстан“, 1984

ТЕҢ ҲУҚЫҚЛЫ ХАЛЫҚЛАРДЫҢ БИРИ

Қарақалпақстан Автономиялы Совет Социалистлик республикасы Өзбекстан ССР ының арқа-батысында жайласқан. Оның жер майданы 165,7 мың квадрат километр, онда бир миллионнан аслам адам жасайды.

Қарақалпақстан АССР ының пайтахты —Нөкис шәҳәри автономиялы республикамыздың экономикалық, административлик-сиясий ҳәм мәдений орайы болып есапланады. Октябрь революциясына шекем ол көрер көзге ысқынсыз, еки казарма жайынан ғана ибарат жалғыз сақшылар қорғаны еди. Қаланың тийкарғы тырнағы пайтахтты Төрткүлден бунда көшириў мәселеси шешилген—1932-жылы салынды. Солай етип Нөкис 1939-жылдан баслап пайтахт болды.

Қаланың архитектуралық көринисин әпиўайы ҳәм салдамлы имаратлар безеп, ол шәҳәрдиң ҳәзирги заман көп этажлы жайлары ҳәм жасыл қыябанлары менен үйлесип турады. Шәҳәр тез пәт пенен өспекте. Биринен соң бири микрорайонлар пайда болмақта. Ҳәр жылы мыңнан аслам нөкислилер жаңа қонысларын нышанлайды. Ҳәзир бул жерде 150 мыңға шамалас адам турады.

Тәбият автономиялы республикамызға мол байлықларын инам еткен. Қызылқум ҳәм Қарақум жәзийрасы, Үстирт саҳрасы ҳәм Арал теңизи қоршаған бул гөззал үлке өзиниң теңиз ҳәм көп суўлары менен, тоғайлары, пахта ҳәм салы атызлары, бағ ҳәм жүзимгершиликлери менен, жер асты байлықлары менен журтты қайыл қалдырады. Орта Азияның ең ири дәрьясы—Әмиўдәрья бул жерге ишсең мийриң қанатуғын шыпалы суўын жеткерип, кең пайтақ жерди ҳасылзарлыққа айландырады.

Қарақалпақстан узақ әсирлер даўамында ҳуқықсызлық, жоқшылық үлкеси болып келди. Мийнеткешлер массасы қатал түрде езилип келди, олар тутасы менен саўатсызлықта жасады. Жан түршигерлик әптадалық, ашаршылық, медициналық жәрдемниң аты-аўазасының да болмаўы халықтың биротала жоқ болып кетиўине әкелип тақады. Октябрь революциясына шекем Қарақалпақстан патша Россиясының ең артта қалған колониясы еди. Уллы Октябрь, Ленин, коммунистлер партиясы, рус рабочий класы еркинлик ҳәм бахыт әкелди, социаллық ҳәм миллий езиўшиликтиң кисенин күл-талқан етти. Партияның ерки, халықтың қаҳарманлық ислери менен барлық қарақалпақ жери қайтадан кәмалға келди. Мийнет адамы оның шексиз байлықларының ийеси болып қалды.

Тең ҳуқықлы халықлардың бири болған қарақалпақ халқы Совет властьı жылларында ғана жәмийетлик-сиясий, экономикалық ҳәм социаллық прогресс жолында наятый уллы илгерилеўшиликлерге ерисе алды, тарийхында туңғыш рет өзиниң мәмлекетлик өз бетиншелигине ийе бола алды. Қарақалпақ социалистлик миллети қәлиплести ҳәм раўаж алды.

1924-жылы Орта Азия республикаларының миллий мәмлекетлик шегараларын белгилеў дәўиринде Қазақстан АССР ының составында Қарақалпақстан автономиялы областы дүзилди. 1930-жылы ол тиккелей Россия Федерациясының составына кирди, ал 1932-жылы Автономиялы Совет Социалистлик Республикасы болып қайта дүзилди. 1936-жылы СССР Конституциясына муўапық Қарақалпақстан АССР ы Өзбекстан ССР-ының составына кирди.

КПСС Орайлық Комитетиниң Бас секретары Ю. В. Андропов Совет Социалистлик Республикалар Союзының дүзилгенине 60 жыл толыў ҳүрметине бағышланған КПСС Орайлық Комитетиниң ҳәм СССР Жоқарғы Совети менен РСФСР Жоқарғы Советиниң бас қоспа салтанатлы мәжилисинде шығып сөйлеген сөзинде Советлер Союзының 60 жыл даўамында басып өткен жолы—бул үлкен бир дәўир, деп атап көрсеткен еди. Артта қалыўшылық, бахытсызлық ҳәм апатшылық ҳалатынан ең жоқары мәдений дәрежедеги ҳәм халқының абаданлығы мудамы артып баратырған ҳәзирги заманғы уллы мәмлекет дәрежесине дейин жылдырымдай тезлик пенен пәрўаз етиўшиликти тарийх, бәлким, ҳеш қашан билмеген шығар.

Советлер Союзының тарийхы—оның байрағы астына жәмленген барлық республикалардың, кең пайтақ елимизде жасайтуғын барлық миллет ҳәм халықлардың экономикалық, сиясий ҳәм мәдений жақтан беккемлениўиниң ҳәм ҳақыйқат гүллениўиниң тарийхы.

◀1 ◀2

Революцияға шекем патриархаллық-феодаллық қатнасық ҳүким сүрген бизиң Қарақалпақстан—советлик республикалардың туўысқанлық аўқамында өзиниң даңқлы жолын жүрип өтти. Коммунистлик партиямыздың басшылығы астында уллы рус халқының, өзбек ҳәм елимиздиң басқа да халықларының туўысқанлық жәрдеми менен, ол жоқары раўажланған санааты ҳәм кең өндирислик аўыл хожалығы бар, мәденияты ҳәм илими өсип гүлленген мәканға айланды.

Байрағында Ленин, Октябрь революциясы ҳәм Халықлар дослығы орденлери жарқырап турған Социалистлик Қарақалпақстан —марксизм-ленинизмниң өмир сүйгиш қүдиретиниң, КПСС ленинлик миллий сиясатының жеңисиниң жарқын мысалы бола алады.

1984-жылы Қарақалпақстан Совет автономиясына 60 жыл толады. Бул узақ емес тарийхый мүддет. Лекин 60 жылда нәтийжели мийнет арқасынан әмелге асқан сол уллы өзгерислер өзиниң мәниси ҳәм әҳмийети жағынан пүтин бир тарийхый дәўирге бара-бар.

1913-жыл менен салыстырғанда санаат өнимлерин жетистириў 262 мәртебе артты. Совет властьı дәўиринде автономиялы республикамызда энергетикалық, пахта тазалаў, май шығарыў, балық ислеп шығарыў, метал ислеп шығарыў, мебель, полиграфия ҳәм басқа да санаат тараўлары дүзилди. Жақында ғана тоқымашылық санааты пайда болды.

Соқыр шыралар «Ильич шырақлары»на орын берди, жаңа электр станциялары бириниң изинен бири қатарға қосылмақта.

Ағаш гүнделер ҳәм шыйқылдаған арбалар экспонат ретинде музейлерге көшип, атызларға трактор ҳәм комбайнлар түсти. Ярым натураль дийханшылық ҳәм көшпели шарўашылық пенен шуғылланатуғын артта қалған үлкеден социалистлик индустриалы-аграрлық үлкеге айланып, республикамызда бир әжайып өзгерис жүз берди.

Республикамыздың барлық санаат комплексине социалистлик индустриализация жолы тән бола алды, тек шийки зат жетистириў менен ғана шекленбей, тайын өнимлер жетистиретуғын санаат тараўлары да бой тикледи.

Революцияға шекем аўыл хожалығының шийки затларын ебин-жорық ислеп шығаратуғын майда-шүйде өнерментшилик кәрханаларында барлығы болып 137 рабочий ислейтуғын еди. Ҳәзир автономиялы республикамызда ҳәзирги заман техникасы менен үскенеленген, жоқары қәнигелестирилген рабочийлардың, инженерлик-техникалық хызметкерлердиң үлкен армиясы ислеп атырған жүзден аслам кәрхана бар.

Олардың ишинде пахта ислеп шығарыў ең ири санаат тараўы болып есапланады. Егер 1923—1924-хожалық жылында сол ўақытларғы бирден бир Төрткүл Мәмлекетлик пахта тазалаў заводы мың тонна пахта талшығын ислеп шығарған болса, ҳәзирги сегиз пахта тазалау заводы жылына орташа 120 мың тоннаға жақын пахта талшығын, 2 мың тонна өсимлик майын ҳәм басқа да өнимлерди ислеп шығарады.

Электроэнергетика пәтли раўажланбақта. 1940-жылы автономиялы республикамыздың барлық электр станциялары 3,6 миллион, 1950-жылы 10,5 млн. киловатт саат электр энергиясын ислеп шығарған болса, 1982-жылы тек Тахиятас ГРЭС иниң өзи халық хожалығына 1,7 миллиард киловатт саат электр энергиясын жеткерди. «Халықлар дослығы станциясы» деп аталатуғын Тахиатас ГРЭС иниң электр бағаналары өз ыйықларында Қарақалпақстан жериниң барлық түпкирлерине, Өзбекстанның Хорезм областына ҳәм Түркменстанның Ташаўыз областына электр энергиясын тасыйды. ГРЭС Бирлескен энергетика системасына қосылды.

Ислеп шығарған өнимлери халық тәрепинен көплеп талап етилетуғын Орта Азиядағы ең ири Мойнақ балық консерва комбинатының жигирмадан аслам өнимине мәмлекетлик сапа белгиси берилген. Комбинат жылына тек балық консервасынан 12 млн. қуты бере алады. Соның менен бирге ол частик балығының уўылдырығын, жас, тоңлатылған, дузланған, қақланған ҳәм ысланған балық онимлерин де ислеп шығарады.

Халық хожалығында ҳәм турмыста тәбийғый газ кең түрде қолланыла баслады. Үстирт саҳрасында запасы онлаған миллиард кубометрге жететуғын «жасыл отын» бар оғада күшли Шахпахты газ кәни эксплуатацияға тапсырылды. Қарақалпақ тәбийғый газы Орта Азия — Орай трансконтинентальлық газопроводына тутастырылды.

Онша алыс емес өтмишинде үстинен тек кәрўан жоллар ғана жүрип өткен Қарақалпақстан, бүгин тум-тусын шым-шытырық машина жоллары, темир жоллар, суў ҳәм ҳаўа қатнасығы кестелеген үлкеге айналды. Узынлығы 2,5 мың кубометрлик асфальт жоллары автономиялы республикамыздың ең алыс жерлерин орай менен байланыстырады. Ташкент—Арал теңизи автогүзары халық хожалығында үлкен әҳмийетке ийе.

Урыстан соңғы жыллары Қарақалпақстанды Қарақум жәзийрасы арқалы Орта Азия темир жолына байланыстыратуғын автономиялы республикамыздағы биринши Чаржаў—Қоңырат темир жолы қурылды. СССР дың дүзилгенине 50 жыл толыў қарсаңында узынлығы 406 километрлик Қоңырат—Бейнеў полат магистралы эксплуатацияға берилди, солай етип елимиздиң орайлық районларына баратуғын темир жол еки мәртебеге жақынласты. Соңғы он жыллықта темир жол линиясы Әмиўдәрьяның оң тәрепине өтип, автономиялы республикамыздың пайтахты арқалы арқада Шымбайға дейин, қублада Төрткүлге дейин өткерилди. Ҳәзир темир жол составлары (адам ҳәм жүк тасыйтуғын) Нөкис станциясы арқалы көп ғана бағдарларға изи үзилмей қатнап тур.

Ҳаўа транспорты бизиң пайтахтымызды Москва, Киев, Ташкент, Алма Ата, Баку, Ашхабад, Душанбе, Волгоград, Минеральные воды ҳәм басқа да көплеген шәҳәрлер, район орайлары, шарўа ҳәм геологлардың алыстағы поселкалары менен байланыстырып тур. Дәрья флотымыз ҳәзирги заман кемелери ҳәм баржалары менен үскенеленген.

Революцияға шекем қарақалпақлар қара үйлерде ҳәм пақсадан салынған қақыраларда жасап келген. Қала ҳәм поселкалардың қурылысы тек совет властьı дәўиринде басланды. Тахиатас, Шоманай, Қараөзек, Ленинабад, Ақмаңғыт, Бостан, Үстирттеги Комсомольск, Қаратаў қусаған қала ҳәм поселкалар қулазыған ашық даланлықта дерлик бой тикледи. Қоңырат, Хожели, Төрткүл ҳәм басқа да шәҳәрлерде ири микрорайонлар өсип жетисти, абаданластырылған колхоз ҳәм совхоз поселкалары салынды.

Қарақалпақстан қурылысшылары Нөкисти сийрек гезлесетуғын имаратлар ҳәм архитектуралық ансамбльлер менен безеди. Булардың ишинен жаңа турақ жай

массивлерин, Университетти, Искусство сарайын, темир жол вокзалын, «Ташкент» мийманханасын, Бахыт үйин ҳәм басқа да көплеген имаратларды атап көрсетсе арзыйды.

Қурылыс индустриясы дүзилди. Ири панельден жай салыў заводы, силикат заводы, 5 гербиш заводы, союзлық әҳмийетке ийе қара үй-кийиз комбинаты иске қосылды.

Бүгинги Қарақалпақстан тайнапыр қурылыс майданшасына мегзеп, ҳәмме жерде ғалаба таза қурылыслар бой тиклемекте. Мәмлекетлик ҳәм кооперативлик кәрханалар менен шөлкемлердиң ири қаржыларының муғдары 1982-жылы 1940-жылғы менен салыстырғанда 4 млн. манаттан 446 млн. манатқа жетти. Ҳәзир қурылыс шөлкемлеринде 30 мыңнан аслам рабочийлар менен хызметкерлер ислеп атыр.

Тахиатас ГРЭС иниң бесинши гезеги қурылып атыр. Тийкарынан жалпыламай электрлестириў иси питиўи менен электр жеткериўши жоқары вольтли линиялардың резерв системасын қурыў жумысы басланды. Әмиўдәрьяға сийрек ушырасатуғын суў қурылысы—Тахиятас гидроузели салынды. Ол тек ғана дәрья суўын көп мыңлаған гектар жерлерге ретлестирип берип ғана қоймай, еки жағаны машина ҳәм темир жоллар менен байланыстырып турады. Нөкис шыт-гезлеме комбинатының қурылысы жоқары пәт пенен жүргизилип атыр. Ҳәзирдиң өзинде Хожели, Төрткүл, Беруний ҳәм Маңғытларда оның филиаллары иске қосылды.

Қарақалпақстан картасында турақ жай, санаат, турмыс ҳәм мәдений жайларының қурылысы қызғын пәт пенен жүргизилмей атырған бир де қала ямаса қышлақ жоқ. Қалалар, поселкалар, санаат кәрханалары, мектеплер, медицина мәкемелери, дүканлар, турмыс жағынан хызмет көрсетиў комбинатлары, автомобиль базалары, халыққа хызмет көрсетиў станциялары темир жол ҳәм машина жоллары, газопроводлар ҳәм басқа да әҳмийетли объектлер бириниң изинен бири бой тиклемекте.

Тек онышны бес жыллықта 832 мың кв. метр турақ жай пайдаланыўға тапсырылды. Жаңа, бүгинги заман талабына сай исленген жайларда халқымыздың прогрессивлик, миймандослық, мийнет сүйгишлик, қолы ашықлық дәстүрлерине садық автономиялы республикамыздың мийнеткешлери жасап атыр. Олар туўысқан халықлар аўқамында бинаят болған жаңа, советлик өмир сүриў шараяты менен мақтана алады.

Автономиялы республикамызда байланыс тараўы айрықша раўажланбақта. Қараўында 25 аппараты ғана бар биринши телефон станциясы 1925-жылы қурылған еди. Ҳәзир автономиялы республикамызда 23 байланыс кәрханалары ислеп тур. Москва, Ташкент ҳәм елимиздиң басқа да шәҳәрлери менен автомат телефон байланысы орнатылды. Қала ҳәм аўылларда 62,5 мың телефон аппаратлары, 88,9 мың радиотрансляция точкалары қурылды. Бизиң телеорайымыз төрт канал арқалы көрсетиўлер жүргизеди.

Қарақалпақстан аўыл хожалығы жоқары дәрежеде механизацияластырылған ири тараўға айланды. Ҳәр жылы автономиялы республикамыздың колхоз ҳәм совхозлары көп сандағы тракторлар ҳәм аўылхожалығы машиналарын алады.

Қарақалпақстан жери суўғарылып егилетуғын ески үлке. «Жердиң қаны суў» деген халық нақылы бар бизде. Деген менен ири масштабтағы ирригациялық қурылыс бизиң жеримизде тек совет дәўиринде ғана әмелге асты. Ленин атындағы, Қыз кеткен, Пахта арна, Рәўшан усаған жаңа магистраль каналлар, басқа да гидротехникалық қурылыслар, бир қатар ири электронасос станциялары қурылды. Каналларды тазалаўда мыңлаған жер насослары, гидромониторлар ҳәм экскаваторлар пайдаланылады.

Егер әпсанаўй батыр Фархад тасларды темир шот пенен үңгип, атызларға суў жеткерген болса, ҳәзирги заман «Фархад»лары ең қүдиретли бүгинги дәўир механизмлерин жумсап, олардың жәрдеми менен автономиялы республикамызды шым-шытырық суў каналлары ҳәм тарнаўлары менен кестелеп атыр.

Буннан былай тың жерлерди суўғарыў ушын ири резервлердиң тийкары салынды. Ислеп турған каналларды бетонлаў ҳәм жаңаларын қазыў, суў сақлағышларды қурыў жумыслары суўғарылатуғын жерлерди ашыўды әдеўир кеңейтиўге мүмкиншилик берди. Қарақалпақстанда Орта Азиядағы басқа да республикалардағыдай-ақ жаңа ирригациялық қурылыс жумыслары кең түрде ҳәўиж алмақта. Шөл ҳәм саҳраларға ҳүжим даўам етпекте.

Аўылхожалық өндирисин механизациялаў дәрежеси күн сайын өсип, алдыңғы агротехника енгизилип атыр. Атызларға минераль төгинлер төгиў дәрежеси артып баратыр. Аўыл хожалығын раўажландырыўдың перспективалық мәселеси менен Қарақалпақ дийханшылық илим-изертлеў институты, салыгершилик ҳәм шарўашылық бойынша Өзбекстан илим-изертлеў институтларының филиаллары ҳәм басқа да мәкемелер шуғылланып атыр. Усындай дийханшылық маманларының арттырылған жигерли мийнети ҳәм асқан шеберлигине бола Арал әтирапының жерлери сақыйлық пенен бай зүрәәтлерин инам етип атыр.

Революцияға шекем Қарақалпақстан жылына барлығы болып 16 мың тонна пахта жетистирген, ал 1982-жылы автономиялы республикамыз елимизге усы қымбат баҳалы шийки заттан 436 мың тоннасын тапсырды, оның 250 мың тоннасы «көк корабльлерде» терилди. Ҳәрбир гектардан 33,6 центнерден «ақ алтын» терип алынды.

Қарақалпақстан —дүнья жүзинде ең арқа районға жайласқан пахташылық зонасы. Ҳаўа райының бираз қаталлығына қарамастан бул жерде пахташылық аўыл хожалығының жетекши тараўы болып есапланады. Оның үстине пахтаға деген қатнасық бизиң халқымызда адамлардың сап ҳүжданлылығынын өзинше бир тәрезиси болып қалды.

Пахташылық пенен бирге бизиң аўыл хожалығымыздың әҳмийетли тараўы салыгершилик болып отыр. Ҳәзир автономиялы республикамыз елимизде ен ири салы жетистириўшилердиң бири болып отыр. 1961-жылы 3,6 мың тонна салы тапсырған болсақ, 1981-жылы 307 мың тонна салы жыйнап алынды. Онышны бес жыллықта 1,2 миллион тонна салы жетистирилди, бул демек тоғызыншы бес жыллықтан 2,2 мәртебе, ал сегизинши бес жыллықта жетистирилген салыға қарағанда бес мәртебе артық деген сөз.

Қарақалпақстанда шарўашылық үлкен раўажланыў жолында. Ҳәр бир аўыл хожалық зонасында тарийхый ҳәм от-шөп ресурсларының составы шараятына қарай өзине тән шарўашылық хожалығының жағдайы бар. Әмиўдәрьяның төменги отлақлы жағалаўларында көбинесе ири қарамаллар, жылқылар, ал саҳра жайлаўларында түйелер ҳәм қой-жанлықлар өсириледи.

СССР да азық-аўқат программасы шарўашылықты раўажландырыўдың жоқарғы пәтин тәмийинлеў бойынша мәселени биринши планға қойып отыр. Областьлық партия шөлкеми ҳәм автономиялы республика ҳүкимети бул бағдарда айтарлықтай жумыслар алып баратыр. Онышны бес жыллыққа салыстырғанда гөш жетистириўдиң орташа жыллық муғдары 34 процентке, сүт—20, мәйек 42 процентке артты.

Шарўашылықты индустриялы тийкарға өткериў илажлары избе-из әмелге асырылып атыр. Беккем от-жем базасы дүзилмекте. Автономиялы республикамызда үстимиздеги бес жыллықтың ақырына гөш жетистириўди 1,7 мәртебе, сүт—1,8, мәйек—2,5 мәртебе арттырыў планластырылып отыр.

Автономиялы республикамыздың қаракөлшилик совхозларын ҳәм Мойнақтағы Әмиўдәрья ҳайўанат промхозын «Елимиздиң валюта цехы»,—деп атайды. Қаракөл—қара, ширазы—ақшыл көк, қамар—алтын рең, сур—гүмис рең қозы терилери, норка, ондатра, қара-қоңыр түлки, нутрия терилери дүнья жүзилик базарда жоқары баҳаланады.

Қарақалпақстанның жер ҳәм ҳаўа райы шараятлары от-жем ҳәм туқым жоңышқа егиўге қолайлы жағдайға ийе. Бизиң үлкемиз жоңышқа туқым менен тәмийинлеўде Советлер Союзының тийкарғы базасы болып табылады.

Узақ даўам ететуғын вегетациялық дәўир, қуяш нурының ҳәм ыссылықтың молшылығы бағшылық пенен жүзимгершиликти раўажландырыўға үлкен мүмкиншилик туўдырады. Халық селекционерлери ҳәм Шымбай дийханшылық илим-изертлеў институтының хызметкерлери тәрепинен мийўелер менен жүзимниң өнимдарлы баҳалы сортлары табылды. Қантлы ериклер, ири шабдаллар алмурт, смородина ҳәм малиналар селекцияланды.

Қарақалпақстанда қаўынның дүньядағы ең ағла сортлары өсириледи. Әййем заманлары Беруний қаўынлары кәрўан гүзарлары менен Азия ҳәм Европа еллерине апарылған. Хош ийиси, жесең шекенде татыған мазасы оның даңқын елимизден сыртқары жақларға да таратты.

1982-жылы 100 мың тоннадан аслам жемис ҳәм овощлар жетистирилди. Жақын жыллары автономиялы республикамыз өнимниң бул түрин ҳәзиргиден 2 есе, картофельди үш мәртебе көп жетистиреди, теплица хожалығының майданы 50 гектарға дейин көбейеди. Лимон жетистириў қолға алынды. Жыл сайын бал, наўқан қурты ҳәм солар сыяқлы басқа да өнимлерди жетистириў артып бармақта.

Мәдений саласында түпкиликли революциялық өзгерислер болып өтти. Октябрь революциясына дейин Қарақалпақстанда мың адамға тек 2 саўатлы адамнан туўра келген болып, төрт баслаўыш мектепте бәри болып 174 оқыўшы оқыған.

Буржуазия «көзи ашық»лары Түркстан халқын улыўма саўатландырыў ушын бес-алты мың жыл керек деген еди. Лекин Совет власты бул мәселени өзгеше шешти. Тек ғана саўатсызлықты сапластырыў менен шекленбей, ғалаба орта мағлыўмат бериўди баслап жибериў ушын тек ярым әсирдиң өзи-ақ жеткиликли болды. 10 мың адамға неше студенттен келетуғынын есаплағанда, Қарақалпақстан Иран менен Түркияны көз ушында қалдырып кетип, ФРГ, Англия, Италия ҳәм басқа да раўажланған капиталистлик еллерден де озып кетти.

Ҳәзир автономиялы республикамызда 745 улыўма билим бериў мектеби, Нөкис мәмлекетлик университети, 25 техникум, 43 кәсип-техникалық училище, 380 балалар бақшасы ҳәм яслиси бар. Халық билимлендириў системасының барлық түринде республикада жасаўшылардың үштен бири билим алып атыр.

Өзбекстан ССР Илимлер Академиясының Қарақалпақстандағы филиалында, университетте, дийханшылық институтында ҳәм басқа да илим-изертлеў мәкемелеринде 700 ден аслам илимий хызметкерлер ислейди, олардың 400 ге жақыны илим кандидатлары ҳәм докторлары. Халық хожалығы ҳәм мәдений-социаллық мәкемелерде қәнигелеримиздиң қырқ мыңлық отряды жемисли мийнет етип атыр.

Уллы Октябрьден өз еркинлигин алған қарақалпақ ҳаял-қызлары сиясий, хожалық, мәдений ҳәм жәмийетлик турмыс тараўларының барлық областьларында актив түрде қатнасып атыр.

Советлер елиниң барлық халықларының ийгиликли тәсири ҳәм мәдениятын өз-ара байытыўы арқасында қарақалпақ халқының мәденияты формасы жағынан миллий ҳәм мазмуны жағынан социалистлик болып раўажланып атыр. Жүдә гөззал ҳәм бай фольклорлық мийрасымыздан, классиклеримиз Жийен жыраў, Бердақ, Күнхожалардың творчествосынан саға алған қарақалпақ әдебияты тамырын тереңге урып, кем-кем жайнап гүллеп атыр. Автономиялы республикамыздың мәдений турмысында қарақалпақ аўыз-еки халық творчествосының 20 томлығының шығарыла баслаўы, сондай-ақ «Қырық қыз» ҳәм «Шарьяр» дәстанларының рус тилинде шығыўы үлкен ўақыя болды.

Қарақалпақлардың Россияға өз ықтыяры менен қосылғанына 100 жыл толыўына бағышланып Россия Федерациясының бизиң республикамызда өткерилген әдебият ҳәм мәдений күнлери ҳәм қарақалпақ әдебиятының Москвада өткерилген күнлери үлкен табыслар менен жуўмақланды. Башқуртстан, Татарстан, Дағыстан ҳәм Қызыл Орда областы менен республикамыз арасында өз-ара өткерилген әдебият ҳәм искусство күнлери, қарақалпақ мәдениятының Ташкентте өткерилген күнлери елимиздиң халықларының бузылмас дослығының жарқын демонстрациясына келип қосылды.

Автономиялы республикамызда жазыўшылардың, журналистлердиң, художниклердиң, композиторлардың, архитекторлардың творчестволық союзлары ислеп турыпты.

Республикамызда улыўма жыллық тиражы 37 миллион данадан асатуғын 27 газета ҳәм журналлар шығады. Халықтың мың жан басына мыңнан аслам газета ҳәм журналдан туўра келеди. «Қарақалпақстан» баспасы ҳәр жылы 240 атамадан асламырақ улыўма тиражы 2 миллионға шамалас китап ҳәм брошюралар басып шығарады. Олар марксизм-ленинизм классиклериниң мийнетлери, социал-экономикалық, сиясий-массалық, аўыл хожалығы, санитария-ағартыў, көркем ҳәм басқа да әдебиятлар, сондай-ақ сабақлықлар, мектеплер ҳәм басқа да оқыў орынлары ушын оқыў қураллары.

Станиславский атындағы музыка-драма ҳәм комедия театры, Жас тамашагөйлер театры, Бердақ атындағы мәмлекетлик филармония, халық театрлары ҳәм көп сандағы көркем ҳәўескерлер коллективлери халық арасында үлкен абырайға ийе. Республикамызда бай фондқа ийе еки музей—искусство ҳәм үлке таныў музейи бар.

Жыл сайын китапханалардың саны артып, ҳәзир 4 миллион томнан ибарат олардың китап фондлары көбейип бармақта, 288 клуб мәкемелери, 388 киноустановка ислеп турыпты.

Революцияға шекемги Қарақалпақстан халқының басым көпшилигиниң медициналық жәрдеми ҳаққында түсиниги де жоқ еди. Үш емлеўханада 30 койка болып, төрт фельдшерлик пунктте бәри болып 3 врач ҳәм 4 фельдшер жумыс ислеген. Ҳәзир республикамызда ең жаңа медициналық үскенелер менен тәмийинленген 92 емлеўхана мәкемеси бар. Олар 12 мың емлеў койкаларына ийе. Ден саўлықты сақлаў системасында 2,5 мың врач ҳәм он мыңға жақын орта медициналық хызметкерлер ислеп атыр.

Автономиялы республикамызда физкультура ҳәм спорт массалық түрде раўажланыўда.

Ҳақыйқатынан алғанда ең елеўли өзгерислер, мийнет етиўди намыстың, мәртликтиң ҳәм қаҳарманлықтың нышаны деп түсинетуғын бизиң әжайып адамларымыздың турмысында болып атыр. Ҳүжданның саплығы ҳәм кең пейиллик, социалистлик ўатанға шексиз садықлық, мийнет сүйгишлик, интернационализм — мине совет адамының ең әжайып қәсийетлери усыннан ибарат.

Қарақалпақстан көп миллетли республика сыпатында раўажланып атыр. Бул жерде қарақалпақлар ҳәм руслар, өзбек ҳәм украинлар, қазақлар ҳәм белоруслар, түркменлер ҳәм татарлар, барлығы болып 88 миллет ҳәм халықтың ўәкиллери дослық семьяда бирге жасап, бирге мийнет етип атыр. Автономиялы республиканың мийнеткешлери, адамлардың уллы жаңа жәмийети—Совет халқының составына киретуғынлығын мақтаныш етеди. Елимиздиң ҳәмме жерлериндегидей-ақ Қарақалпақстан мийнеткешлериниң турмыс жағдайы планлы түрде жақсыланып атыр, рабочий ҳәм хызметкерлердиң мийнет ҳақысының муғдары артып бармақта, колхозшылардың дәраматы көбейип атыр. Жәмийетлик тутыныў фондынан халыққа ақша төлеў ҳәм жеңиллик бериў айтарлықтай артты ҳәм жақсыланды.

Автономиялы республикамыздың барлық экономикалық ҳәм сиясий-жәмийетлик мәселелерин елимиздиң барлық жерлериндегидей-ақ мийнеткешлердиң өзлери толық ықтыярлы органлары—халық депутатлары Советлери арқалы шешеди. Оның составы ҳақыйқый халық ҳүкиметиниң жанлы формасының нағыз өзи екенлигин көрсетеди.

Қарақалпақстан АССР Жоқарғы ҳәм жергиликли Советлерине 7482 депутат сайланды, олардың 50—60 проценти рабочийлар ҳәм колхозшылар.

Қарақалпақстан ҳәр қыйлы жер асты қазба байлықларына бай. Қурылыс материаллары санаты ушын шийки затлардың, әсиресе мрамор менен гранит кәнлери көбирек изертленген. Титан-магнетит рудасы, минерал дузы, сульфат, магний, хлорлы натрий, тальк алебастра, фосфоритлердиң де ири жер асты қатламлары бар. Үстирт саҳрасынан газ бенен нефтьтиң үлкен запаслары ашылды.

Лекин бизиң ең баслы байлығымыз—халықлар дослығы. Қарақалпақ халқының тарийхы—бул рус, өзбек, қазақ ҳәм басқа да халықлар менен туўысқанлық дослығының тарийхы. Уллы рус халқы менен дослығымыздың тамыры өткен әсирлердиң тереӊ түпкирине қарай кетеди. Рус жылнамашыларының гүўанамасына қарағанда, X әсирде-ақ бизиң бабаларымыз «қара бөриклер» князь Игорь менен бирге атланысларға шыққан. Ипатьев жылнамасы олардың: «Биз рус жери ушын, сениң ар-намысың ушын жан беремиз»,—деп князь алдында берген антын сақлап келген. 1873-жылы қарақалпақлардың Россияға ықтыярлы қосылыўы қарақалпақ халқының өмириндеги умытылмас тарийхый сәне болып қалды.

Қарақалпақстан халық хожалығының ҳәр бир тараўының раўажланыўы—«Халықлар дослығы» китабының бир бабы десе болады.

Совет властының дәслепки жылларынан-ақ баслап қарақалпақ халқы Москваның Дзержинский районы мийнеткешлериниң ағалық жәрдеминиң ийгиликли тәсирин сезип киятыр. Бизиң автономиялы республикамыздың Москва ҳәм Ленинградтың машина қурылысшылары, Донбасстың шахтерлары ҳәм химиклери, Волга менен Кавказдың энергетиклери, Орта Азия республикаларының ирригаторлары, селекционерлери ҳәм геологлары, Краснодардың салыкешлери менен бурыннан тығыз байланысы бар. Қарақалпақстанның қурылысшылары, монтажшылары, кән излеўшилери Белоруссияның автомобилистлерине, Сибирьдиң тоғай қырқыўшыларына, Прибалтиканың радиотехниклерине бәрқулла туўысқанлық рахметнамасын жоллап, жыллы жүрек сезимин билдирип киятыр.

Социалистлик интернационализм принципине садық Қарақалпақстан мийнеткешлери алдағы ўақытта да, әдиўли ленинлик халықлар дослығын ең баҳалы байлық деп санап оны көздиң қарашығындай қәстерлейди.

Қарақалпақстанның өтмиши ҳәм бүгинги өмири мине усындай. Оның алдында еле де қуўанышлы перспективалардың есиги ашық тур. Өзбекстан ССР ының өндириўши күшлерин раўажландырыўды тезлетиў нәзерде тутылған программаны әмелге асырыўда автономиялы республикамыздың салмақлы үлеси бар. Пайдалы қазылма байлықларды еле де толық пайдаланыў базасында бизде таў рудасы санааты тез пәт пенен раўажланады.

Буннан былай энергетикалық, металл ислеў, қурылыс материаллары санааты химиялық, жеңил санааты пахта тазалаў, азық-аўкат санаатлары күшли пәт пенен раўажлана баслайды Жакын арада минераль төгинлер завды, Нөкис шыт гезлемеси комбинаты усаған ири индустриялық қурылыслар питкериледи.

Автономиялы республикамыздың суўғарылатуғын жер майданы еки мәртебеге кеңейеди, пахта өндириў жылына 500 мың тоннаға салы да 500 мың тоннаға жеткериледи. Шарўашылық өнимлерин ҳәм басқа да аўыл хожалық өнимлерин өндириў кескин түрде арттырылады.

Усы айтқан ҳәм бөтен де уллы планларымызды иске асырыў бизиң үлкемиздиң келбетин буннан да бетер гөззал етеди. Қарақалпақстанның елимиздиң халық хожалығындағы экономикалық потенциалының әдеўир дәрежеде өсиўин тәмийинлейди.

Өзимиздиң келешекке планларымыз ҳаққында сөз еткенде КПСС Орайлық Комитетиниң Бас секретары Константин Устинович Черненконың төмендеги сөзлерин келтирип өткимиз келеди. 1984-жылдың мартында Москваның Куйбышев сайлаў округиниң сайлаўшылары менен ушырасыўында сөйлеген сөзинде ол: «... бир әпиўайы шынлықты ҳеш қашан естен шығарыўға болмайды: жақсырақ жасаў ушын, жақсырақ жумыс ислеў керек»—деген еди.

Туўысқан республикалар халықлары менен бир қатарда турып коммунистлеримиз, барлық Қарақалпақстан мийнеткешлери Өзбекстан ССР ҳәм Өзбекстан Компартиясының, Қарақалпакстан АССР ҳәм областьлық партия шөлкеминиң 60 жыллығын экономика, илим-мәдениятымыздың таң қаларлық жетискенликлери менен, КПСС XXVI съездиниң тарийхый көрсетпелерин табыслы түрде турмысқа асырыў ушын ылайықлы өз үлесин қосыўға бел байлаў менен Уллы Ўатанымыз—Совет Социалистлик Республикалар Союзының қүдиретин буннан былай да беккемлей отырып күтип алады.

РАВНАЯ СРЕДИ РАВНЫХ

Каракалпакская Автономная Советская Социалистическая Республика расположена на северо-западе Узбекской ССР. Её территория занимает 165,7 тысячи квадратных километров, население составляет более миллиона человек.

Столица Каракалпакской АССР – г. Нукус является экономическим, административно-политическим и культурным центром автономной республики. До Октябрьской революции это было сторожевое укрепление с двумя мрачными казарменными зданиями. Город был заложен в 1932 году, когда сюда было решено перенести столицу из Турткуля. А столицей Нукус стал в 1939 году. Он расположен почти в геометрическом центре Каракалпакстана.

В архитектурном облике города простые и строгие здания красиво сочетаются с современными многоэтажными зданиями и зелеными насаждениями. Он быстро растет, появились новые микрорайоны. Ежегодно более тысячи нукусцев празднуют новоселье. Ныне здесь проживают около 150 тысяч человек.

Природа щедро одарила автономную республику. Обрамленный песками Кызылкумов и Каракумов, плато Устюрт и Аральским морем, этот край пленяет красотой морских плесов и озер, тугаев, хлопковых и рисовых полей, садов и виноградников, поражает богатством недр. Воды крупнейшей реки Средней Азии – Амударьи несут живительную влагу и плодородие обширным пространствам.

На протяжении долгих веков Каракалпакстан был краем бесправия, нужды. Трудящиеся массы жестоко эксплуатировались, были поголовно неграмотны. Страшная нищета, голод, отсутствие медицинской помощи обрекали народ на вымирание. До Октябрьской революции Каракалпакстан был одной из самых отсталых колоний царской России. Великий Октябрь, Ленин, партия коммунистов, русский рабочий класс принесли свободу и счастье, разбили оковы социального и национального гнета. Волей партии, героическими свершениями народа преобразована вся каракалпакская земля. Человек труда стал хозяином её несметных богатств.

Равный среди равных каракалпакский народ за годы Советской власти совершил гигантский скачок в общественно-политическом, экономическом и социальном прогрессе, впервые в истории обрел свою государственность. Сформировалась и развивается каракалпакская социалистическая нация.

В 1924 году в результате национально-государственного размежевания республик Средней Азии была образована Каракалпакская автономная область в составе Казахской АССР. В 1930 году она вошла непосредственно в состав Российской Федерации, в 1932 году преобразована в Автономную Советскую Социалистическую Республику. По Конституции СССР 1936 года Каракалпакская АССР вошла в состав Узбекской ССР.

Выступая на совместном торжественном заседании Центрального Комитета КПСС, Верховного Совета СССР и Верховного Совета РСФСР, посвященном 60-летию образования Союза Советских Социалистических Республик, Генеральный секретарь ЦК КПСС товарищ Ю. В. Андропов подчеркнул, что путь, пройденный Советским Союзом за 60 лет, – это целая эпоха. История, пожалуй, не знает столь стремительного взлета от состояния отсталости, бедствий и разрухи к могуществу современной великой державы с высочайшим уровнем культуры и постоянно растущим благосостоянием народа.

История Союза ССР – это история возмужания и подлинного расцвета – экономического, политического и культурного – всех сплотившихся под его знаменем республик, всех населяющих страну наций и народностей.

Славный путь в братском союзе советских республик прошел и наш Каракалпакстан, где до революции преобладали патриархально-феодальные отношения. Под руководством Коммунистической партии, при братской помощи великого русского, узбекского и других народов нашей страны он превратился в цветущий край с высокоразвитым промышленным и сельскохозяйственным производством, передовой культурой и наукой.

Социалистический Каракалпакстан, на знамени которого сияют ордена Ленина, Октябрьской Революции и Дружбы народов, – яркий пример жизнеутверждающей силы марксизма-ленинизма, торжества мудрой ленинской национальной политики КПСС.

В 1984 году исполняется 60 лет Каракалпакской советской автономии. Это небольшой исторический срок. Но те великие преобразования, которые совершены за шестьдесят лет созидательного труда, равны по своей значимости и грандиозности целой исторической эпохе.

По сравнению с 1913 годом выпуск промышленной продукции увеличился в 262 раза. За годы Советской власти в автономной республике созданы энергетическая, хлопкоочистительная, маслобойная, рыбообрабатывающая, металлообрабатывающая, мебельная, полиграфическая и другие отрасли. Недавно появилась новая отрасль – текстильная.

Подслеповатые масляные светильники уступали место „лампочкам Ильича", одна за другой вступали в строй новые электростанции.

Деревянные сохи и скрипучие арбы перекочевали в качестве экспонатов в музеи, а по бороздам полей пошли тракторы и комбайны. Сотворилось чудо преобразования края из отсталого с полунатуральным земледелием и кочевым животноводством в социалистический, индустриально-аграрный.

Всему промышленному комплексу республики присущи черты социалистического пути индустриализации – создание не только сырьевых, но и обрабатывающих отраслей, дающих готовую продукцию.

До революции на мелких полукустарных предприятиях, базировавшихся на первичной обработке сельскохозяйственного сырья, было всего 137 рабочих. Сейчас в автономной республике насчитывается более ста предприятий, оснащенных современной техникой, на которых трудится большая армия высококвалифицированных рабочих, инженерно-технических работников.

Наиболее крупной отраслью промышленности является хлопкоперерабатывающая. Если в 1923–1924 хозяйственном году единственным тогда государственным Турткульским хлопкоочистительным заводом выработано 1 тыс. тонн хлопкового волокна, то сейчас среднегодовая выработка восьми хлопкоочистительных заводов составляет около 120 тыс. тонн волокна, 25 тыс. тонн растительного масла и другой продукции.

Бурно развивается электроэнергетика. В довоенном, 1940 году всеми электростанциями автономной республики было выработано 3,6 млн. киловатт-часов электроэнергии, в 1950 году – 10,5 млн., а в 1982 году только одна Тахиаташская ГРЭС дала народному хозяйству 1,7 миллиарда киловатт-часов. Мачты Тахиаташской ГРЭС, которую называют станцией Дружбы народов, несут на своих плечах электроэнергию во все уголки Каракалпакии, Хорезмской области Узбекистана и Ташаузской области Туркменистана. ГРЭС подключена к единой энергетической системе.

Большим спросом у населения пользуется продукция крупнейшего в Средней Азии Муйнакского рыбоконсервного комбината, более двадцати видам которой присвоен Государственный знак качества. Одних только рыбных консервов комбинат дает в год более 12 млн. условных банок. Выпускает он также частиковую икру, свежемороженую, соленую, вяленую и копченую рыбу.

В народном хозяйстве и в быту все шире используется природный газ. На плато Устюрт сдано в промышленную эксплуатацию мощное Шахпахтинское месторождение, запасы которого исчисляются десятками миллиардов кубометров „голубого топлива". Каракалпакский природный газ поступает в трансконтинентальный газопровод Средняя Азия – Центр.

Каракалпакстан, который еще в недалеком прошлом пересекали лишь караванные тропы, сегодня стал краем разветвленной сети шоссейных, железнодорожных, водных и воздушных сообщений. Автомобильные дороги с твердым покрытием, протяженность которых составляет 2,5 тыс. км, связывают самые отдаленные пункты автономной республики. Большое народнохозяйственное значение имеет автострада Ташкент – Аральское море.

В послевоенные годы была построена первая в автономной республике железная дорога Чарджоу – Кунград, соединившая Каракалпакстан через каракумские барханы со Среднеазиатской железной дорогой. В канун 50-летия образования СССР сдана в эксплуатацию 406-километровая стальная магистраль Кунград–Бейнеу, которая почти вдвое сократила железнодорожный путь к центральным районам страны. За последнее десятилетие железнодорожная линия была перекинута на правобережье Амударьи и протянулась через столицу автономной республики до Чимбая на севере, а на юге она дошла до Турткуля. Ныне железнодорожные составы (пассажирские и грузовые) регулярно курсируют со станции Нукус по многим направлениям.

Воздушный транспорт соединяет нашу столицу с Москвой, Киевом, Ташкентом, Алма-Атой, Баку, Ашхабадом, Душанбе, Волгоградом, Минеральными Водами и многими другими городами, с районными центрами и отдаленными поселками животноводов и геологов. Оснащен новейшими судами и баржами речной флот.

До революции каракалпаки жили в юртах и глинобитных мазанках. Строительство городов и поселков началось только при Советской власти. Буквально на пустыре появились такие города и поселки, как Тахиаташ, Шуманай, Караузяк, Ленинабад, Акмангит, Бустанлик, Комсомольск-на-Устюрте, Каратау. Крупные микрорайоны выросли в Кунграде, Ходжейли, Турткуле и во многих других городах, возведены благоустроенные колхозные и совхозные поселки.

Строители Каракалпакстана соорудили в Нукусе уникальные здания и архитектурные ансамбли. Это – новые жилые районы, университет, Дворец искусств, Дворец пионеров, железнодорожный вокзал, гостиница „Ташкент", Дом счастья и многое другое.

Создана строительная индустрия. Введены в действие заводы крупнопанельного домостроения, силикацитный,

5 кирпичных, юрто-войлочный комбинат союзного значения.

Сегодняшний Каракалпакстан – гигантская строительная площадка, он весь в лесах новостроек. Объем капитальных вложений государственных и кооперативных предприятий и организаций в 1982 году составил 446 млн. рублей против 4 млн. рублей в 1940 году. Сейчас в строительных организациях занято более 30 тыс. рабочих и служащих.

Строится пятая очередь Тахиаташской ГРЭС. С завершением в основном сплошной электрификации началось создание резервной системы высоковольтных линий электропередач. Возведено уникальное сооружение на Амударье – Тахиаташский гидроузел, который не только регулирует сток реки на многие десятки тысяч гектаров земли, но и связывает шоссейным и железнодорожным переходами ее берега. Высокими темпами ведется строительство Нукусского хлопчатобумажного комбината, филиалы которого уже действуют в Ходжейли, Турткуле, Бируни, Мангите.

На карте Каракалпакии нет такого города или кишлака, где бы не шло бурное жилищное, промышленное, бытовое и культурное строительство. Возводятся города, поселки, промышленные предприятия, школы, медицинские учреждения, магазины, бытовые комбинаты, автомобильные базы, станции обслуживания, железнодорожные и автомобильные дороги, газопроводы и многие другие важные объекты.

Только за десятую пятилетку сдано в эксплуатацию 832 тыс. кв. метров жилой площади. В новых, по современному благоустроенных квартирах в достатке живут ныне труженики автономной республики, свято сохраняя прогрессивные традиции гостеприимства, трудолюбия, сердечной щедрости. Они гордятся своим новым, советским образом жизни, рожденным содружеством народов-братьев.

Большое развитие в автономной республике получила связь. Первая телефонная станция была построена в 1927 году емкостью 25 аппаратов. Ныне в автономной республике действуют 23 предприятия связи. Установлена автоматическая телефонная связь с Москвой, Ташкентом и другими городами страны. В городах и селах установлено 62,5 тыс. телефонных аппаратов, действуют 88,9 тыс. радиотрансляционных точек. По четырем каналам ведет вещание наш телецентр.

Крупной высокомеханизированной отраслью стало сельское хозяйство Каракалпакстана. Ежегодно колхозы и совхозы автономной республики получают большое количество тракторов и других сельхозмашин.

Каракалпакия – край древнего орошаемого земледелия. Народная поговорка гласит: „Родит не земля, родит вода“. Однако в крупных масштабах ирригационное строительство развернулось на нашей земле лишь в советское время. Введены в строй новые магистральные каналы – имени Ленина, Кызкеткен, Пахтаарна, Раушан и другие гидротехнические сооружения, несколько крупных электронасосных станций. На очистке каналов используется более тысячи землесосов, гидромониторов и экскаваторов.

Если легендарный богатырь Фархад прокладывал путь воде к полям, прорубая скалы киркой, то современные „Фархады“ используют самую мощную современную технику, с помощью которой они покрыли всю нашу автономную республику густой сетью оросительных каналов, плотин.

Огромные резервы заложены в дальнейшем орошении целинных земель. Прокладка новых и бетонирование существующих каналов, строительство водохранилищ позволяют значительно расширить орошаемое земледелие. В Каракалпакстане, как и в других республиках Средней Азии, ведутся обширные работы по новому ирригационному строительству. Штурм пустынь и степей продолжается.

Неуклонно растет уровень механизации сельскохозяйственного производства, внедряется передовая агротехника, увеличивается внесение на поля минеральных удобрений. Перспективными вопросами развития сельского хозяйства занимаются Каракалпакский научно-исследовательский институт земледелия, филиалы узбекских научно-исследовательских институтов рисоводства, животноводства и другие учреждения. И за все это, помноженное на упорный труд и высокое мастерство земледельцев, приаральская земля одаряет щедрыми, богатыми урожаями.

До революции Каракалпакстан производил всего 16 тыс. тонн хлопка в год, а в 1982 году автономная республика дала стране 436 тыс. тонн этого ценнейшего сырья, из которых 250 тысяч тонн собрано „голубыми кораблями“. С каждого гектара получено по 33,6 центнера „белого золота“.

Каракалпакия – самая северная в мире зона хлопководства. Несмотря на относительную суровость климата, хлопководство здесь – ведущая отрасль сельского хозяйства. Более того, отношение к хлопку издавна стало у нашего народа своеобразным мерилом добросовестности человека.

Наряду с хлопководством важнейшей отраслью нашего хозяйства стало рисоводство. Сейчас автономная республика является одним из крупнейших производителей риса в стране. В 1981 году собрано 307 тыс. тонн риса против 3,6 тыс. тонн в 1961 году. В десятой пятилетке произведено 1,2 миллиона тонн риса, что в 2,2 раза больше, чем в девятой и почти в пять раз больше, чем в восьмой пятилетке.

На большом подъеме находится животноводство в Каракалпакстане. Для каждой сельскохозяйственной зоны характерен свой тип животноводческого хозяйства, который определяется историческими условиями и составом кормовых ресурсов. В пойменных лугах низовьев Амударьи преимущественно разводят крупный рогатый скот и лошадей, на пустынных пастбищах – верблюдов и мелкий рогатый скот.

Продовольственная программа СССР выдвигает на первый план задачу обеспечения высоких темпов развития животноводства. Областная партийная организация и правительство автономной республики проводят значительную работу в этом направлении. В десятой пятилетке среднегодовой объем производства мяса по сравнению с девятой увеличился на 34 процента, молока – на 20, яиц – на 42 процента.

Последовательно осуществляются мероприятия по переводу животноводства на индустриальную основу. Создается прочная кормовая база. К концу нынешней пятилетки в автономной республике планируется увеличить производство мяса в 1,7 раза, молока – в 1,8, яиц – в 2,5 раза.

„Валютными цехами страны“ называют каракулеводческие совхозы автономной республики и Амударьинский звероводческий промхоз в Муйнаке. Смушки араби – черные, ширази – серые, камар – рыжие, сур – цветные, шкурки норки, ондатры, чернобурой лисицы, нутрии высоко ценятся на мировом рынке.

Почвенно-климатические условия Каракалпакстана благоприятствуют культивированию как фуражной, так и семенной люцерны. Наш край – основная база Советского Союза по обеспечению семенами люцерны.

Продолжительный вегетационный период, обилие солнца и тепла способствуют развитию садоводства и виноградарства. Народной селекцией и научными сотрудниками Чимбайского научно-исследовательского института земледелия выведены ценнейшие сорта плодовых культур и винограда. Селекционированы прекрасные сорта сахарного абрикоса, крупноплодного персика, груш, смородины и малины.

В Каракалпакстане выращиваются лучшие в мире сорта дынь. С древних времен бирунийские дыни караванными тропами вывозились в страны Азии и Европы. Тончайший аромат, непревзойденные вкусовые качества снискали им славу далеко за пределами нашей страны.

В 1982 году произведено более 100 тысяч тонн плодоовощей. В ближайшие годы автономная республика будет производить этой продукции в 2 раза больше, картофеля – в три раза, площадь тепличных хозяйств доводится до 50 гектаров, налажено производство лимонов. Из года в год увеличивается производство шелковичных коконов, меда и другой продукции.

Подлинно революционные преобразования произошли в области культуры. До Октября в Каракалпакстане на тысячу жителей приходилось лишь 2 грамотных, в четырех начальных школах насчитывалось всего 174 учащихся.

Буржуазные „провидцы“ прочили общую грамотность населения Туркестана через пять-шесть тысячелетий. Однако Советская власть распорядилась по-иному. Лишь одного полстолетия оказалось достаточным для того, чтобы не только ликвидировать неграмотность, но и начать переход ко всеобщему среднему образованию. По количеству студентов на 10 тыс. человек населения Каракалпакстан оставил далеко позади Иран и Турцию, обогнал ФРГ, Англию, Италию и другие развитые капиталистические страны.

Сейчас в автономной республике 745 общеобразовательных школ, Нукусский государственный университет, 25 техникумов, 43 профтехучилища, 380 детских садов и яслей. Всеми видами обучения в системе народного образования охвачен каждый третий житель.

В Каракалпакском филиале Академии наук Узбекской ССР, университете, институте земледелия и других научно-исследовательских учреждениях занято более 700 научных работников, в числе которых около 400 кандидатов и докторов наук. Сорокатысячный отряд специалистов плодотворно трудится в народном хозяйстве и социально культурных учреждениях.

Женщины-каракалпачки, раскрепощенные Великим Октябрем, принимают активное участие во всех областях политической, хозяйственной, культурной и общественной жизни.

Под благотворным влиянием и при взаимном обогащении культур всех народов страны Советов развивается культура каракалпакского народа – национальная по форме и социалистическая по содержанию. Всё ярче расцветает литература, уходящая своими корнями в богатейшее фольклорное наследие, в творчество классиков каракалпакской литературы Жиенжрау, Бердаха, Кунходжи. Большим событием в культурной жизни автономной республики явилось издание 20-томника каракалпакского устного народного творчества, а также выпуск на русском языке эпосов „Сорок девушек“ и „Сказание о Шарьяре“. С огромным успехом прошли Дни литературы и искусства Российской Федерации в нашей автономной республике и Дни каракалпакской литературы в Москве, посвященные 100-летию добровольного присоединения Каракалпакстана к России. Взаимные дни литературы и искусства с Башкирией, Татарией и Кзыл-Ордынской областью, Дни каракалпакской культуры в Ташкенте вылились в яркую демонстрацию нерушимой дружбы народов нашей страны.

В автономной республике функционируют творческие союзы писателей, журналистов, художников, композиторов, архитекторов.

В республике издается 25 газет и журналов, общий годовой тираж которых превышает 37 миллионов экземпляров. На одну тысячу человек населения приходится свыше тысячи экземпляров газет и журналов. Издательство „Каракалпакстан“ выпускает ежегодно более 240 названий книг и брошюр общим тиражом около 2 млн. экземпляров. Это – труды классиков марксизма-ленинизма, социально-экономическая, массово-политическая, сельскохозяйственная, санитарно-просветительная, художественная и другая литература, а также учебники и учебные пособия для школ и учебных заведений.

Большой популярностью пользуются среди населения Музыкально-драматический театр имени К. С. Станиславского, Театр юного зрителя, Государственная филармония имени Бердаха, народные театры и многочисленные коллективы художественной самодеятельности. В республике два музея – искусств и краеведения – с богатыми фондами.

Из года в год растет число библиотек, увеличивается их книжный фонд, составляющий более 4 миллионов томов. Функционируют 288 клубных учреждений, 388 киноустановок.

Подавляющее большинство населения дореволюционного Каракалпакстана не имело даже понятия о медицинс-

кой помощи. В трех больницах на 30 коек и трех фельдшерских пунктах работало всего 3 врача и 4 фельдшера. Теперь в республике 92 больничных учреждения, обеспеченные новейшим медицинским оборудованием. Они располагают 12 тысячами больничных коек. В системе здравоохранения трудятся 2,5 тысячи врачей и около десяти тысяч человек среднего медперсонала.

Массовое развитие получили в автономной республике физкультура и спорт.

Но самые разительные перемены произошли в самом человеке, для которого труд стал делом чести, доблести и геройства. Щедрость души и широта натуры, беспредельная преданность социалистической Отчизне, трудолюбие, интернационализм – таковы замечательные качества советского человека.

Каракалпакстан развивается как республика многонациональная. Здесь дружной семьей живут и трудятся каракалпаки и русские, узбеки и украинцы, казахи и белорусы, туркмены и татары – всего представители 88 наций и народностей. Трудящиеся автономной республики гордятся, что принадлежат к великой общности людей – советскому народу.

Как и повсюду в нашей стране, планомерно повышается благосостояние трудящихся Каракалпакии, растет уровень заработной платы рабочих и служащих, увеличиваются доходы колхозников, значительно возросли суммы выплат и льгот населению из общественных фондов потребления.

Все экономические и общественно-политические задачи в автономной республике, как и во всей нашей стране, решают сами трудящиеся через свои полномочные органы – Советы народных депутатов. Их состав являет собой живое воплощение подлинного народовластия. В Верховный и местные Советы Каракалпакской АССР избрано 7482 депутата, из которых 5060 рабочие и колхозники.

Недры Каракалпакстана богаты разнообразными полезными ископаемыми. Наиболее изучены месторождения сырья для промышленности строительных материалов, особенно мрамора и гранита. Имеются крупные залежи титано-магнетитовых руд, минеральных солей, сульфата, магния, хлористого натрия, талька, алебастра, фосфоритов. На плато Устюрт открыты большие запасы газа и нефти.

Но самое главное наше богатство – дружба народов. История каракалпакского народа – это история братской дружбы с русским, узбекским, казахским и другими народами. Корни его дружбы с великим русским народом уходят в глубь веков. Еще в X веке, по свидетельству русских летописей, наши древние предки „черные клобуки“ ходили в походы с князем Игорем. Ипатьевская летопись сохранила слова их клятвы князю: „Мы умрем за русскую землю, за твою честь!“ Добровольное присоединение Каракалпакстана к России в 1873 году явилось исторической вехой в жизни каракалпакского народа.

Развитие каждой отрасли народного хозяйства Каракалпакстана – это как бы глава из книги под заглавием „Дружба народов“.

С первых же лет Советской власти каракалпакский народ испытывает благотворное влияние шефской помощи тружеников Дзержинского района г. Москвы. У нашей автономной республики давние и крепкие связи с машиностроителями Москвы и Ленинграда, шахтерами и химиками Донбасса, энергетиками Волги и Кавказа, ирригаторами, селекционерами и геологами среднеазиатских республик, рисоводами Краснодара. Строители, монтажники, изыскатели Каракалпакстана постоянно испытывают чувство братской благодарности к автомобилистам Белоруссии, лесорубам Сибири, радиотехникам Прибалтики.

Трудящиеся Каракалпакии, верные принципам социалистического интернационализма, и впредь будут беречь как зеницу ока, как самое драгоценное богатство, священную ленинскую дружбу народов.

Такова прошлая и сегодняшняя жизнь Каракалпакстана. Еще более радостные перспективы открыты перед ним в предстоящие годы. В осуществление намеченной программы ускоренного развития производительных сил Узбекской ССР весомый вклад призвана внести автономная республика. На базе более полного использования полезных ископаемых здесь будет быстро развиваться горнорудная промышленность. Дальнейшее мощное развитие получат энергетика, металлообработка, промышленность стройматериалов, химическая, легкая, хлопкоочистительная, пищевая промышленность. Вскоре будет завершено строительство таких гигантов индустрии, как завод минеральных удобрений, Нукусский хлопчатобумажный комбинат.

Орошаемая площадь автономной республики расширится в два раза, производство хлопка возрастет до 500 тыс. тонн, риса также до 500 тыс. тонн. Резко увеличится производство продукции животноводства и других отраслей сельского хозяйства.

Осуществление этих и других грандиозных планов еще больше преобразит облик нашего края, обеспечит значительный рост экономического потенциала Каракалпакстана в народном хозяйстве страны.

Говоря о наших планах на будущее, хочется привести слова Генерального секретаря ЦК КПСС Константина Устиновича Черненко. В своем выступлении на встрече с избирателями Куйбышевского избирательного округа Москвы в марте 1984 года он сказал: „... никогда нельзя забывать одну простую истину: чтобы лучше жить, надо лучше работать“.

В одном ряду с народами братских республик коммунисты, все трудящиеся Каракалпакстана встречают 60-летие Узбекской ССР и Компартии Узбекистана, Каракалпакской АССР и областной партийной организации замечательными достижениями в развитии экономики, науки, культуры, преисполнены решимости внести достойный вклад в успешное претворение в жизнь исторических предначертаний XXVI съезда КПСС, в дальнейшее укрепление могущества нашей великой Родины – Союза Советских Социалистических Республик.

EQUAL AMONG EQUALS

The Kara-Kalpak Autonomous Soviet Socialist Republic lies in the north-west of the Uzbek Soviet Socialist Republic. Its territory covers 165,700 square kilometres, its population exceeds 1 000 000 people.

The capital of the Kara-Kalpak ASSR, the city of Nukus is the economic, administrative, political and cultural centre of the autonomous republic. Before the Great October Socialist Revolution it was a sentry fortification with two gloomy barracks. The construction of the city started in 1932, when it was decided to move the capital from Turtkul. The city of Nukus became the capital in 1939. It is situated almost in the geometrical centre of Karakalpakstan.

The architectural appearance of the city is harmoniously combines simple, rigid houses with modern many-storeyed buildings and green plantations. The city is rapidly growing, new housing estates appear. Each year over thousand Nukus dwellers are giving housewarming. Today there are about 150,000 inhabitants in the city.

The nature has been generous to the autonomous republic. Enframed by the sands of the Kizil-Kum and Kara-Kum deserts, the plateau Ustyurt and the Aral sea this land fascinates with the charms of its sea reaches and lakes, tugais, cotton and rice plantations, gardens and vineyards, it strikes with its mineral wealth. The Amu Darya—the biggest river in the Central Asia—brings its life-giving waters and fertility to vast territories.

For many centuries Karakalpakstan had been a land of lawlessness and poverty. The working masses were brutally exploited and completely illiterate. Abject poverty, starvation, lack of medical services doomed people to extinction. Before the Great October Socialist Revolution Karakalpakstan was one of the most backward colonies of the tsarist Russia. The Great October, V. I. Lenin, the Communist party and russian working class brought liberty and happiness, smashed the fetters of the social and national yoke. The whole of the Kara-Kalpak land has been transformed by the will of the Party, by the heroic achievements of the people. The labouring man has become the master of its wealth untold.

In Soviet times equal among equals the people of Karakalpakstan have made a rapid progress in social, political and economic spheres, for the first time in history they have found statehood. The Kara-Kalpak socialist nation has been formed and is being developed.

In 1924 as a result of the national-state demarcation of the republics of the Central Asia the Kara-Kalpak autonomous region was formed within the structure of the Kazakh ASSR. In 1930 it was included in the Russian Federation, in 1932 it was raised to the rank of an Autonoumous Soviet Socialist Republic. According to the 1936 Constitution of the USSR the Kara-Kalpak ASSR became part of the Uzbek SSR.

In the speech at the joint grand sitting of the CPSU Central Committee, the USSR Supreme Soviet and Supreme Soviet of the Russian Federation dedicated to the 60th anniversary of the formation of the Union of Soviet Socialist Republics Comrade Yu. V. Andropov, General Secretary of the CPSU Central Committee emphasized that the path covered by the Soviet Union in 60 years is equivalent to a full epoch. History has hardly ever witnessed such a swift uplift from backwardness, disasters and devastation to the might of a modern great state with the highest level of culture and the ever-growing prosperity of the people.

The history of the Soviet Union is the history of the strengthening and real flourishing of economy, politics and culture of all the republics united under its banner, of all the nations and nationalities inhabiting this country.

Our Karakalpakstan where before the revolution patriarchal-feudal relations prevailed has covered a glorious path in fraternal unity with the soviet republics. Under the guidance of the Communist Party, with fraternal support of the great Russian, Uzbek and other nations of this country it has turned into a flourishing land with highly developed industry and agriculture, advanced culture and science.

The Socialist Karakalpakstan the banner of which bears shining orders of Lenin, the Great October Revolution and Friendship of Nations is a bright example of the vitality of Marxism-leninism and the triumph of the wise Leninist nationalities policy of the CPSU.

In 1984 the Kara-Kalpak Autonomous Soviet Socialist Republic will be celebrating its 60th anniversary. It is a short historic period. But the significance and grandeur of the great transformations accomplished in 60 years of creative labour correspond to a full historic epoch.

Compared with 1913 the industrial output grew by 262 times. In the Soviet period in the autonomous republic energetics, printing, cotton-cleaning, butter, fish processing, metal working, furniture and other branches of industry have been created. Recently a new, textile industry appeared.

Dimly lit oil-lamps gave way to electric lighting, one by one electric power stations were put in operation.

Wooden ploughs and arabas (two-wheeled bullock carts) went to museums as exhibits, tractors and harvesters started to move along the furrows of the fields. Our backward land with semi-natural agriculture and nomadic stock-breeding has been transformed into a socialist autonomous republic with its own industry and agriculture.

The industrial complex of the republic is characterized by the socialist way of industrialisation—creation of not only raw materials producing, but also manufacturing industries capable of producing finished products.

Before the revolution semi-home industry based on the primary processing of agricultural products engaged only 137 workers. Today in our autonomous republic there are over 100 enterprises equipped with modern machinery, at which a numerous army of highly skilled workers, engeneers, technicians are working.

One of the most powerful branches of industry is cotton-manufacturing. In the 1923–1924 economic year the only at that time Turtkul state cotton-cleaning factury produced 1,000 tons of cotton fibre. To-day the mean annual cotton output of the eight cotton-cleaning plants is about 120,000 tons of cotton fibre, 25,000 tons of vegetable oil and other products.

The electric power industry is vigorously developing. Before the war, in 1940 all electric power stations of the autonomous republic generated 3.6 million KWH, in 1950—10.5 million KWH and in 1982 the Takhiatash hydro-electric power station alone produced 1.7 milliard KWH. The Takhiatash hydro-electric power station named after Friendship of nations is keeping the whole of Karakalpakstan, Khorezm region of Uzbekistan and Tashauz region of Turkmenistan supplied with electric power. The hydro-electric power station is connected up to the Integrated Power Grid of the USSR.

There is a great demand for products of the biggest in the Central Asia Muinak integrated canned fish plant; more than twenty items of its production have the state quality mark. Annually the integrated plant produces over 12 million tins of canned fish (in equivalent units). It also produces caviar, quick-frozen, salted, dried and smoked fish.

In national economy as well as in everyday life consumption of natural gas is constantly increasing. On the plateau Ustyurt a very rich Shakhpakhtinsk deposit has been put in operation; its estimated reserves are dozens of milliards cubics metres of the "blue fuel". The Kara-Kalpak natural gas is fed to the transcontinental gas-pipeline "the Central Asia-Centre".

Not so long ago Karakalpakstan had only caravan routes; today it has a wide network of highways, railways, river-thoroughfares and air lines. Hard-surface roads the length of which is 2,500 km connect even remote parts of the autonomous republic. Highway Tashkent—the Aral sea has a nation-wide importance.

Post-war years witnessed construction of the first in the autonomous republic railway "Chardzhou—Kungrad" which connected Karakalpakstan through the sand-hills of the Kara-Kum with the central asiatic railway. On the eve of the 50th anniversary of the formation of the USSR 406 kilometres long trunk railway Kungrad—Beineu was put in operation. It made the railway travel to the central parts of this country almost half as long. In the past decade another railway was "thrown" over the Amu Darya river to its right bank; it went through the capital of the autonomous republic to Chimbai in the North and to Turtkul in the South. Nowdays passenger and freight trains a regularly leav the railway station of Nukus in different directions.

Air transport connects our capital with Moscow, Kiev, Tashkent, Alma-Ata, Baku, Ashkhabad, Dyushambe, Volgograd, the Mineral Waters and many other cities, regional centres and remote villages of cattle-breeders and geologists. River transport is equiped with modern river boats and barges.

Before the revolution the Karakalpaks lived in yurtas and pise-walled houses. Construction of the towns and villages has only started in Soviet times. Such towns and villages as Takhiatash, Shumanai, Karauzyak, Leninabad, Akmangit, Bustanlik, Komsomolsk-on-Yusturt, Karatau were litterally built on the waste land. Large living areas were built in Kungrad, Khodzheili, Turtkul and many other cities, comfortable collective and state farm villages were raised.

In Nukus construction workers of Karakalpakstan erected unique buildings and architectural ensembles. Among them there are living areas, the university, the Palace of Arts, the Palace of Young Pioneers, a railway station, hotel "Tashkent", the House of Happiness and many other objects.

A construction industry has been created. Large-panel housebuilding and silicate plants, five brickworks, a yurt-felt integrated plant of All-union importance are put in operation.

Karakalpakstan today is a giant construction site,covered with scaffolding of newly erected buildings. The amount of capital investments by the state and cooperative enterprises and organizations in 1982 as against 1940 when it was four million rubles totaled 446 million rubles. At present 30,000 people are involved in construction industry.

The fifth phase of construction of the Takhtiash hydro-power station is under way. Upon completion of electrification construction of reserve high-voltage lines started. A unique construction has been built on the Amu Darya river—the Takhiatash integrated water development; it does not only regulate the river's run-off on thousand hectares of land, but also connects both banks with motorway and railway overpasses. At a fast rate Nukus integrated cotton mill is being constructed, its branches are already functioning in Khodzheily, Turtkul, Beruni, Mangit.

Almost in every town or kishlak on the map of Karakalpakstan a rapid housing, industrial, domestic and cultural construction is under way. Towns and villages, industrial enterprises, schools, medical institutions, department stores, service shops, automobile bases, technical service stations, railways and motorways, gaspipe-lines and many other important objects are being erected.

Only in the Tenth Five-Year Plan period 832,000 square metres of housing has been built. Now the workers of the autonomous republic who are comfortably off live in newly-built appartments with all amenities. Progressive traditions of hospitality, diligence, cordial generosity are held sacred. People are proud of their new, soviet way of life, born by the concord of fraternal nations.

The communication services in the autonomous republic have been developing at a high rate. The first telephone exchange was built in 1927, it had only 25 telephones servicing the population. Now the autonomous republic has 23 telecommunication agencies. There are automatic telephone lines with Moscow, Tashkent and other cities of this country. 62,500 telephones have been installed in the towns and villages, 88,900 wired-radio outlets are functioning. Our TV centre broadcasts on four channels.

Agriculture of Karakalpakstan has become highly mechanized. Each year collective and state farms are receiving a great number of tractors and other farm machinery.

Irrigation farming in Karakalpakstan has ancient traditions. A national proverb says: "It is not soil that brings life, but water". However, irrigation construction on a large scale was started only in Soviet times. New trunk canals—named after Lenin, Kyzketken, Pakhtaarna, Raushan and other hydro developments, a number of powerful electric pump stations have been put into operation. Over 1,000 suction dredgers, hydraulic monitors, dredge excavators are used to clean the canals.

While the epic hero Farkhad had to cut the rocks with his pick in order to bring water to the fields, modern "Farkhads" are using powerful up-to-date machinery with the help of which they have covered our autonomous republic with a dense network of irrigation canals and dams.

Further irrigation of the virgin lands conceals huge reserves. Construction of new and encasing already existent canals in concrete, creation of water storages makes it possible to considerably expand irrigation farming. In Karakalpakstan as well as in other republics of the Central Asia construction of a number of new irrigation objects has been started. The "assault" upon deserts and steps is continuing.

The level if mechanization of agriculture is steadily rising, up-to-date farm machinery is being introduced, more chemical fertilizers are used in the fields. The questions of long-term planing of agriculture are studied by the Kara-Kalpak Scientific research institute of agriculture, the branches of the Uzbek scientific research institutions of rice-growing and livestock farming and other institutions. All these efforts combined with persistent labour and high mastership of the farmers result in bumper crops on the land that stretchers along the coast of the Aral sea.

Before the revolution the mean annual cotton output in Karakalpakstan was only 16,000 tons; in 1982 the cotton crop in our autonomous republic amounted to 436,000 tons, 250,000 tons of this most valuable raw material were harvested by the "blue ships"—cotton combines. Each hectare produced 33.6 centner of the "white gold".

Karakalpakstan is the most northern zone of cotton-growing in the world. Despite a relative rigour of the climate, cotton-growing is the leading branch of agriculture here. Since olden times our people measure honesty of a man by his regard for cotton.

Along with cotton-growing, one of the most important branches of our agriculture is rice-growing. At present our autonomous republic is one of the biggest rice-producers in this country. In 1981 rice output reached 307,000 tons as against 3,600 tons in 1961. In the Tenth Five-Year Plan period the rice crop amounted to 1,200 million tons which is 2.2 times as much as in the Nineth, and almost 5 times as much as in the Eighth Five-Year Plan period.

Livestock farming in Karakalpakstan is on the rise. Each agricultural zone is characterised by a certain type of livestock farming which is determined by historic conditions and the structure of fodder supply. On the water-meadows in the lower reaches of the Amu Darya river horses and cattle are bred, desert pastures are used for breeding camels, sheeps and goats.

One of the main tasks brought into the foreground by the Food programme of the USSR is to secure rapid progress of livestock farming. Regional party committee and the Government of the autonomous republic carry out considerable work in this direction. Compared with the Ninth Five-Year Plan period in the Tenth Five-Year Plan period the mean annual meat output grew by 34%, milk output—by 20%, eggs—by 42%.

Consistent measures aimed at transition of livestock farming to industrial lines are taken. A solid forage reserve is being created. By the end of this Five-Year Plan period meat output in the autonomous republic is planned to be increased by 1.7, milk output—by 1.8, eggs output—by 2.5 times.

Astrakhan producing state farms of the autonomous republic and the Amu Darya State fur farm in Muinak are called "foreign exchange workshops of the country". Astrakhan skins of different colour—arabi—black, shirazi—grey, kamar—red, sur—colour, the skins of various fur animals such as minks, musk-rats, silver foxes, coupus are sold at a high price on the International market.

Soil and climatic conditions of Karakalpakstan are favourable for cultivation of both fodder and seed lucerne. Our republic is the biggest in the USSR lucerne seeds producing basis.

A long vegetative season, the abundance of sun and warmth favour the development of gardening and vine-growing. As a result of folk selection and the work of the Chimbai scientific research institute of agriculture high quality sorts of grapes and fruits have been raised. Wonderful sorts of sugar apricot, peach, pear, currants and raspberries have been selected.

Karakalpakstan melons are the best in the world. From time immemorial Beruni melons were exported by caravan routes to different Asian and European countries. Their delicate aroma and unsurpassed taste have won fame far beyond the borders of this country.

In 1982 the output of fruits and vegetables was over 100,000 tons. In the nearest future our autonomous republic will double the output of this produce, triple the output of potatoes, the square of hot-house gardening will reach 50 hectares, production of lemons will start. Each year the output of silk cocoons, honey and other produce is increasing.

Really revolutionary transformations took place in the sphere of culture. Before the Great October Revolution in Karakalpakstan there were only two literates per thousand inhabitants, four primary schools had only 174 pupils.

Bourgeois "prophets" predicted that general literacy of the Turkestan population will be reached in no less than five-six thousand years. But the Soviet power made another decision. Only half a century was enough to abolish illiteracy and to start transition to general secondary education. In Karakalpakstan there are far more students per ten thousand of the population than in Iran and Turkey, and more than in West Germany, Great Britain, Italy and other developed capitalist countries.

Today the autonomous republic has 745 secondary schools, Nukus state university, 25 specialized secondary schools, 43 vocational schools, 380 kindergartens and nurseries. Various kinds of training in the system of people's educations involve every third inhabitant of the republic.

The Kara-Kalpak branch of the Academy of Sciences of the Uzbek SSR, the university, the Institute of Agriculture and other scientific research institutions have on their staff over 700 scientific research workers, including about 400 people with the advanced degrees of Candidates and Doctors of science. There are 40,000 specialists fruitfully working in national economy, social and cultural institutions.

Karakalpak women emancipated by the Great October take an active part in all spheres of political, economical, cultural and public life.

The culture of the Karakalpak people national in form and socialist in content is progressing under the favourable influence of the cultures of all Soviet nations which are mutually enriching each other. Brightly flourishing is our literature, deeply rooted in the richest folklore heritage and creative works of the classics of the Karakalpak literature—Zhianzhrau, Berdakh, Kunkhodzhi. A significant event in the cultural life of the autonomous republic was publication of 20 volumes of the Karakalpak folklore and two Russian translations of the Karakalpak epos "Forty Maidens" and "Narration about Sharyar".

The Days of Literature and Art of the Russian Federation in our autonomous republic and the Days of the Karakalpak literature in Moscow dedicated to the centenary of the voluntary joining of Karakalpakstan to Russia were a great success. The Days of Literature and Art of the Bashkir ASSR, the Tatar SSR and Kizil-Orda region, the Days of the Karakalpak culture in Tashkent became a bright manifestation of the inviolable friendship of the peoples of our country.

In our autonomous republic function Unions of writers, journalists, artists, composers, architects.

25 news-papers and magazines with total annual circulation over 37 million copies are published in our republic. There are more than one thousand copies of news-papers and magazines per thousand of the population. "Karakalpakstan" publishing house annually issues over 240 titles of books and booklets with a total circulation about two million copies. Among these books are the works of the classics of Marxism-Leninism, the literature on social, economic, political, agricultural questions, text-books and manuals for schools and educational institutions.

The K. Stanislavsky Musical Drama Theatre, Children's Theatre, the State Philharmonic Society named after Berdakh, people's theatres and numerous amateur theatricals are also very popular with our people. In our republic there are two museums—the Museum of Art and the Museum of Regional Studies—both museums have rich collections.

The overwhelming majority of the population in pre revolutionary Karakalpakstan did not even have a vague idea of the medical services. There were only three 30-bed hospitals and three dispensaries where 3 doctors and 4 doctor's assistants worked. Today our republic has 92 hospitals provided with the latest medical equipment. They can accommodate 12,000 patients. In the system of public health services 2,500 doctors and about 10,000 of medium-level medical personel are involved.

Physical culture and sports in our republic are practised on a mass scale.

But the most striking transformations are found in man himself whose labour became a matter of honour, valour and heroism. Generosity of soul, breadth of nature, boundless devotion to his socialist Motherland, diligence, internationalism—such are remarkable qualities of the Soviet people.

Karakalpakstan is a multinational republic. Here in one united family live and work the Karakalpaks and Russians, Uzbeks and Ukrainians, Kazakhs and Byelorussians, Turkmens and Tatars—all in all representatives of 88 nations and nationalities. The workers of the autonomous republic are proud to be part of the great community—the Soviet people.

Like in all parts of our country the well-being of the working people in Karakalpakstan is steadily growing, the level of the workers' salaries is getting higher, the incomes of the collective farmers are rising, the population is receiving considerably larger payments from social consumption funds.

All economic and political tasks in the autonomous republic like in the entire country are handled by the workers themselves through their plenipotentiary bodies—the Soviets of people's deputies. Their structure is an embodiment of real democracy.

7,482 deputies have been elected to the Supreme and local Soviets of the Kara-Kalpak ASSR; 5,060 of the deputies are workers and collective farmers.

Karakalpakstan is rich in different minerals. The

most explored are the deposits of the raw materials for the building industry, especially deposits of marble and granite. There are considerable layers of titanium and magnesium ore, mineral salts, sulphate, sodium chloride, talcum, phosphorite. Large deposits of oil and gas have been discovered on the plateau Ustyurt.

But of all the treasures we have the most valuable one is the friendship of nations. The history of the Karakalpak nation is the history of fraternal friendship with Russian, Uzbek, Kazakh and other peoples. Our friendship with the great Russian people is rooted in the depths of centuries. According to the Russian chronicles even as far back as in the Xth century our ancestors participated in the military compaigns of prince Igor. Ipatjevsk chronicle preserved the words of their oath to the prince: "We will lay down our lives for the Russian land, for your honour!" The Voluntary joining of Karakalpakstan to Russia in 1873 was a historic landmark in the life of our people.

Development of each branch of the national economy of Karakalpakstan may be called a chapter from the book entitled "Friendship of nations".

From the first years of Soviet power the Karakalpaks enjoyed patronage help from the workers of the Dzerzhinsky district of Moscow. Our autonomous republic maintains old and strong relations with workers of the machine-building plants in Moscow and Leningrad, miners and chemists from the Donbas, power specialists from the Volga-river and Caucasus, with irrigators, selectionists and geologists from the republics of the Central Asia, rice-growers from Krasnodar. Construction workers, fitters, prospectors from Karakalpakstan have a feeling of fraternal gratitude to motorcar constructors of Byelorussia, to wood-cutters of Siberia, to radio-mechanics from the Baltic Republics.

The working people of Karakalpakstan faithful to the principles of the socialist internationalism will continue to cherish the treasures of the leninist friendship of nations.

Such is the past and the present life of Karakalpakstan. Our prospects for the future are still more joyous. A weighty contribution will be paid by the autonomous republic to the implementation of the programme of accelerated development of the productive forces of the Uzbek SSR. On the basis of full utilization of the mineral resources the development of the mining industry will be boosted. Energetics, metal works, building-materials industry, chemical, light, cotton-cleaning, and food industries will continue to develop at a high rate. The construction of such industrial giants as chemical fertilizers plant and Nukus cotton integrated plant will soon be finished.

The square of irrigated lands in the autonomous republic will be doubled, cotton output will be raised to 500,000 tons, rice output will also amount to 500,000 tons. There will be a sharp increase in the output of livestock farming and other branches of agriculture...

Realization of this and other far-reaching plans will continue to change the appearance of our land, it will guarantee a considerable increase of the economic potential of Karakalpakstan in the national economy of our country.

Speaking of our plans for the future we would like to quote the words by the General Secretary of the CPSU Central Commitee K.U. Chernenko. In his speech at a meeting with voters of the Kuibyshev constituency in Moscow on March 2, 1984 he said: "...one should never forget the simple truth: to live better, we must work better".

In one line with the peoples of fraternal republics communists and the workers of Karakalpakstan are marking the 60th anniversary of the Uzbek SSR and the Communist Party of Uzbekistan, the Kara-Kalpak ASSR and the Regional Party Organization with remarkable achievements in economy, science, culture, they are firmly resolved to pay a worthy contribution to the successful realization of historic decisions of the 26th Congress of the CPSU, to further strengthening of the might of our great Motherland—the Union of Soviet Socialist Republics.

8 ▶

9
10

11
12 14
13

◀15

16
18
17

◀ 19

20
22
21

◀ 23

24

26

25

27 ▶

НӨКИС–
ҚАРАҚАЛПАҚСТАН
ПАЙТАХТЫ

•

НУКУС– СТОЛИЦА КАРАКАЛПАКСТАНА

•

NUKUS–
THE KAPITAL
OF KARAKALPAKSTAN

28
29
30

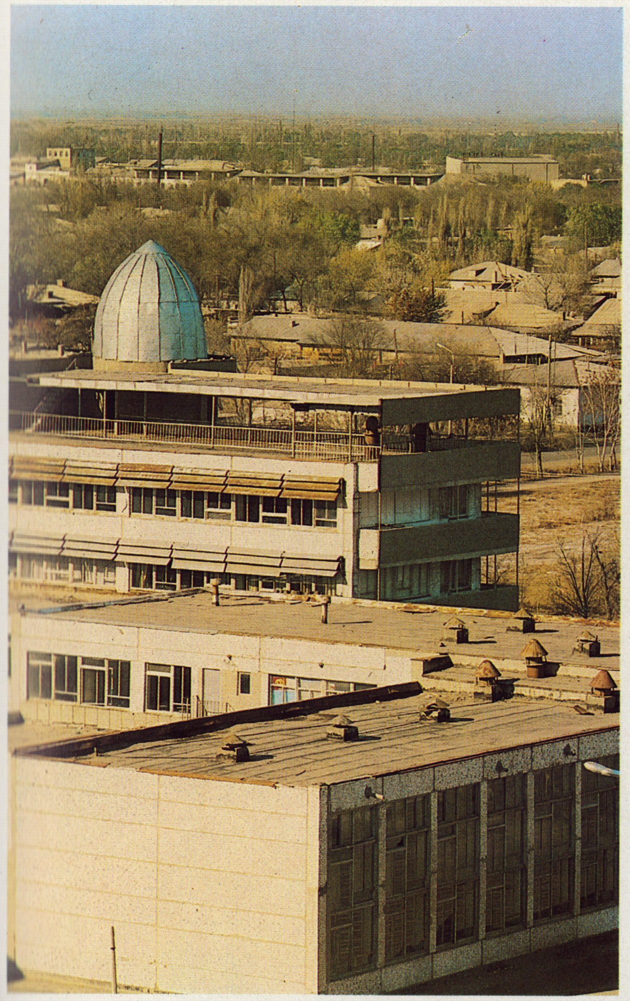

31
33
32

34 ▶

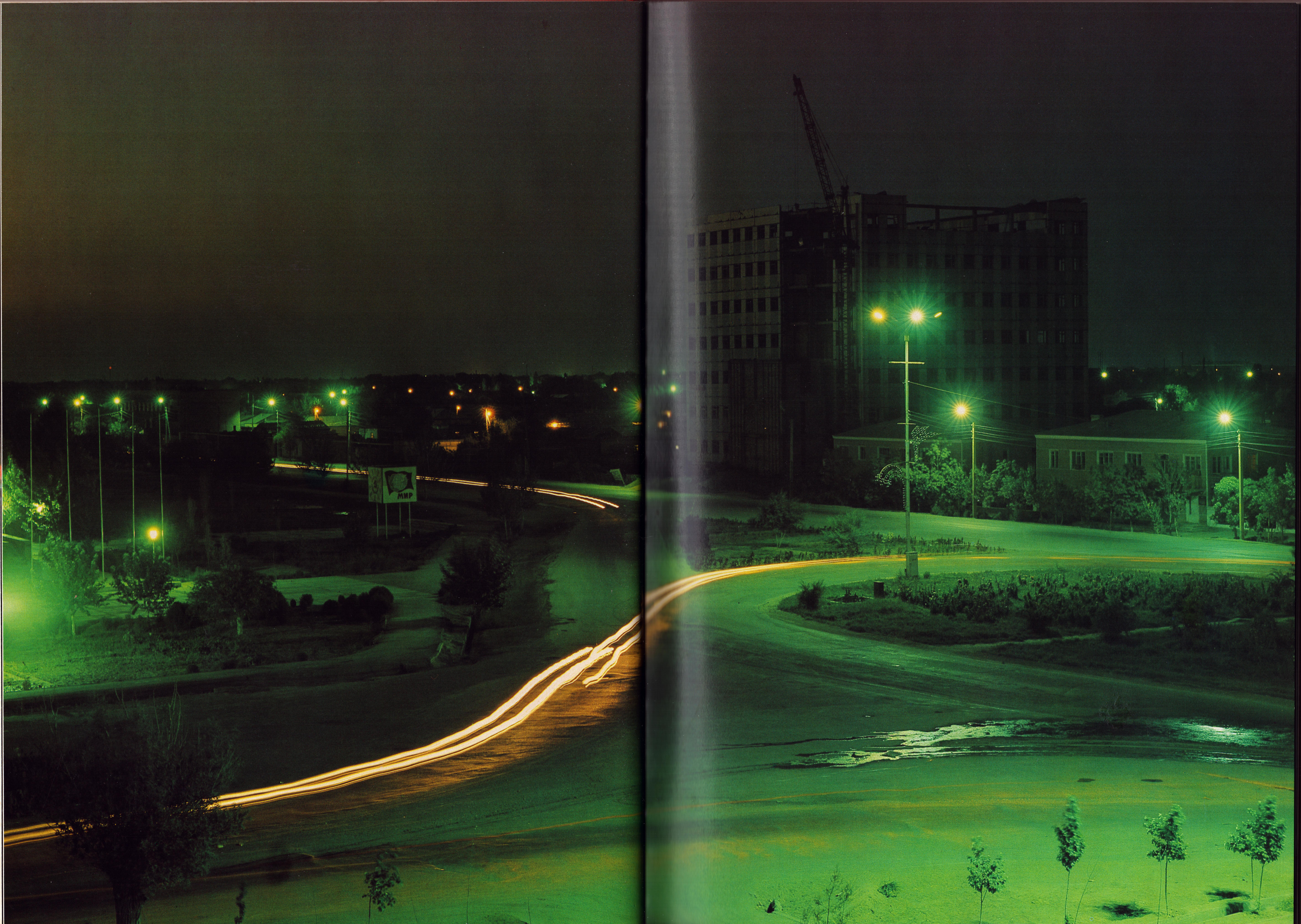
МИР

◀ 35

36
37 | 38

ДВОРЕЦ ПИОНЕРОВ

Советского Союза! Крепите
и порядок, сознательную

◀ 39 / 40

41 / 42 | 43

БЕРДАХ
ВЕЛИКИЙ
КАРАКАЛПАКСКИЙ
ПОЭТ-МЫСЛИТЕЛЬ
1827
1900

КАРАКАЛПАКСКИЙ
РЕСПОТРЕБСОЮЗ

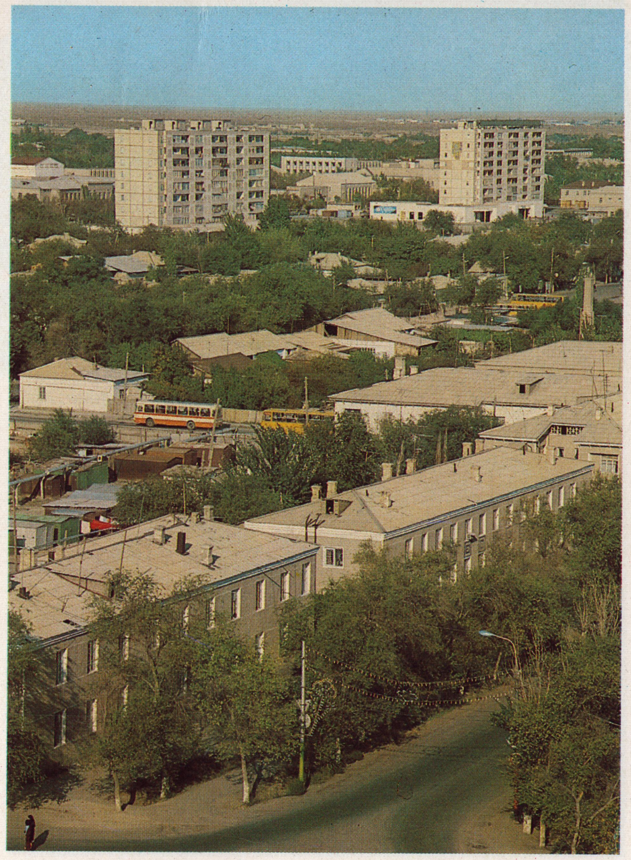

◀ 44

45
46 | 47

48
49

50 | 53
51
52 | 54

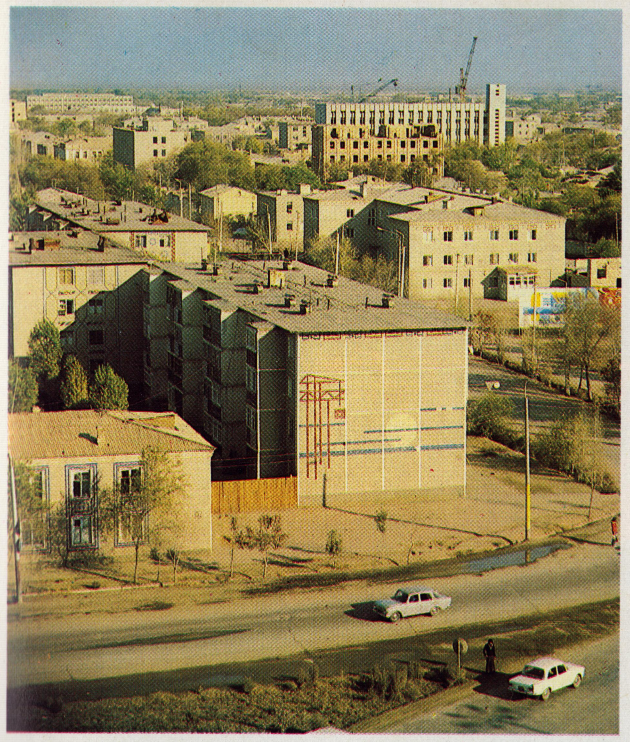

55
56

57
58 59

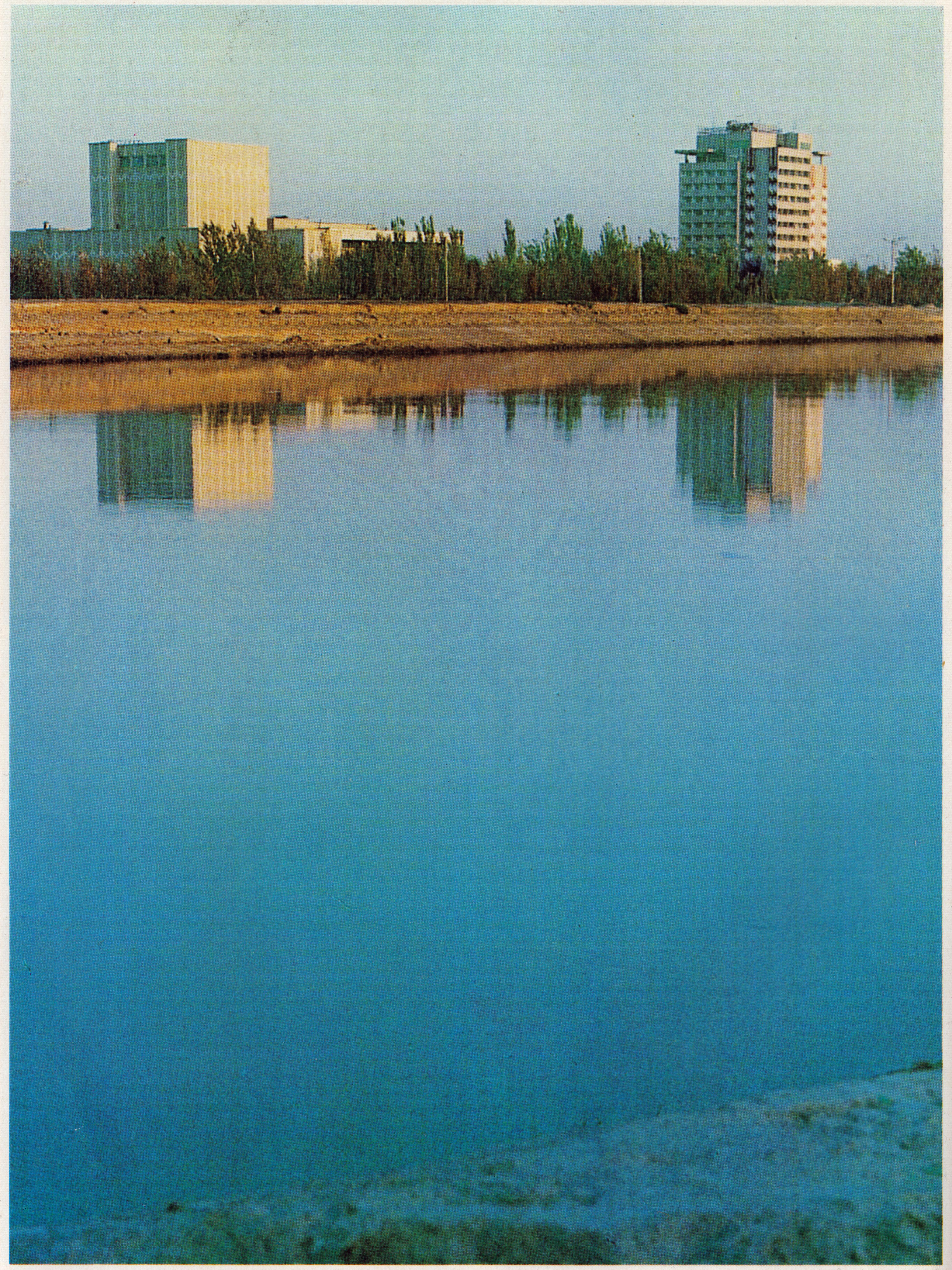

◀ 60

61
62 | 63

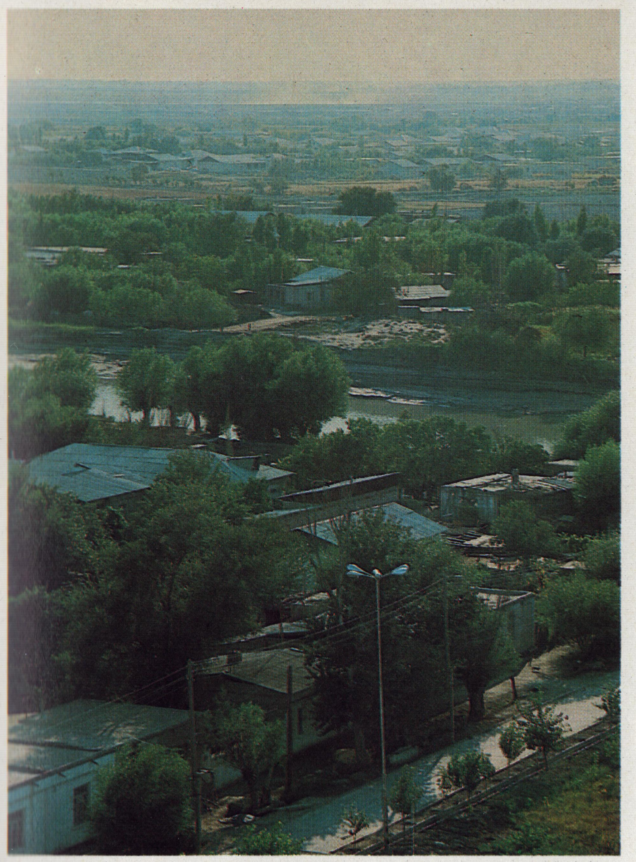

64
65

66
67 68

Бахыт уйи

◄69

74
75 ►

70 | 72
73
71

76 ►

ИНДУСТРИЯЛЫ
ҚАРАҚАЛПАҚСТАН
•
КАРАКАЛПАКСТАН ИНДУСТРИАЛЬНЫЙ
•
INDUSTRIAL
KARAKALPAKSTAN

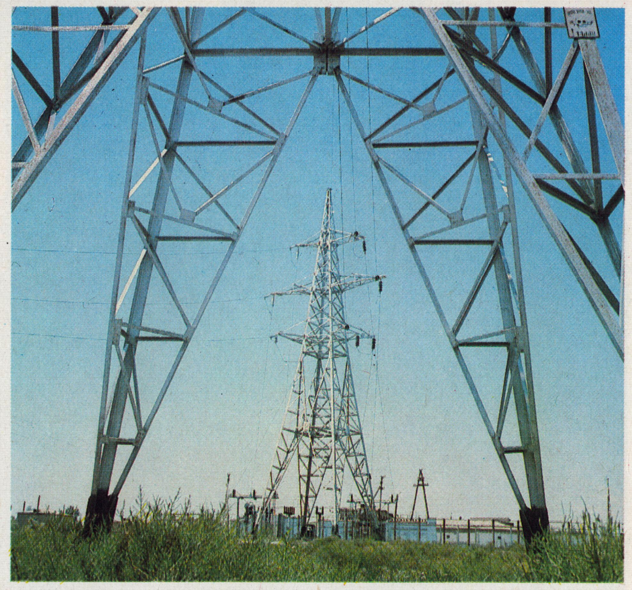

◀ 77 / 78

79 / 80 | 82 / 81

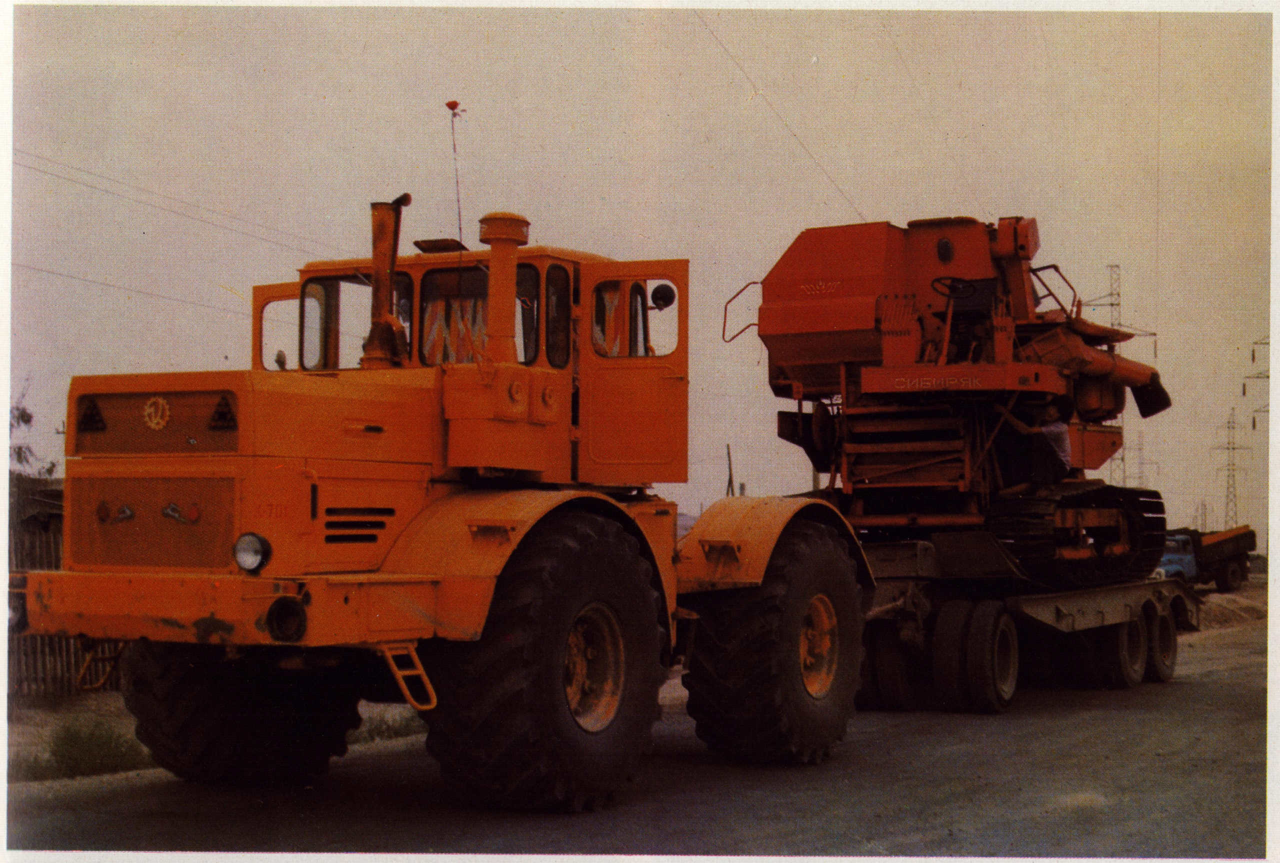

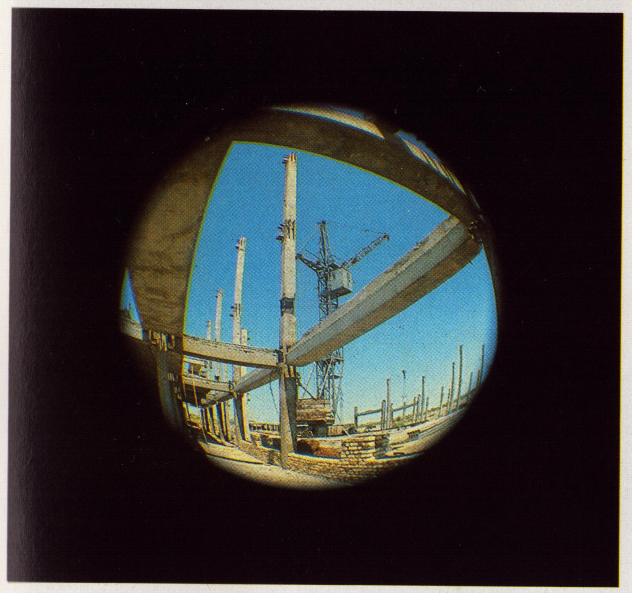

◀ 83

84
85 | 86

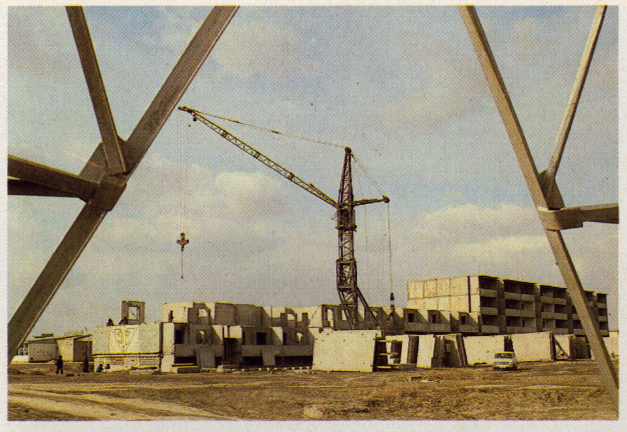

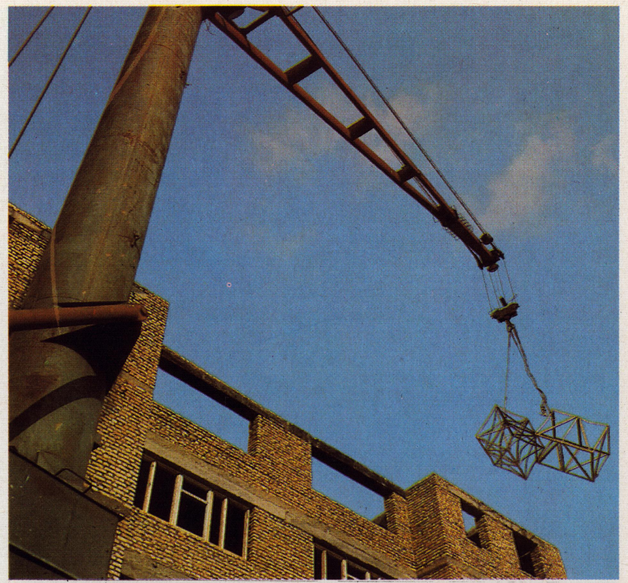

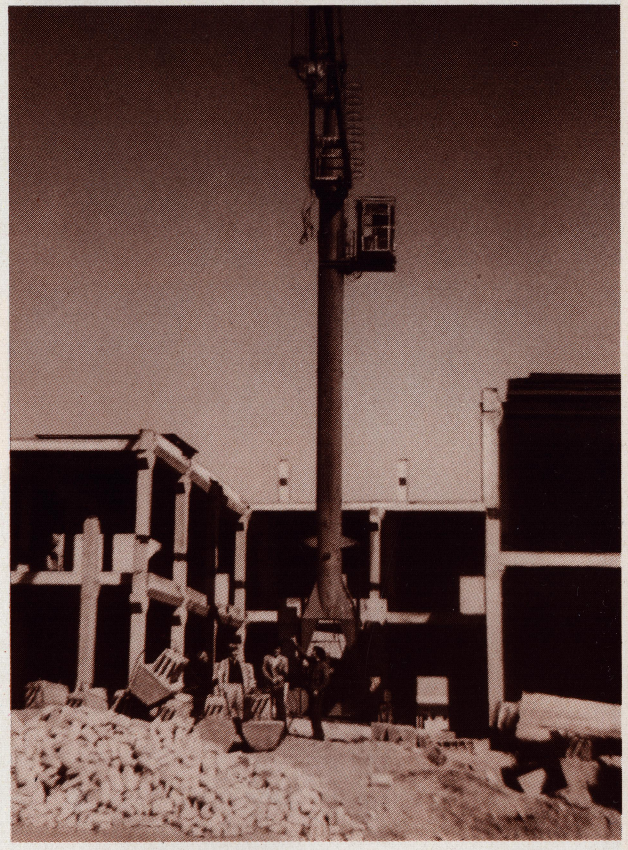

87 | 90
88 | 91
89

92 | 94
93

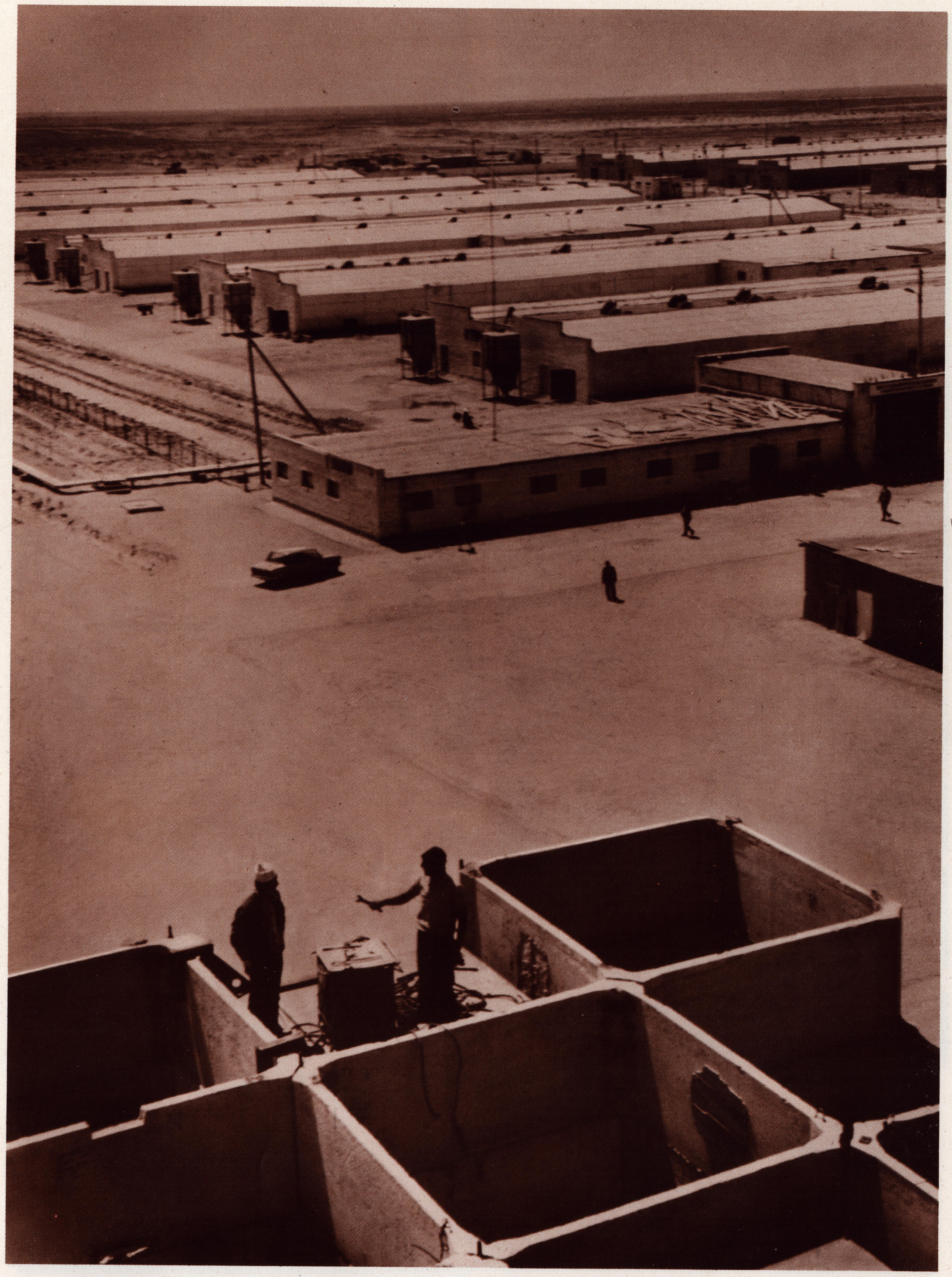

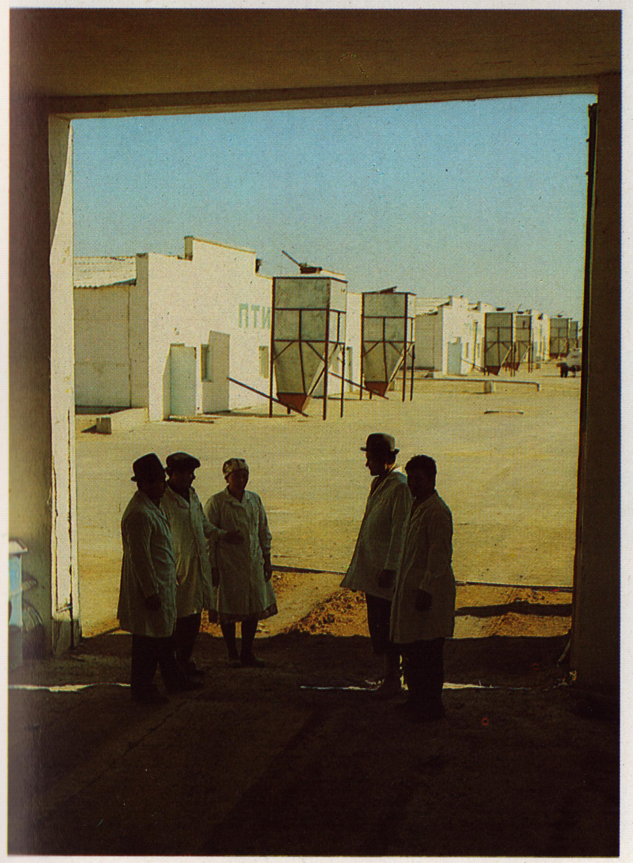

◀ 95

96
98
97

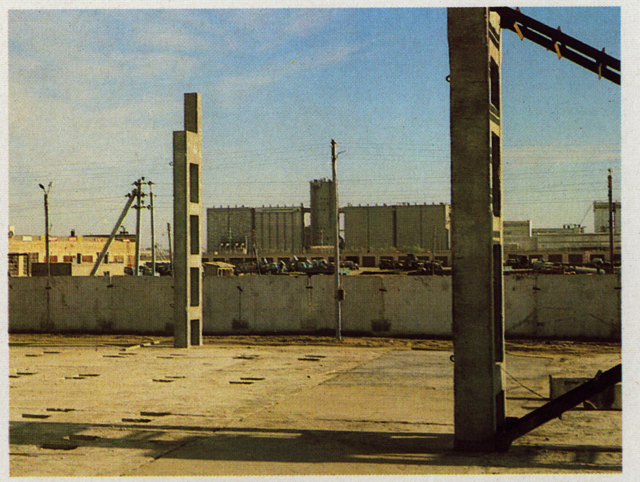

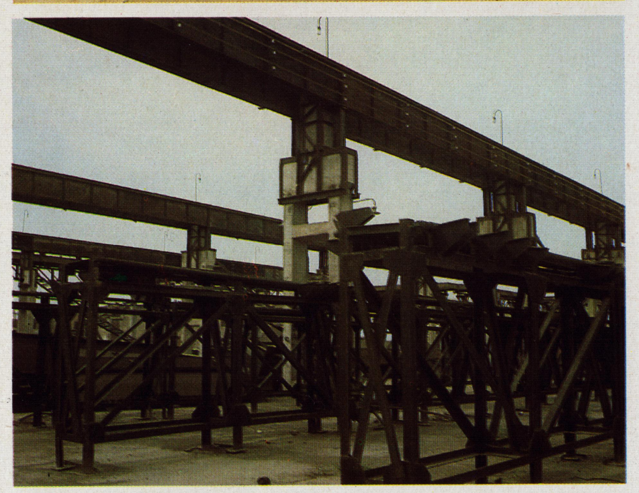

99 | 99 | 100 / 101 / 102

103 ▶

◄ 104 / 105

106 / 107 | 108

109 | 110

111

112

111 →

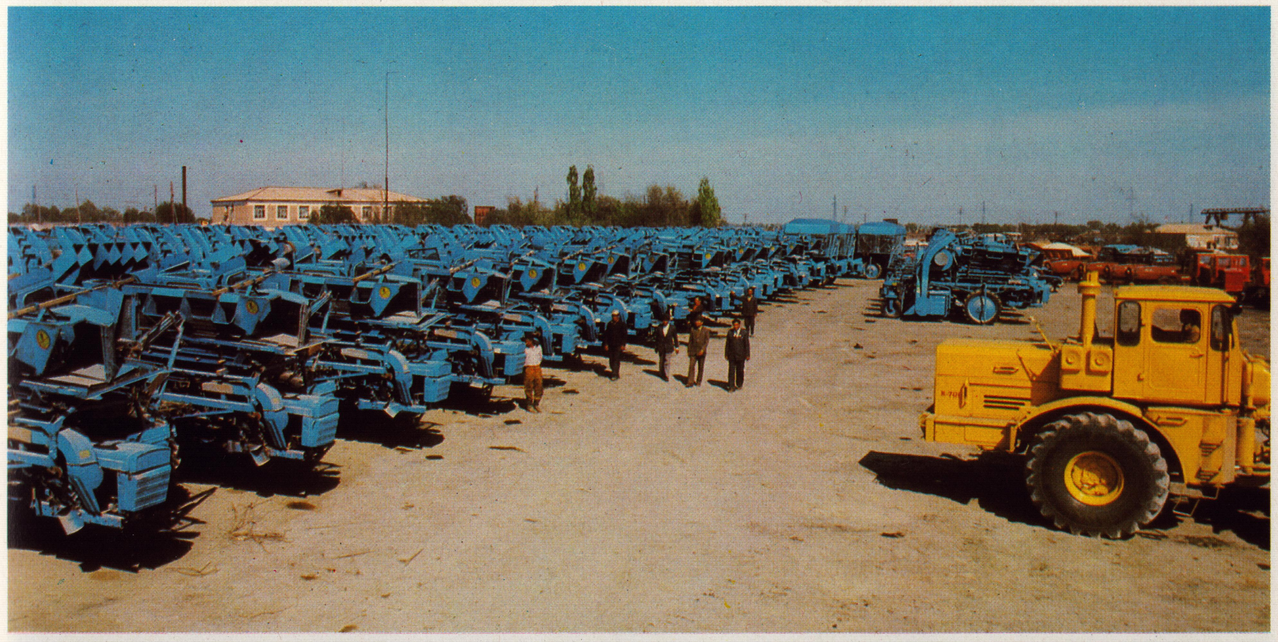

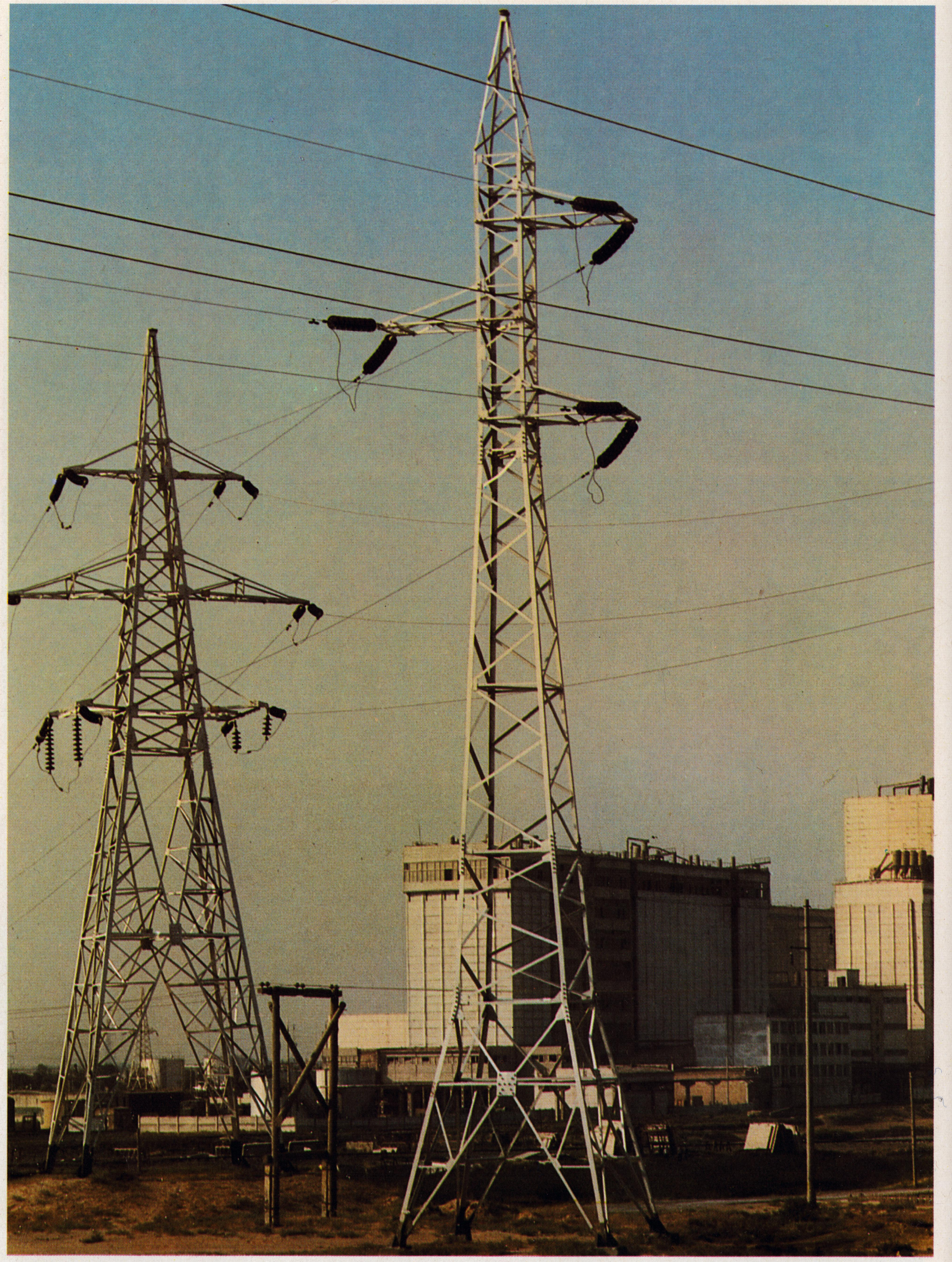

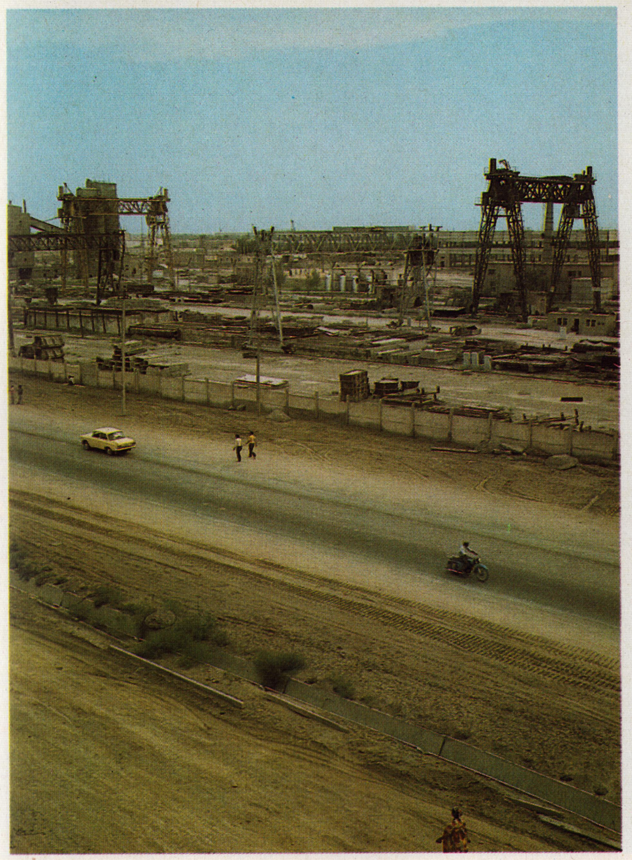

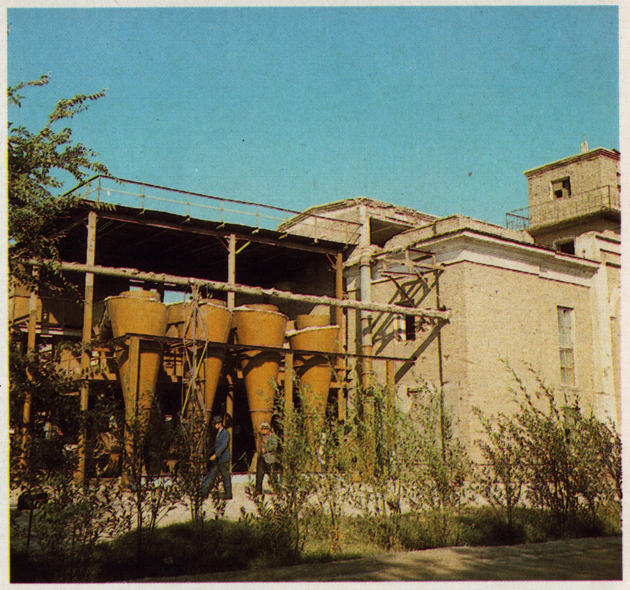

◀113

114
116
115

118
117
119

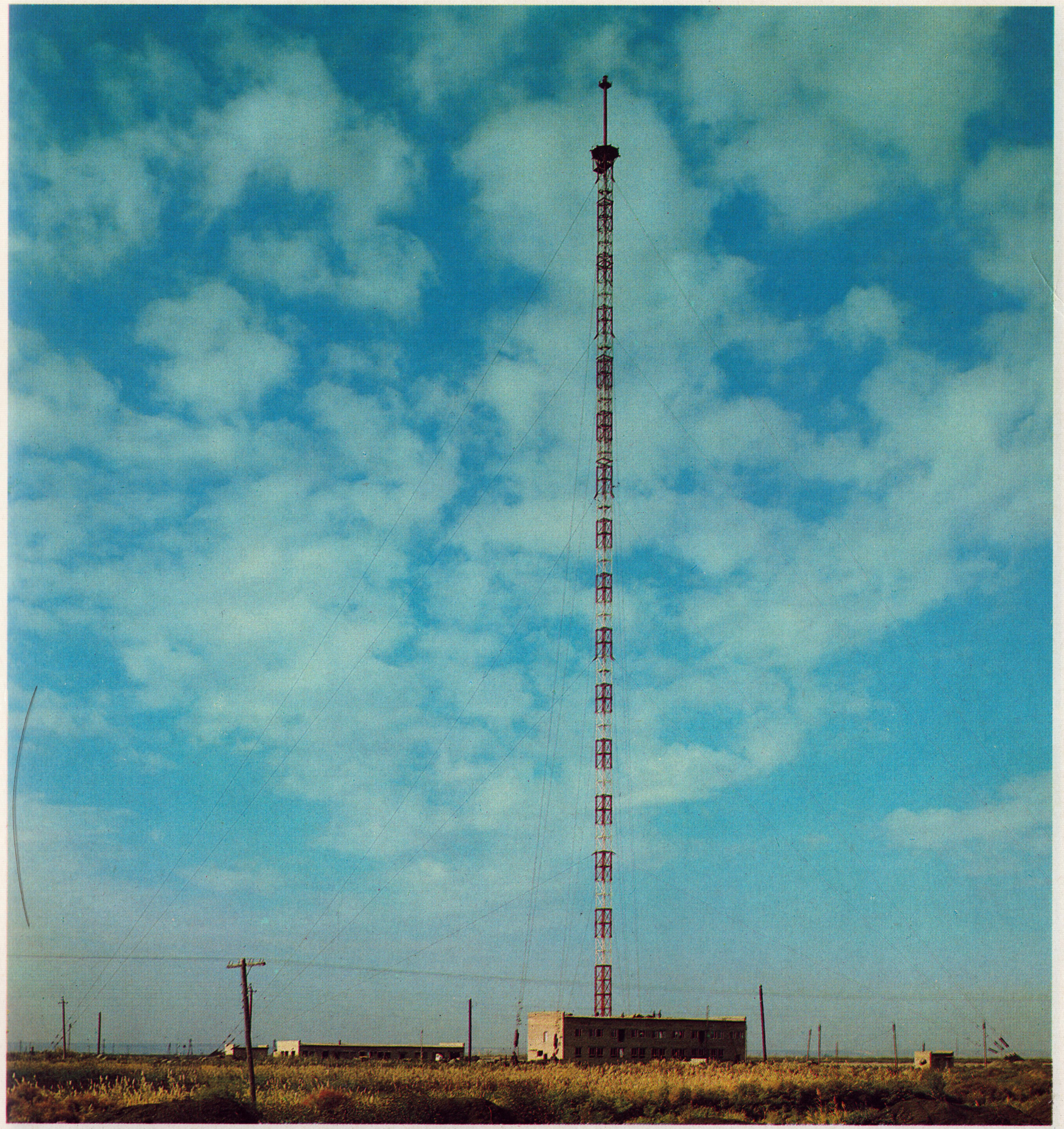

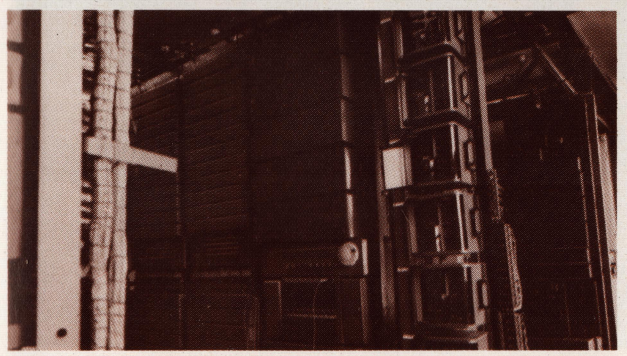

120
121

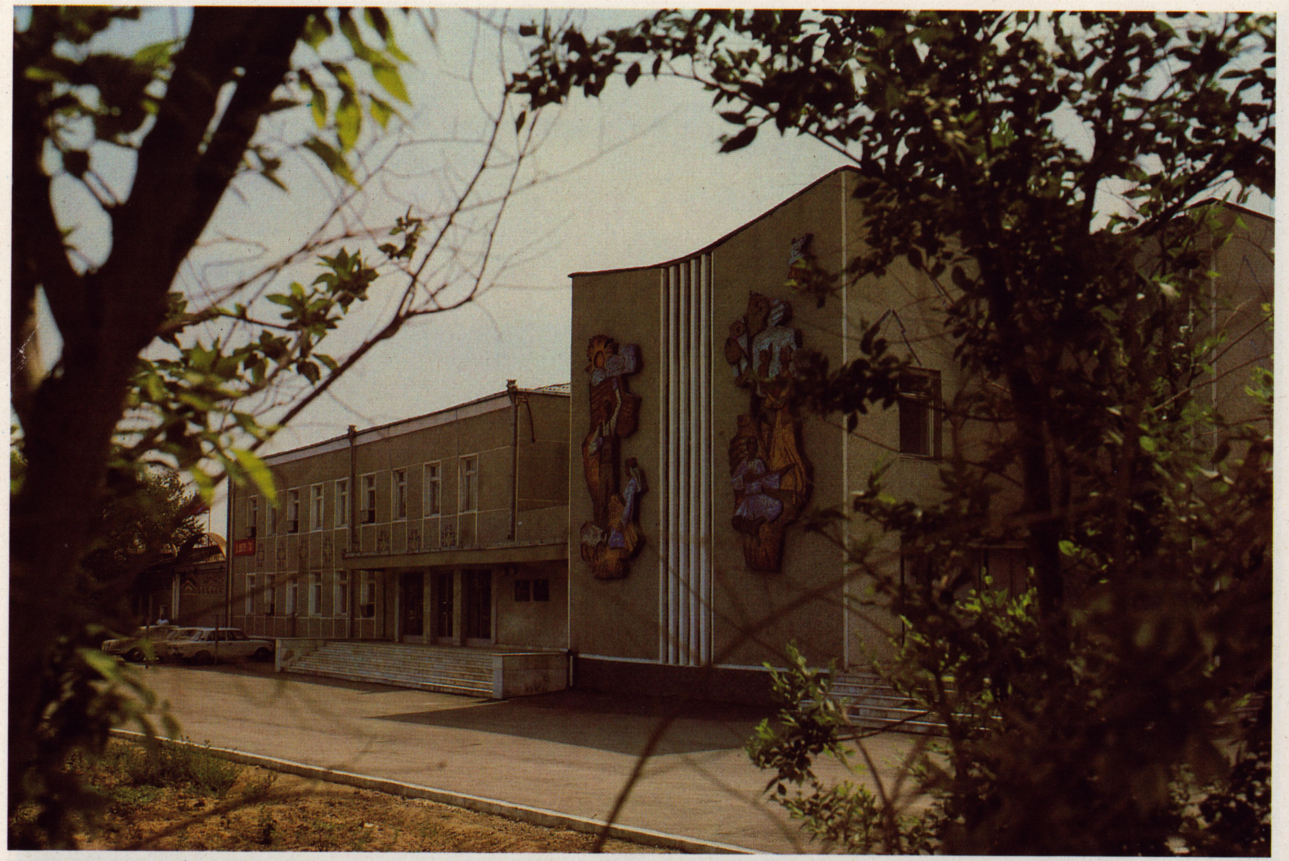

122
123

124
125
126

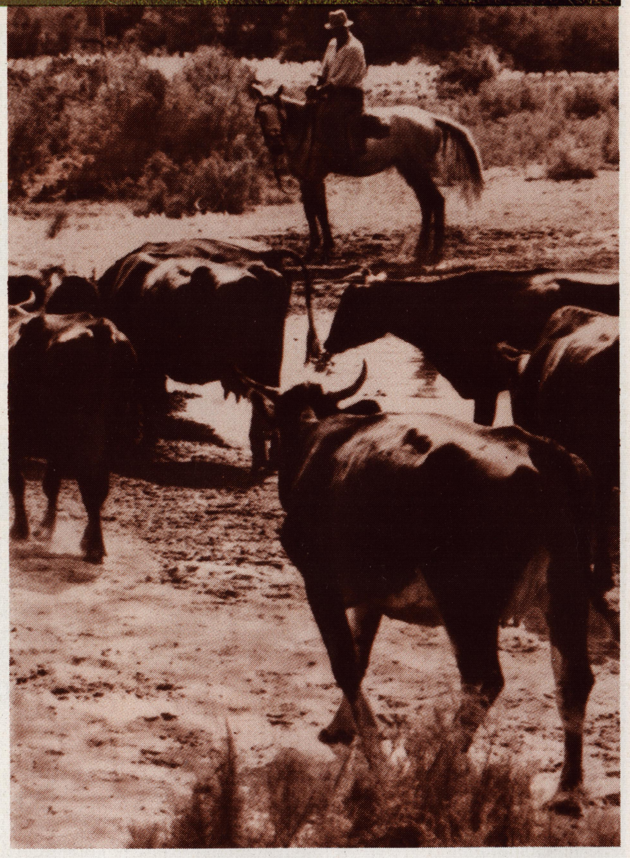

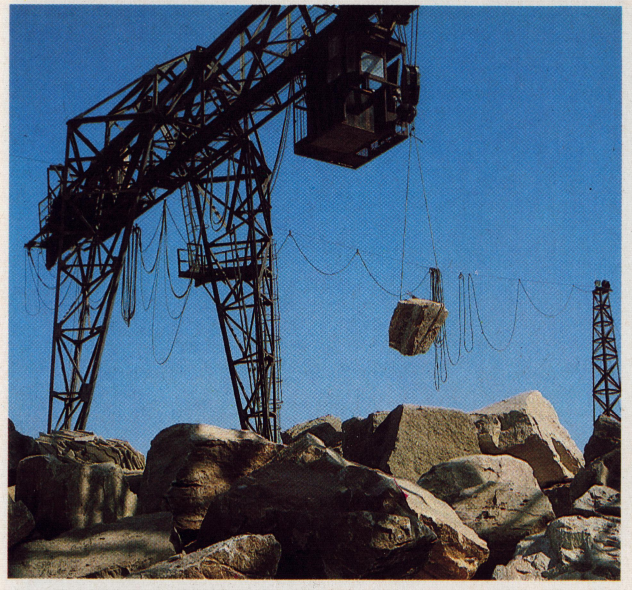

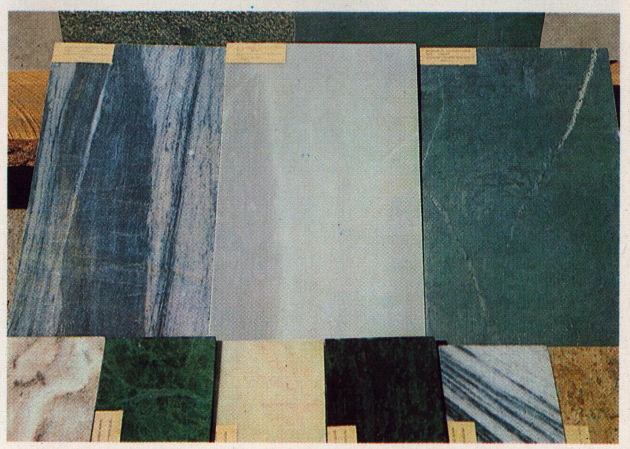

127
128 | 129
130

131 | 132
133 ▶

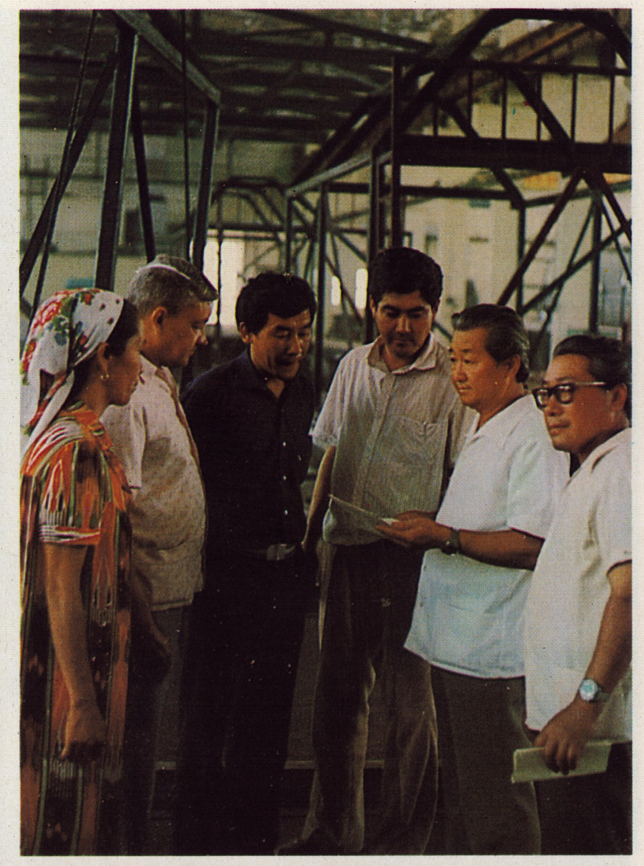

◄ 134

135
136
137

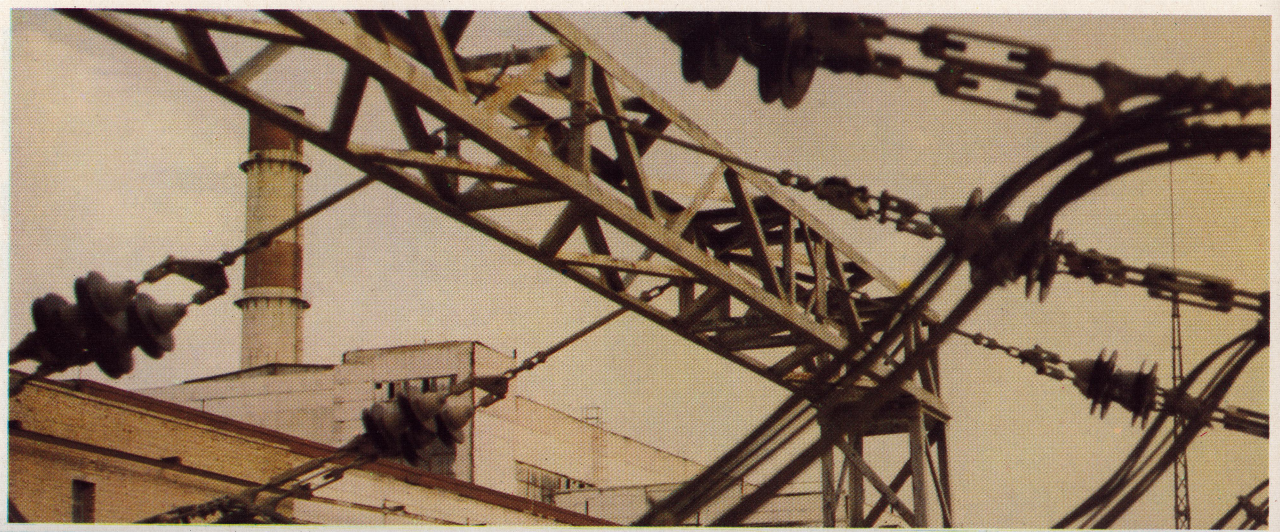

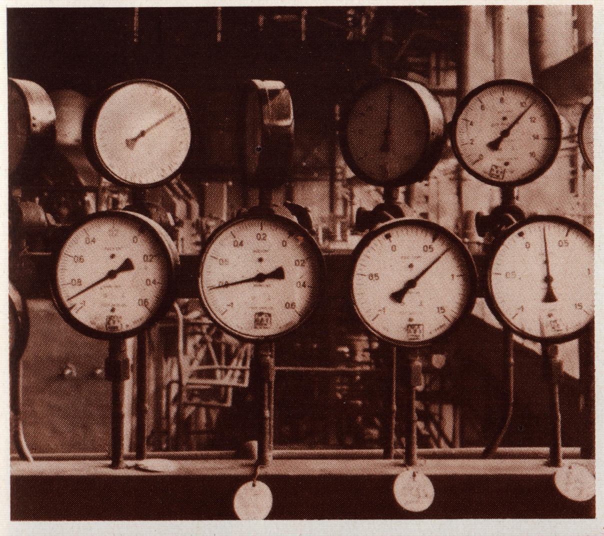

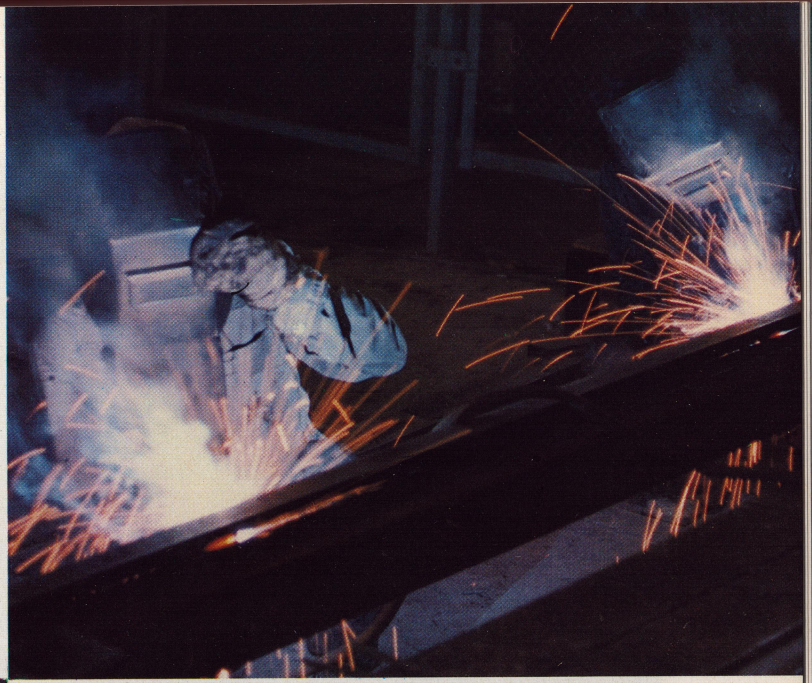

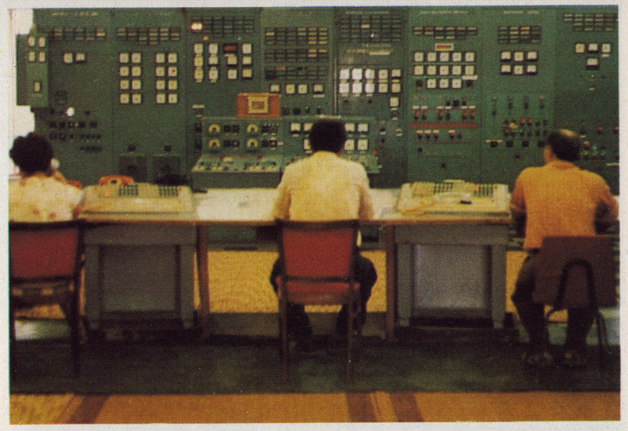

138	140	141
139		142
		143

◄ 144

145

146 | 148

147

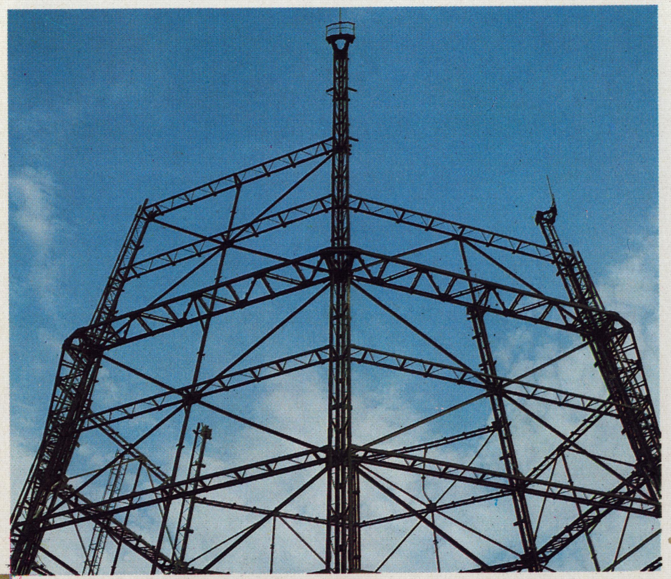

155 ▶

149	150	152	153
151			154

АГРАРЛЫ
ҚАРАҚАЛПАҚСТАН
•
КАРАКАЛПАКСТАН АГРАРНЫЙ
•
AGRICULTURAL
KARAKALPAKSTAN

◀156

157
158
159

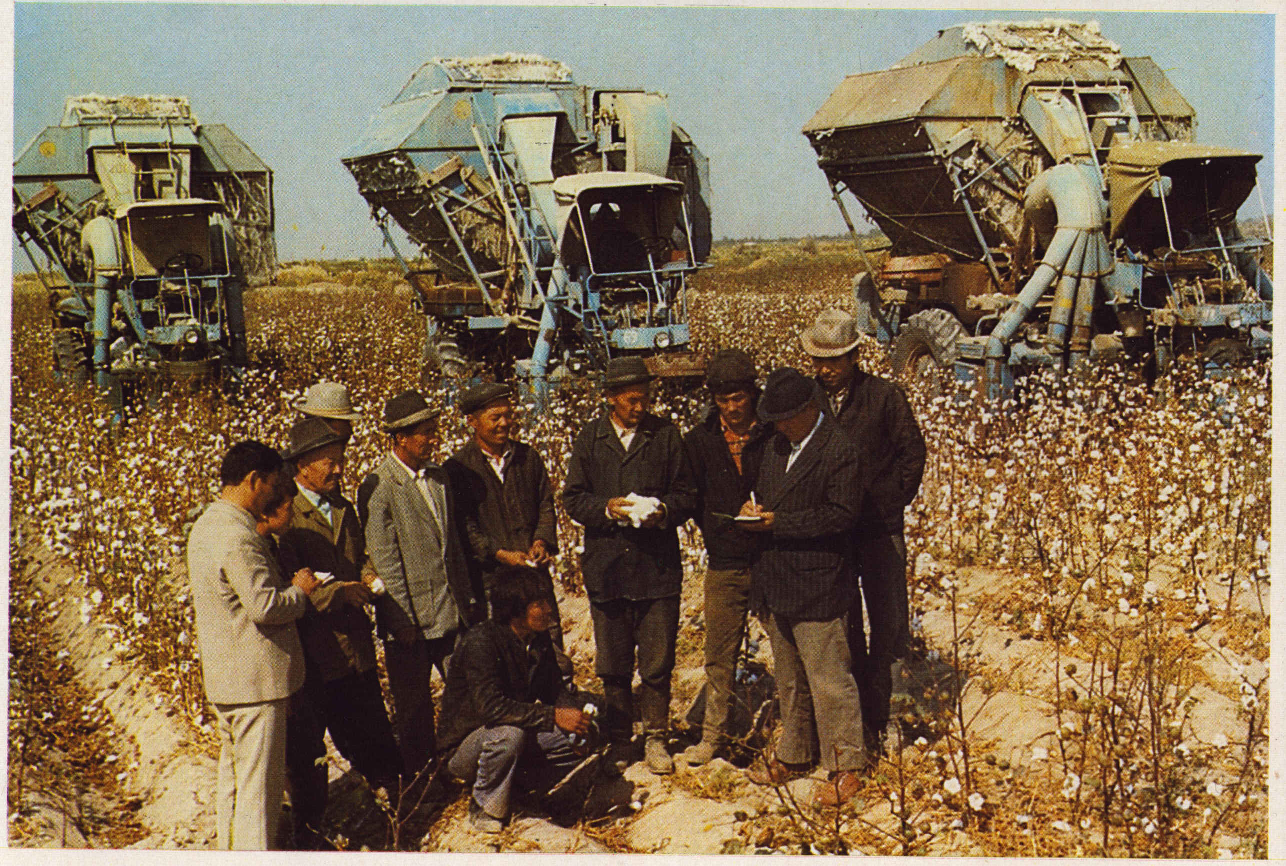

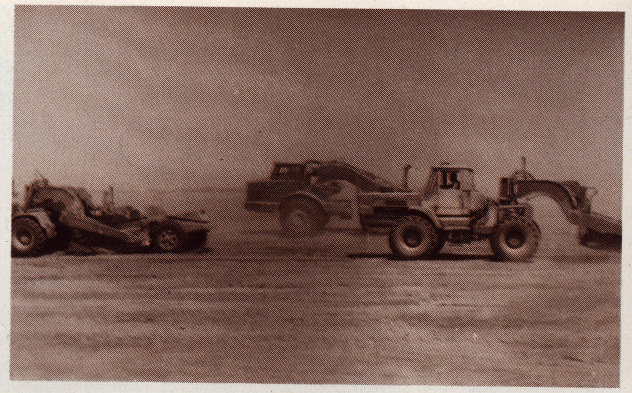

◄ 160/161

165 | 166 / 167

◄ 162/163

168/167 ►

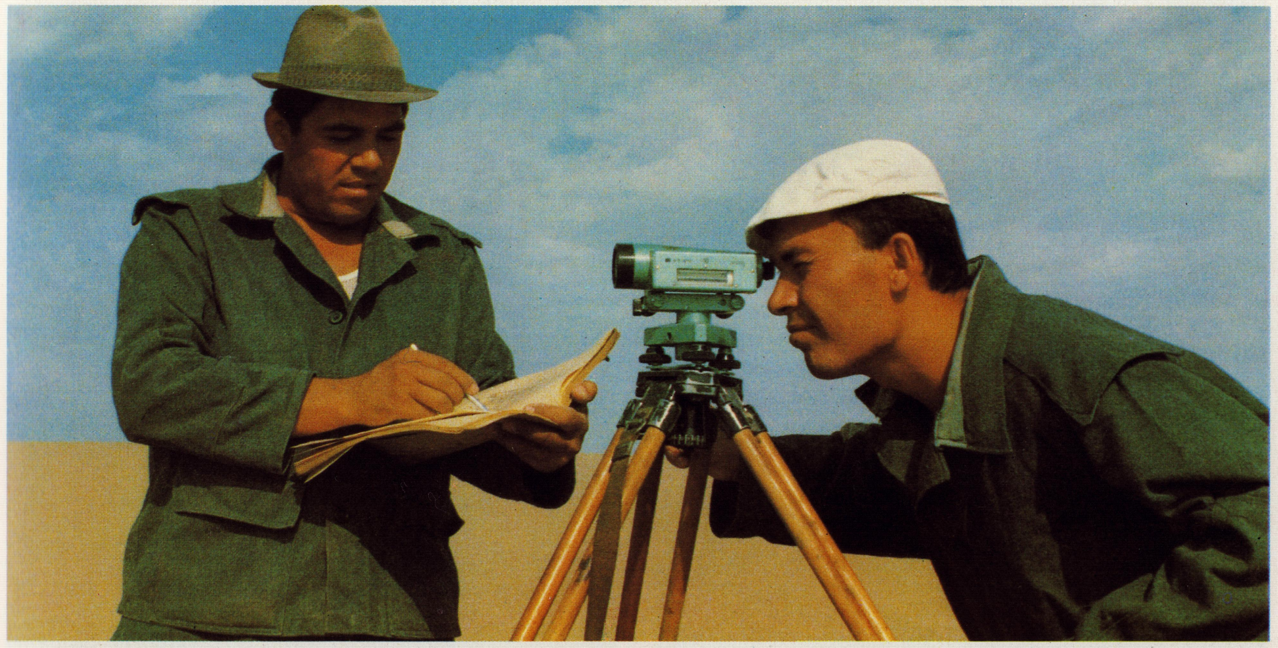

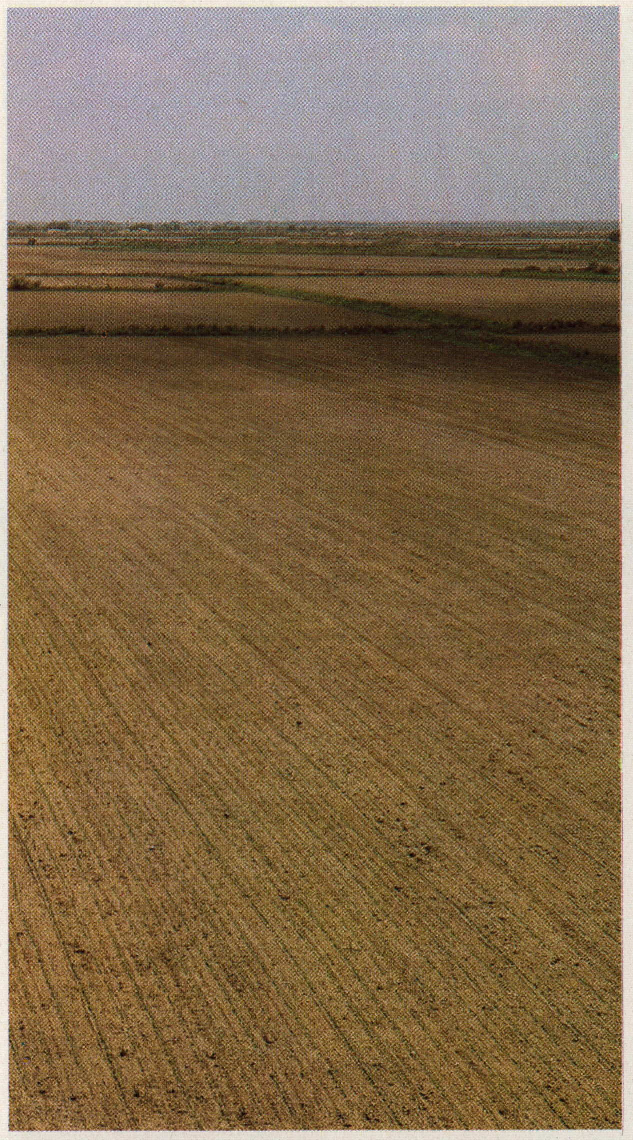

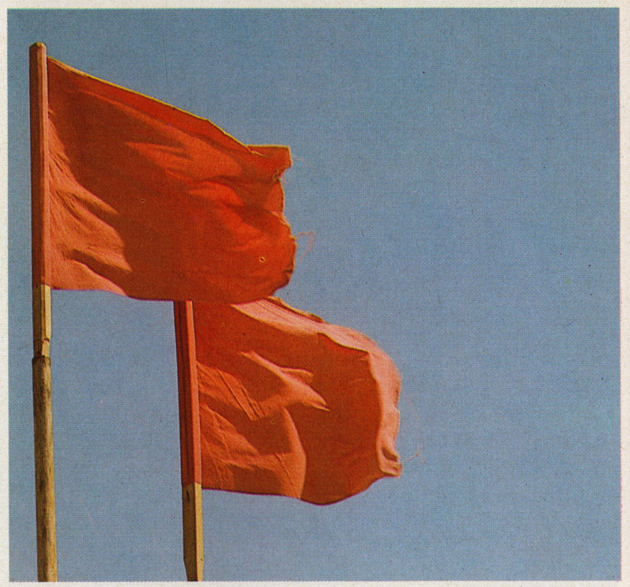

	171
169	172
170	

173 ▶

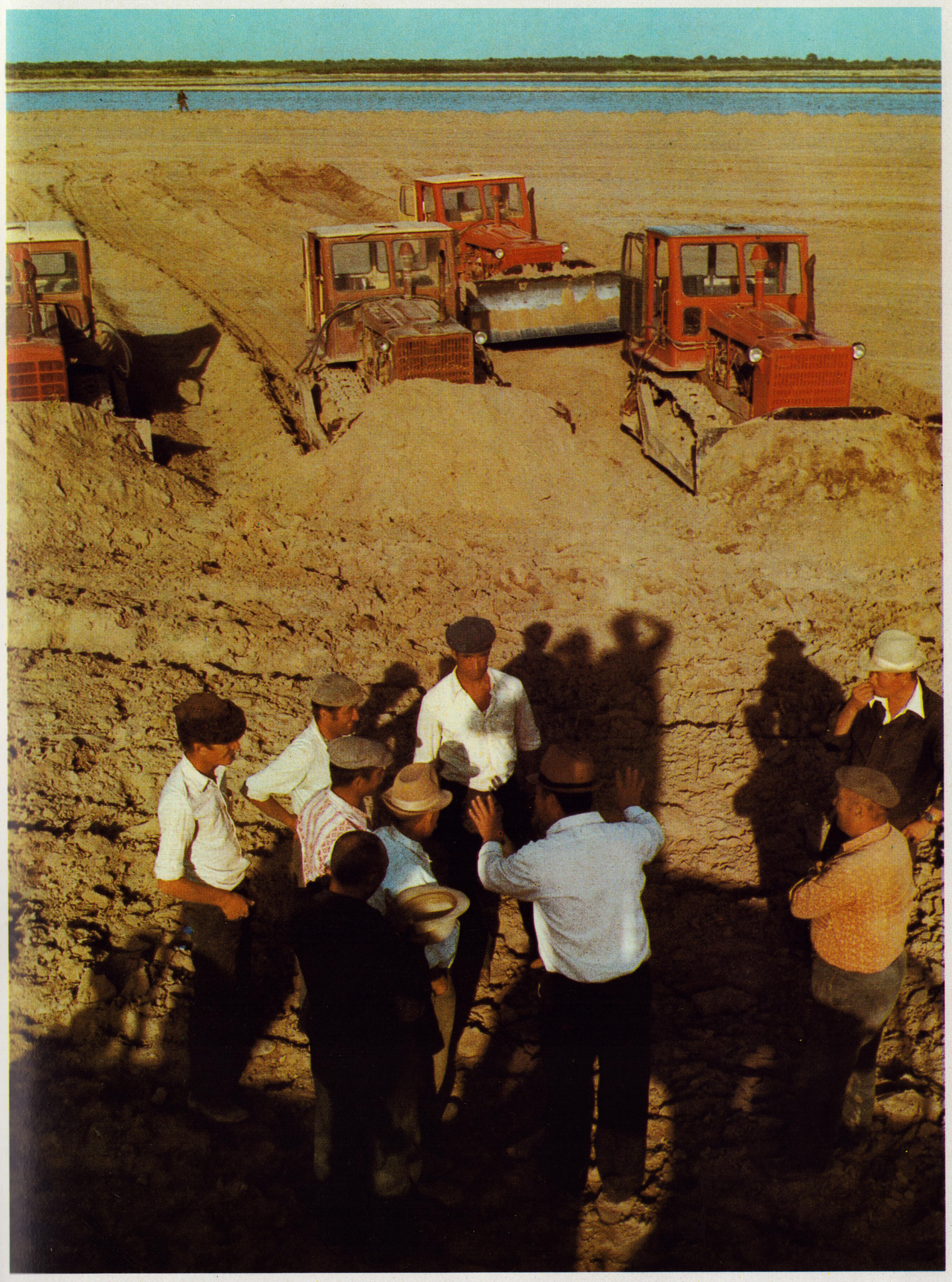

◄ 174

175
177
176

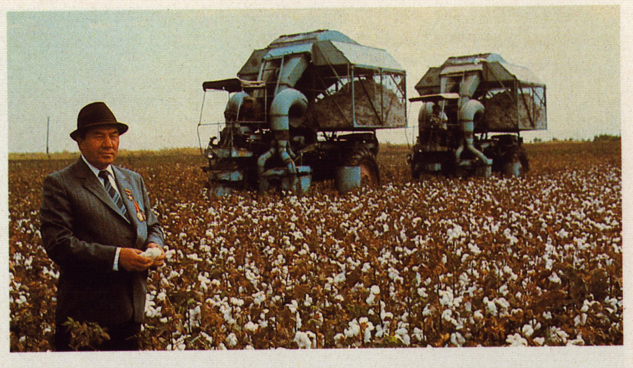

180
178
179

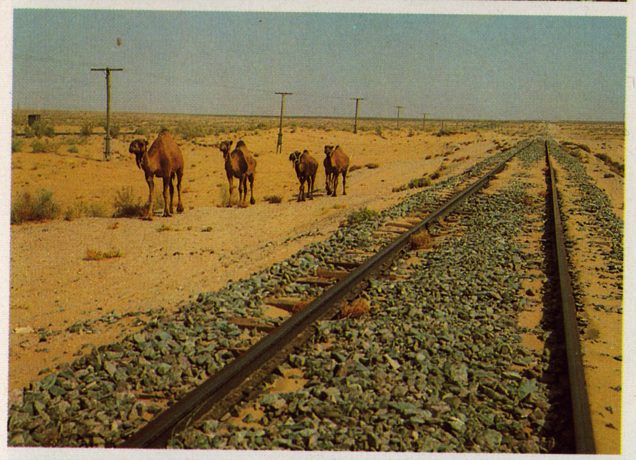

181
182 184
183

184 ▶

◀ 185
186

187 | 188
189

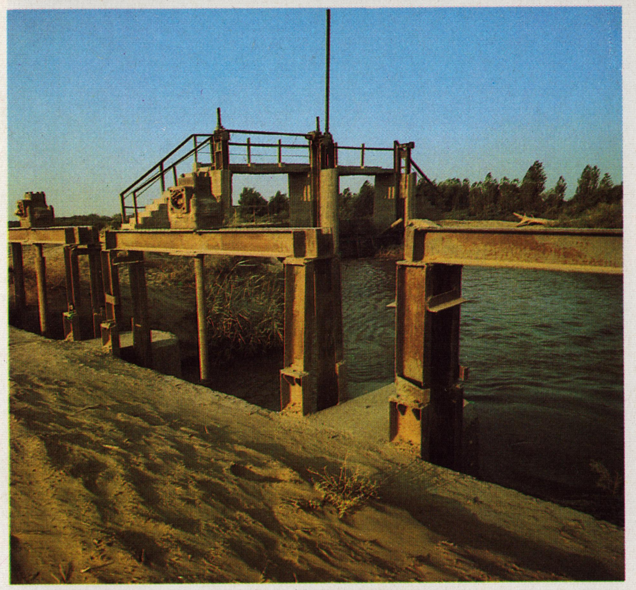

190
191 | 192

193 ▶

◀ 194

197
195 | 198
196

199
200
201

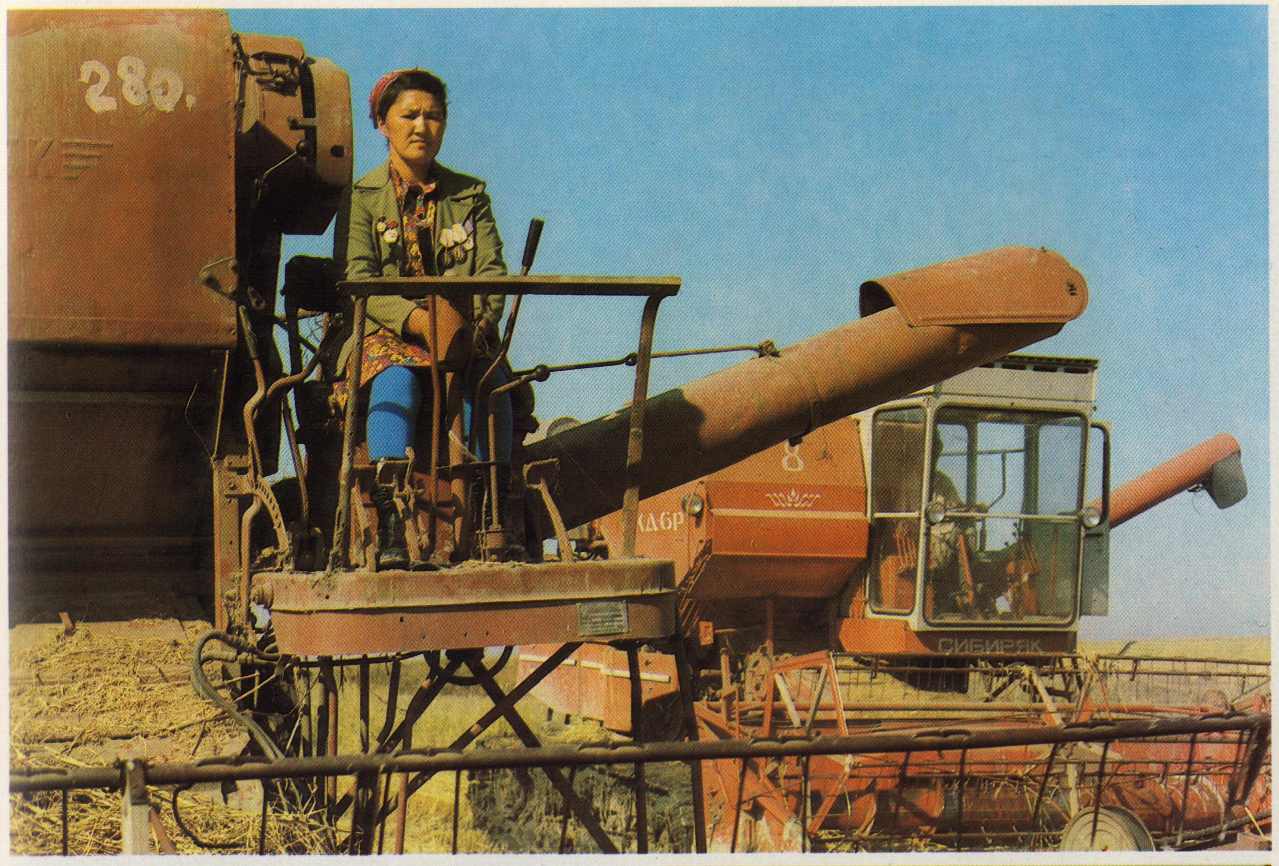

202
204
203

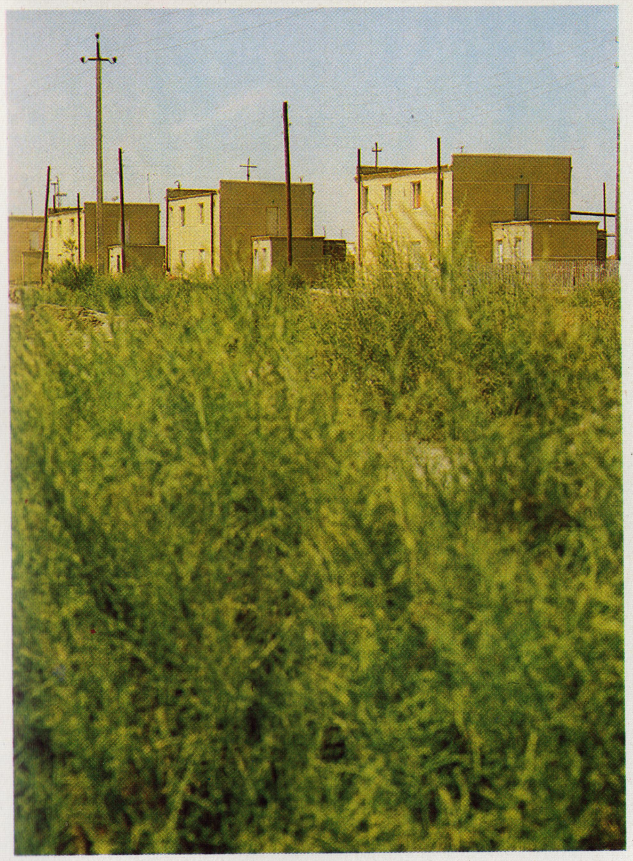

209▶

◀205

206
208
207

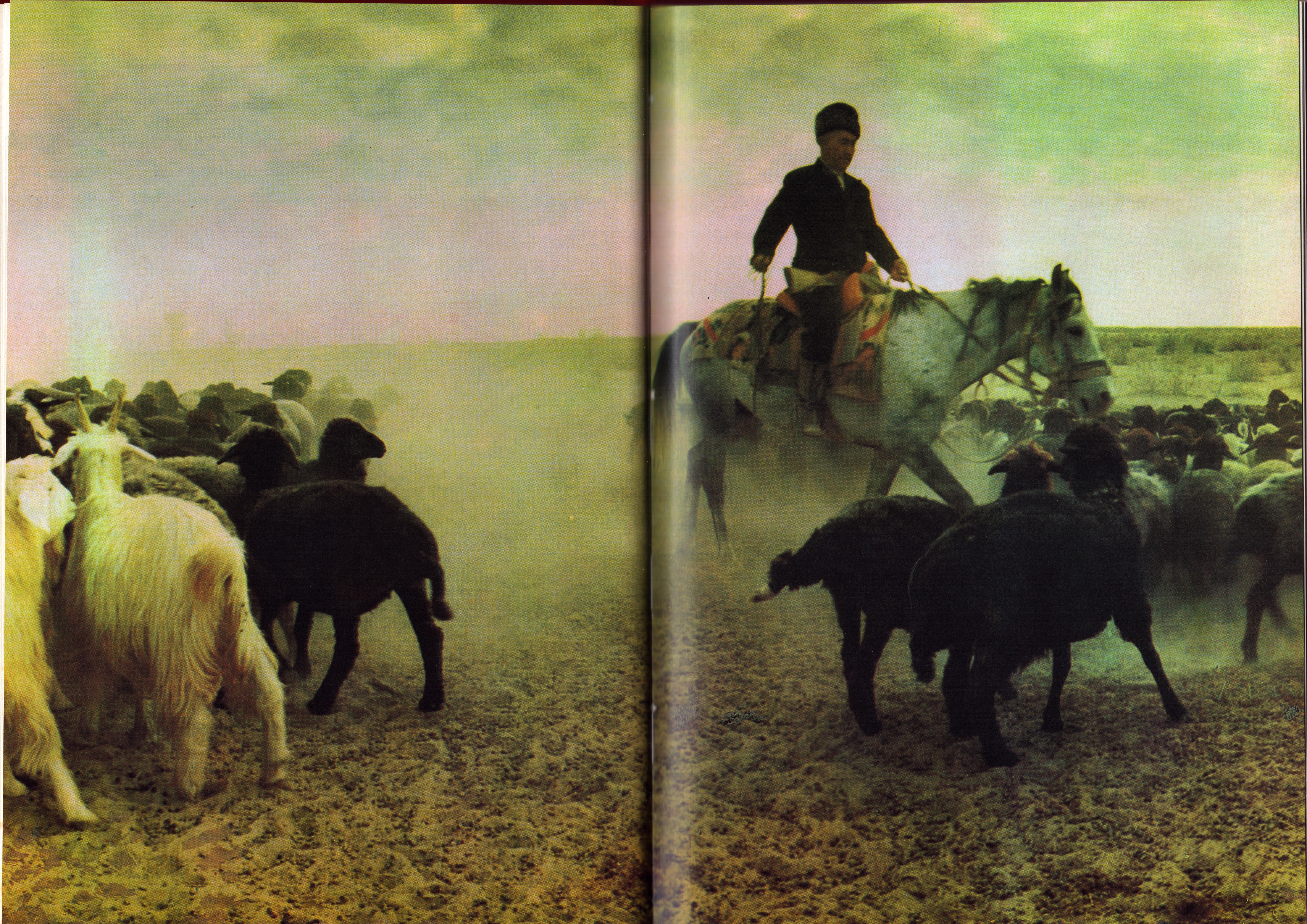

210
211

212 | 214
215
213

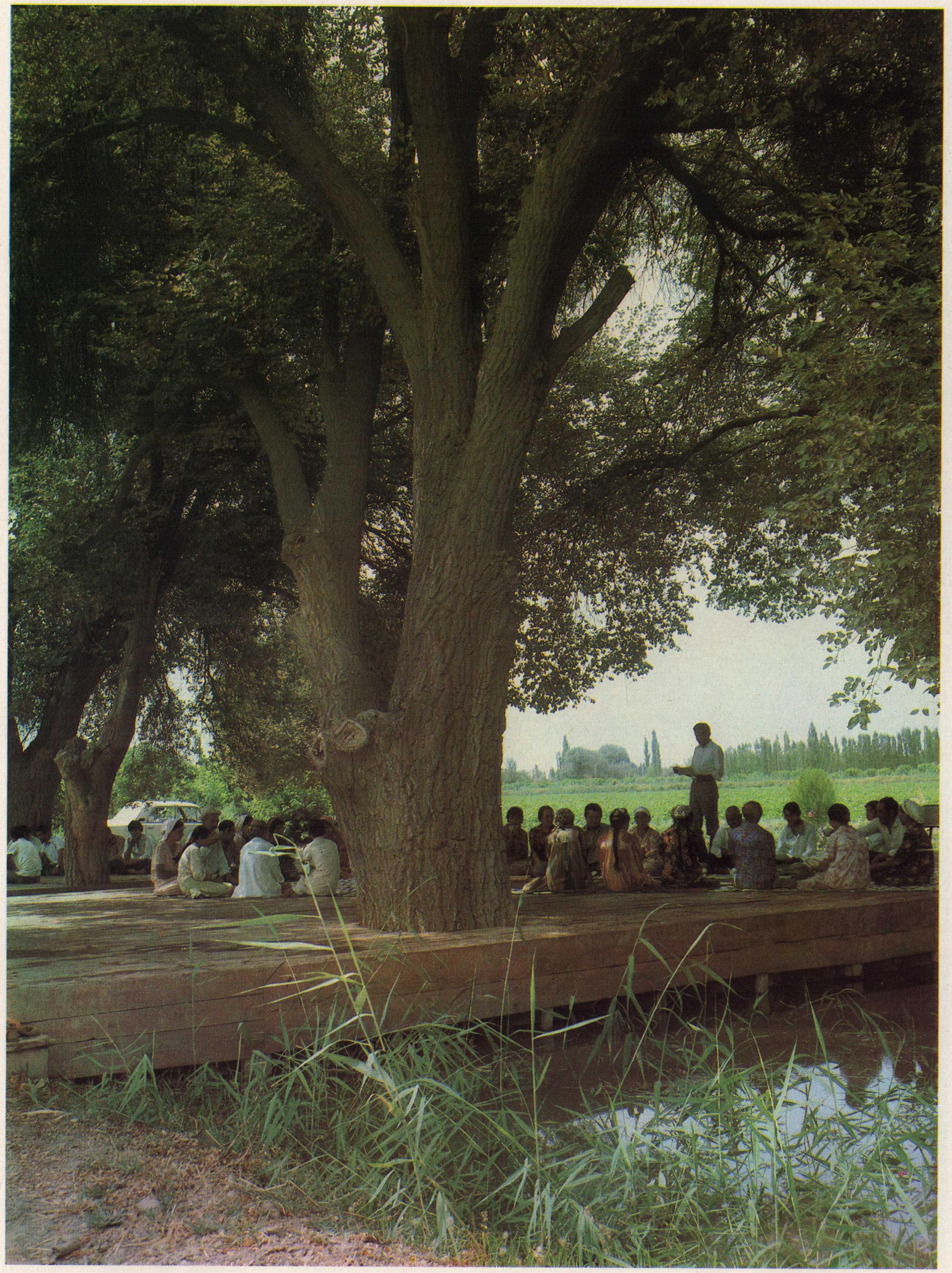

◀216

217
219
218

◀ 220

221
222
223

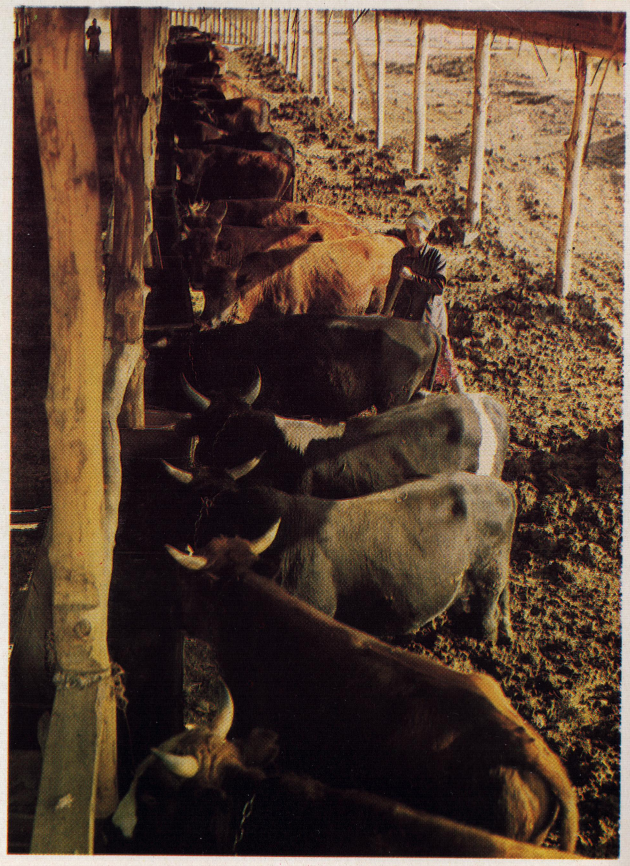

224
225 | 226

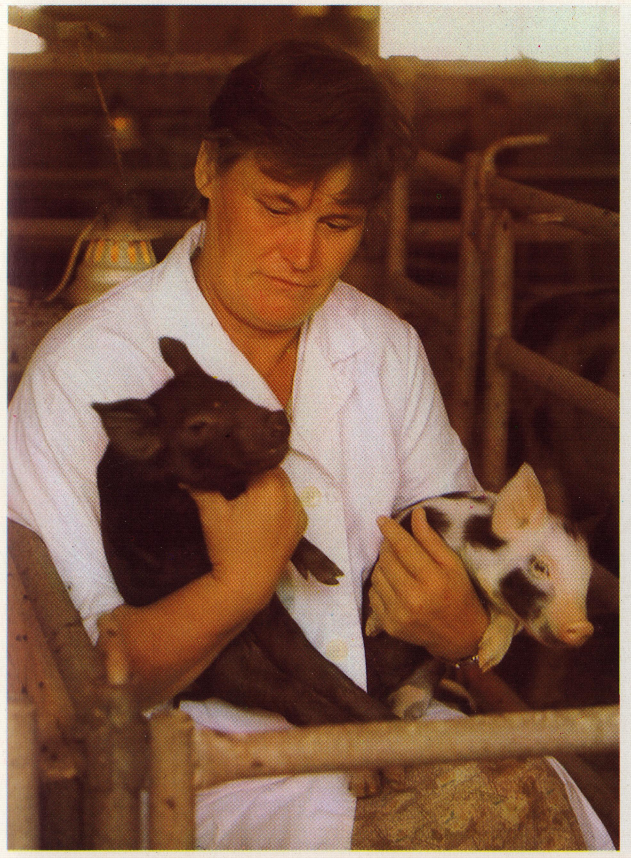

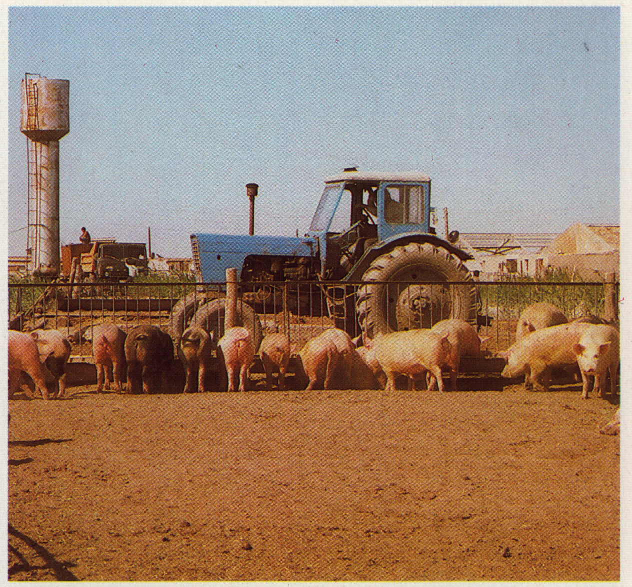

229
227 |
228

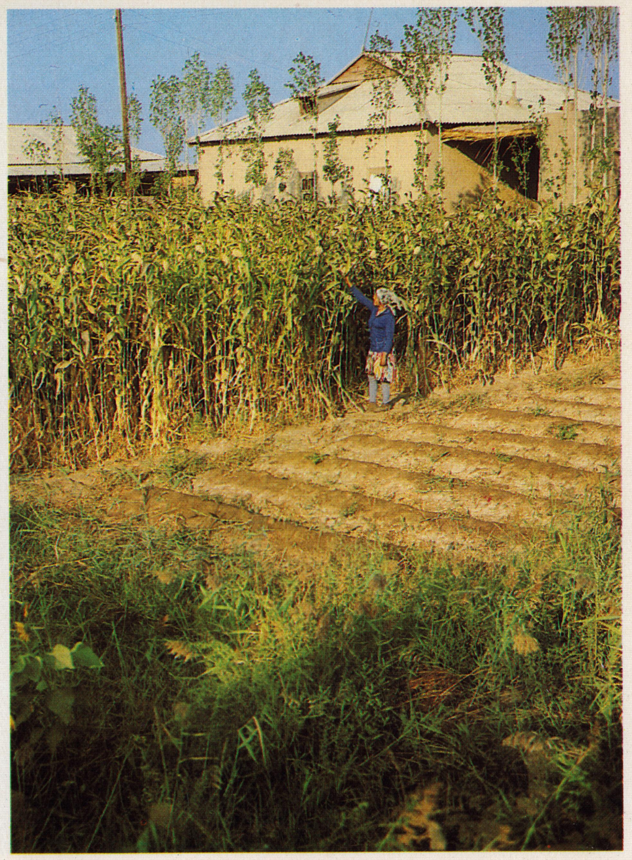

230
231 | 232

233
234 | 235

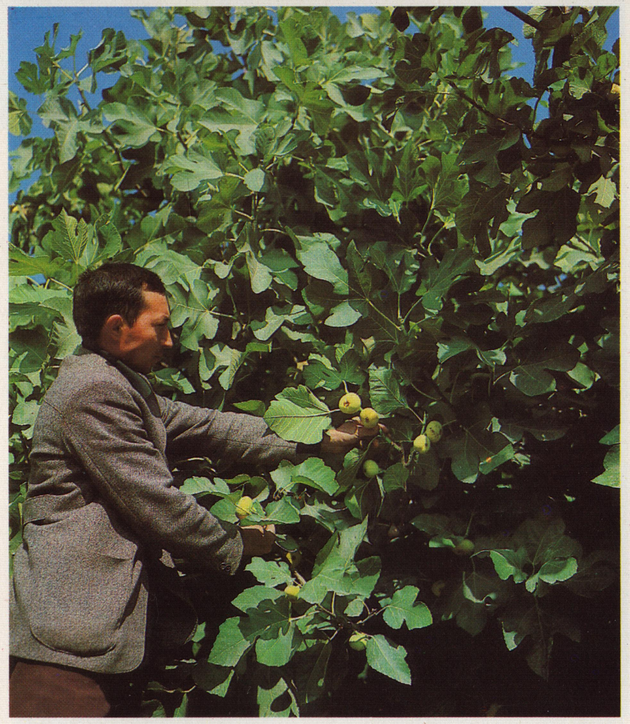

236 | 237
238

239 | 241
242
240

248 ▶

◀ 243 / 244

247
245
246

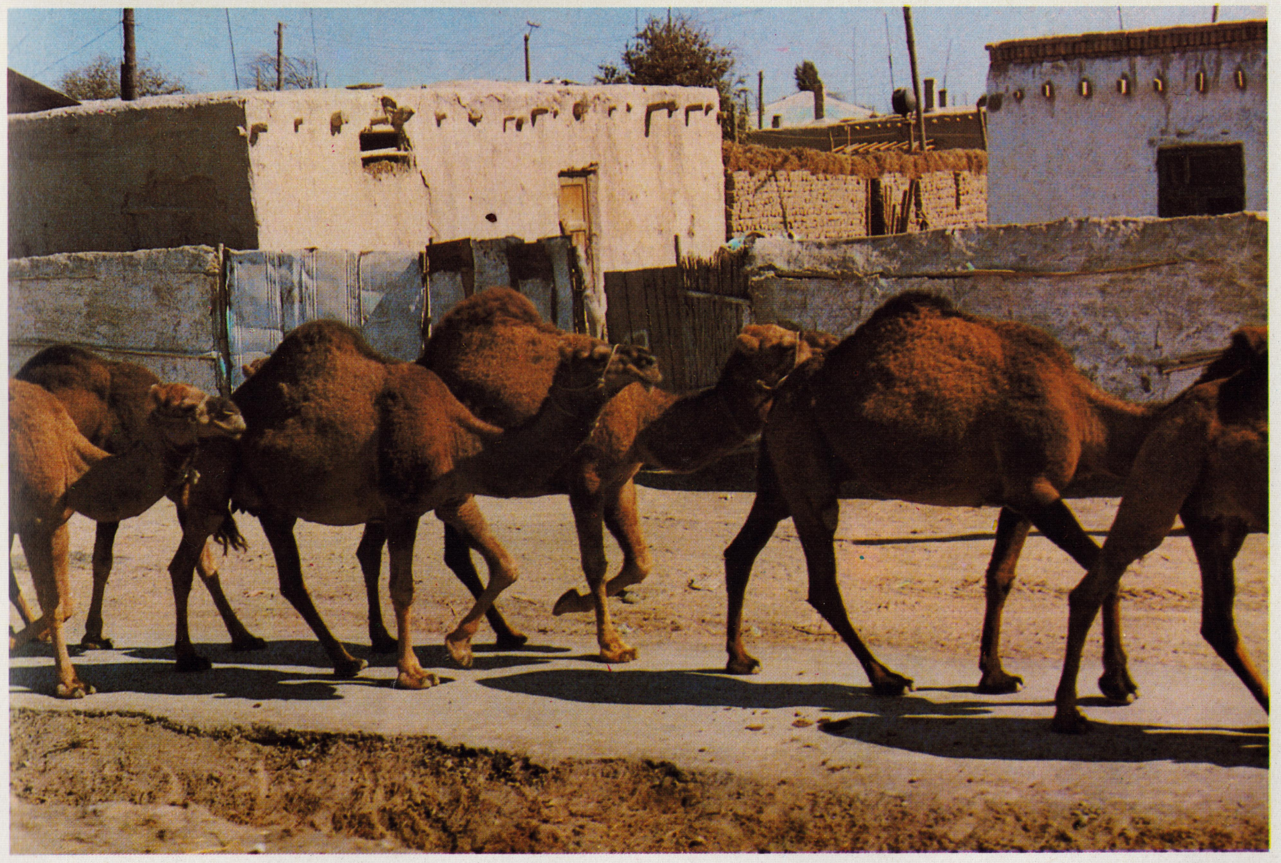

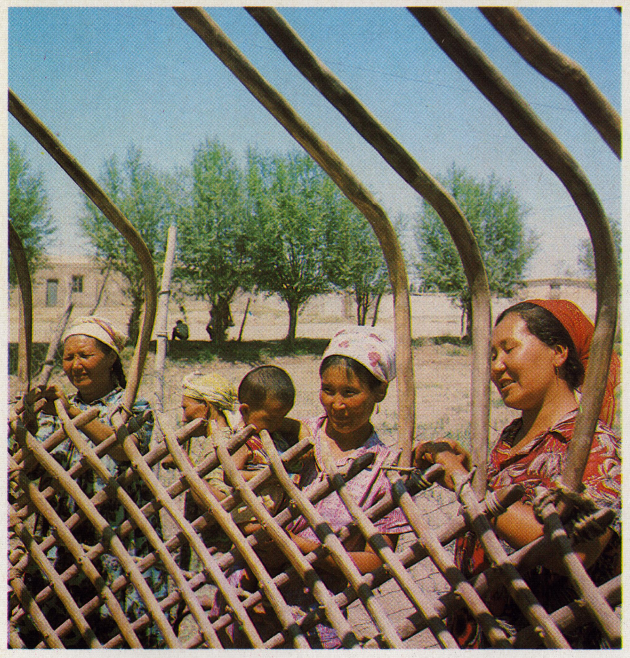

249
251
250

252 ▸

253
254

255
257
256

258
259 | 261
260

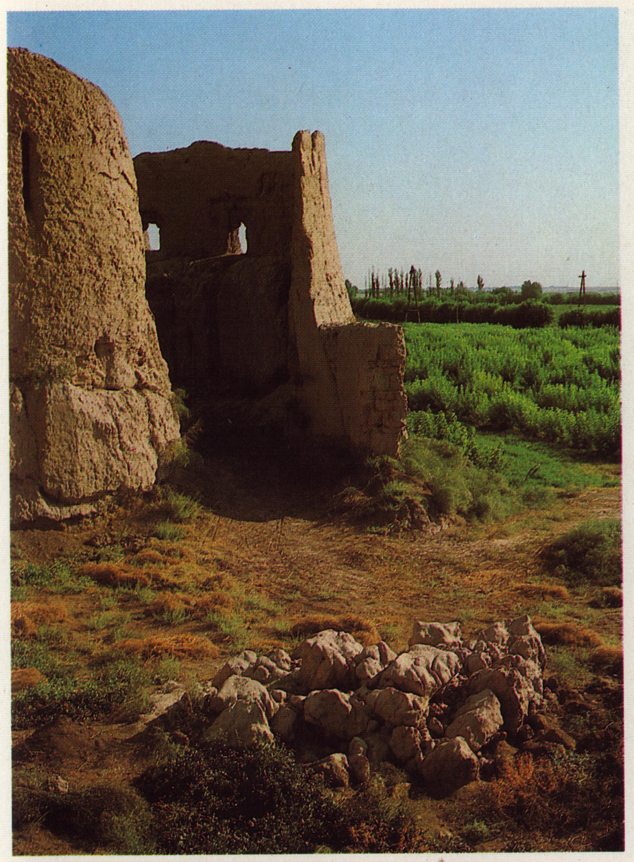

264
262 |
263

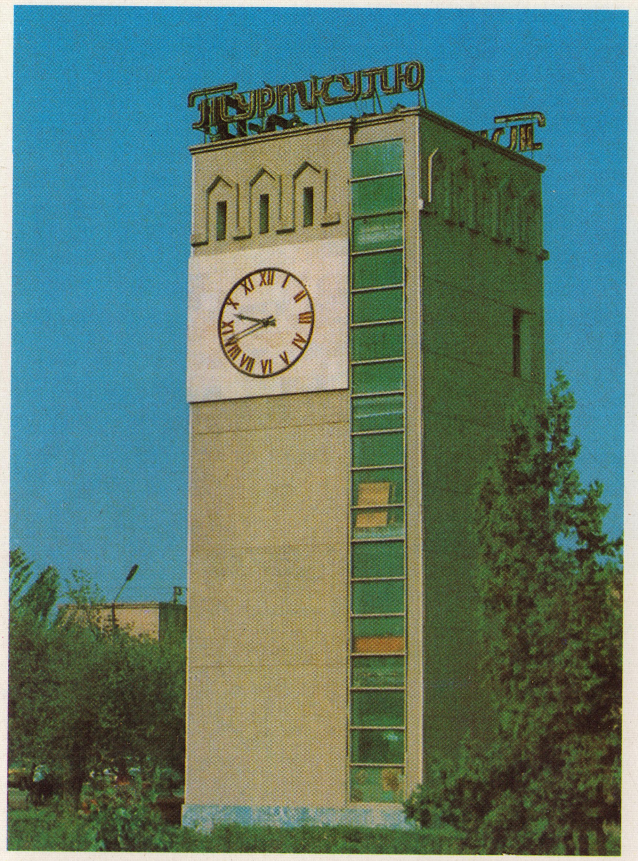

267
265
266

268
270
269

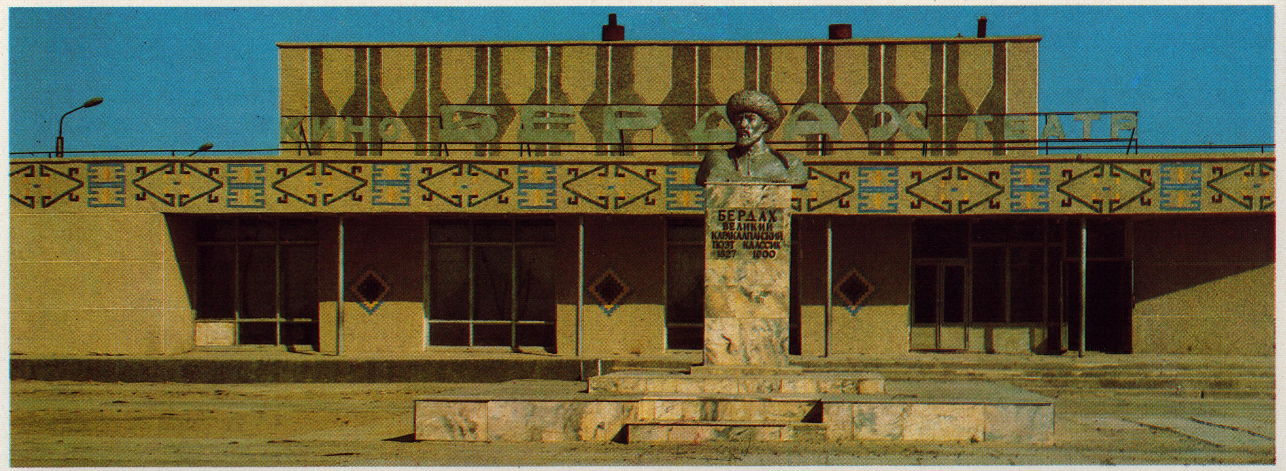

271	273	274
272		275
		276

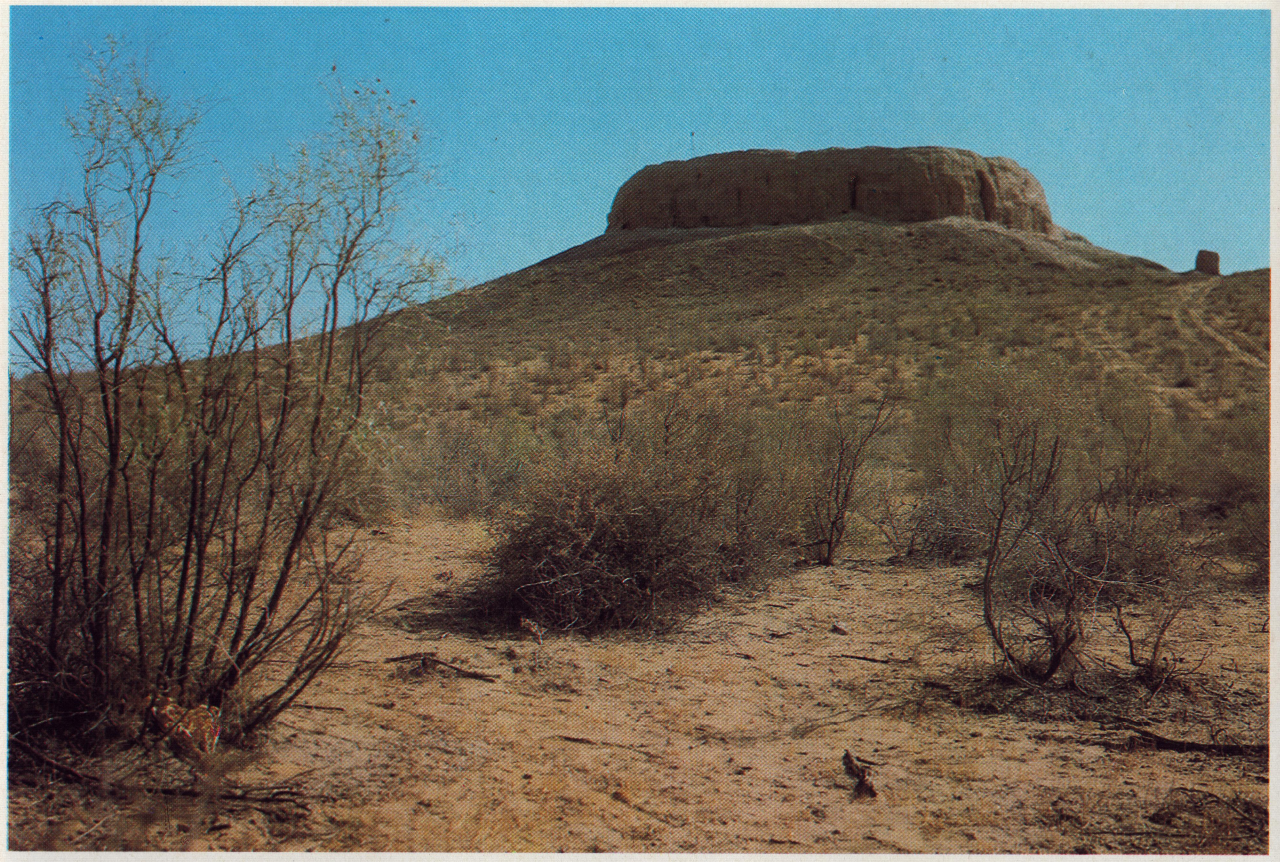

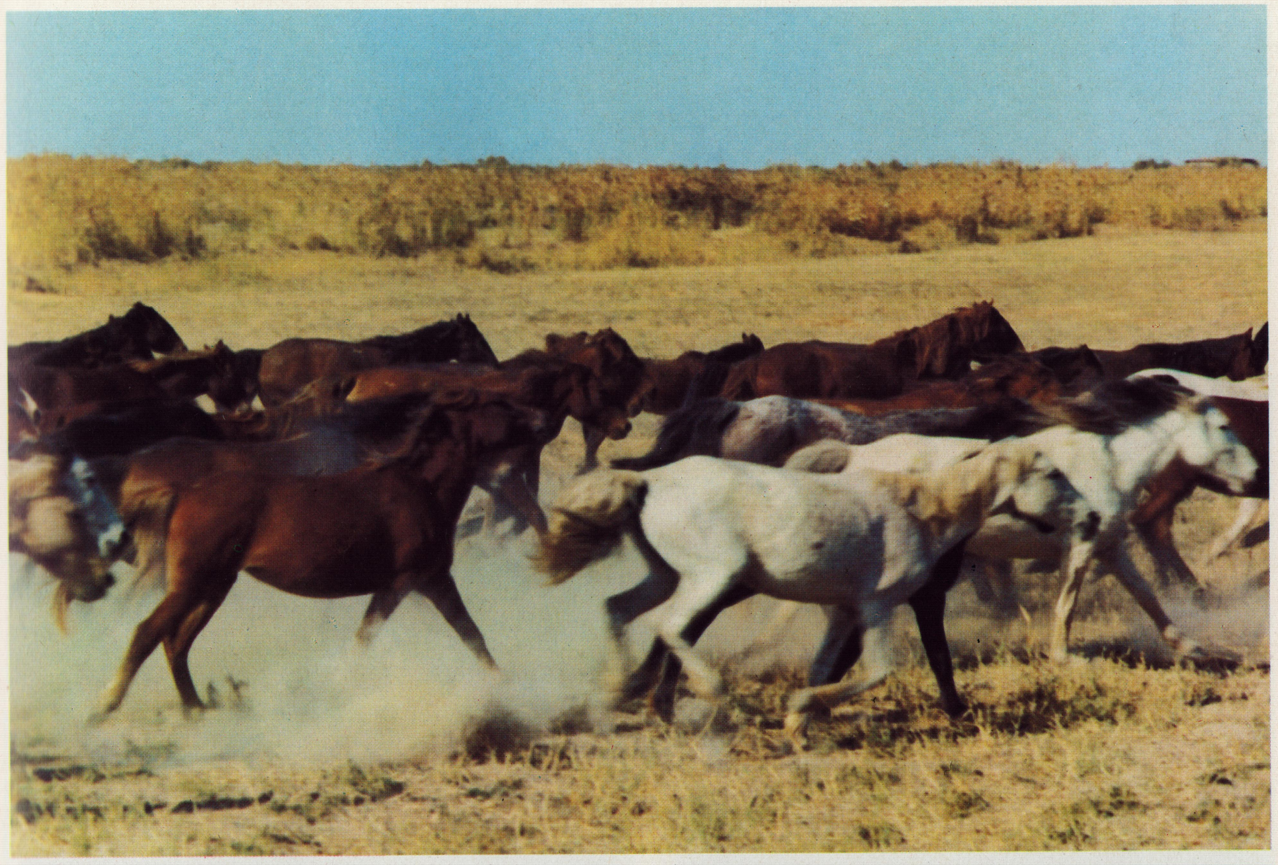

◂ 277 / 278

279 / 281 / 280

286 ▶

282
283 | 285
284

287 ▶

288

289 291

290

292 ▶

293

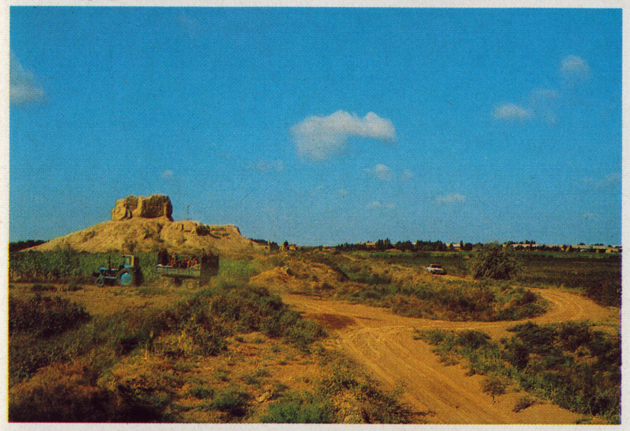

294
295 297
296

298
300
299

301 ▶

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН
МӘДЕНИЯТЫ

•

КУЛЬТУРА КАРАКАЛПАКСТАНА

•

THE CULTURE
OF KARAKALPAKSTAN

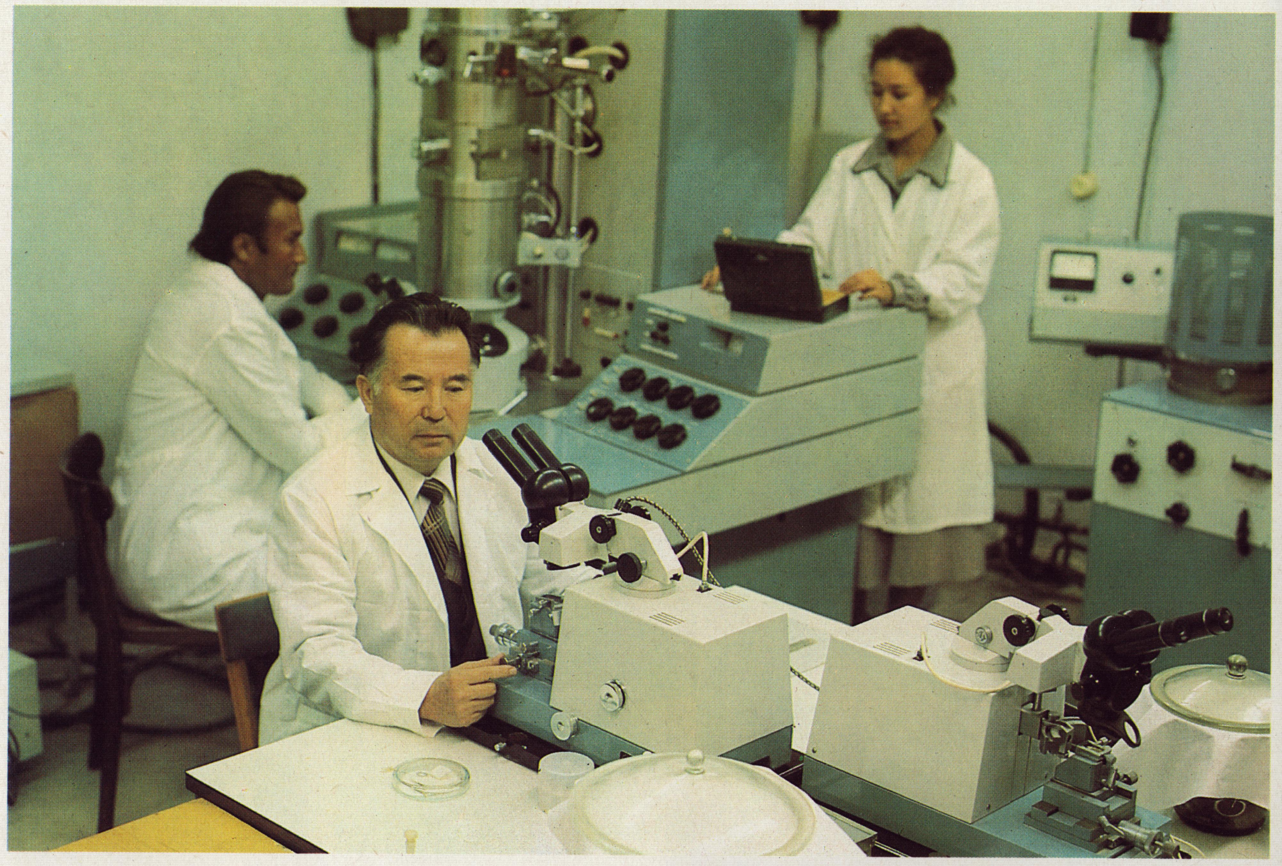

302
304
303

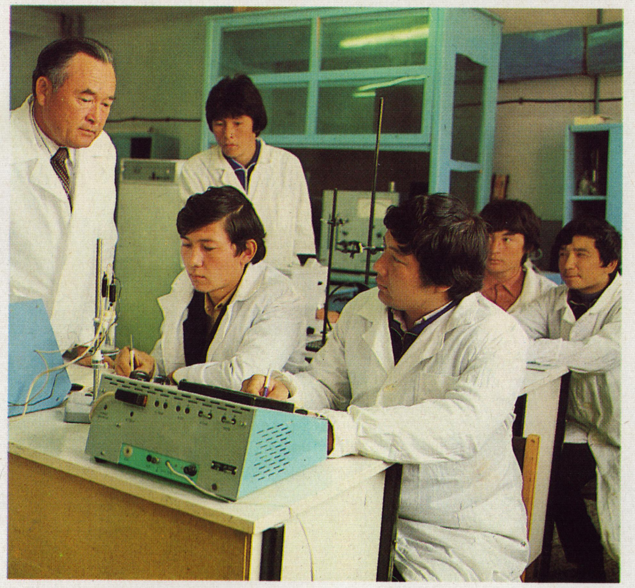

305 ▶

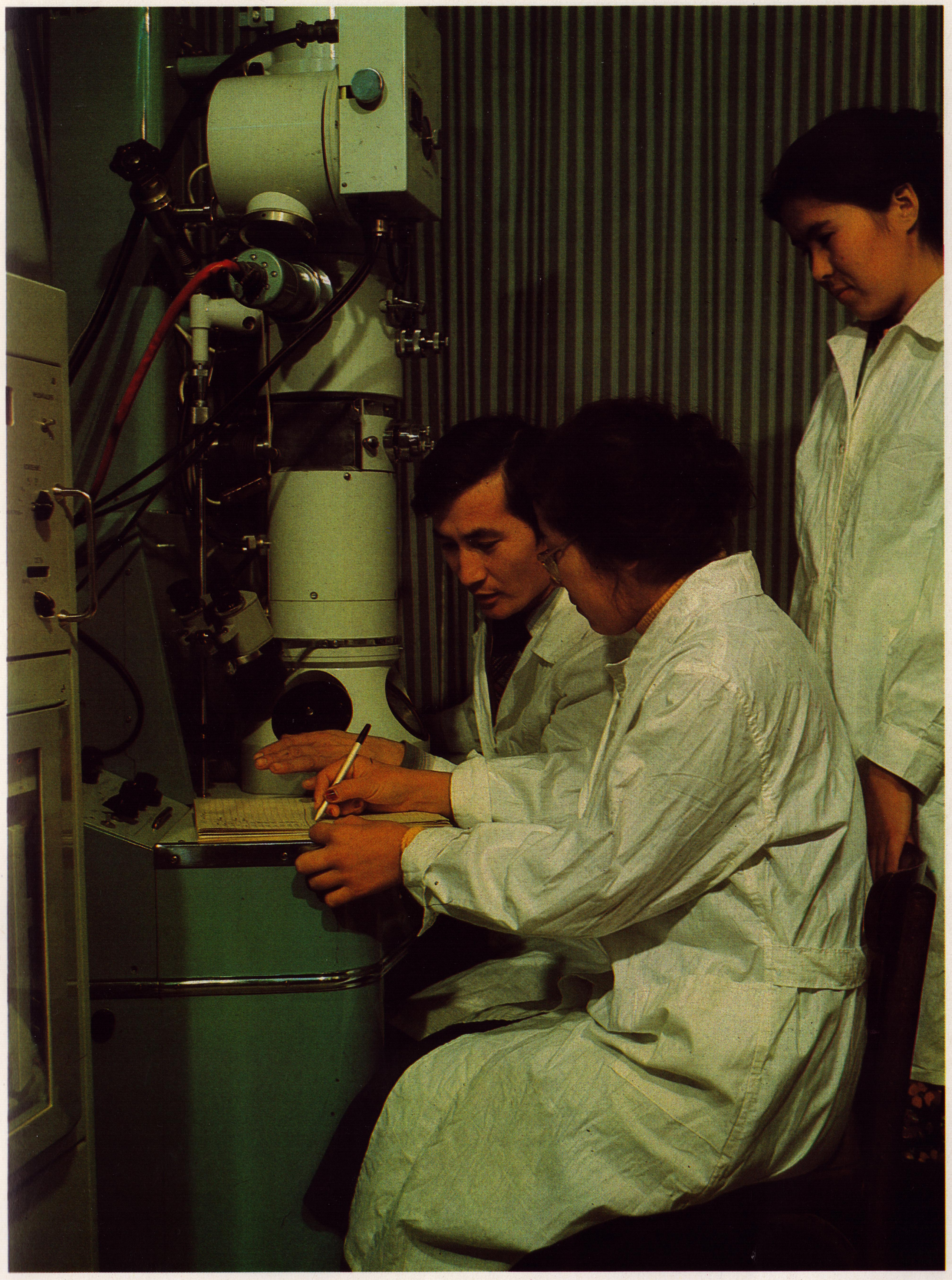

306
307

308
310
309

◄ 311 | 312
313

314
315 | 316
317

318
319

320
321
322

СРЕДСТВО МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ И ПРОПАГАНДЫ
КИНО
РАДИО
ТЕЛЕВИДИНИЕ
СРЕДСТВА ЛОКАЛЬНОЙ ИНФОРМАЦИИ И ПРОПАГАНДЫ
ПРОЕКЦИОННАЯ ЗВУКОЗАПИСЫВАЮЩАЯ И ВОСПРОИЗВОДЯЩАЯ ЗВУКОУСИЛИТЕЛЬНАЯ АППАРАТУРА
КОММУНИСТИЧЕСКАЯ
ПАРТИЯ СОВЕТСКОГО

◀ 323

324
325

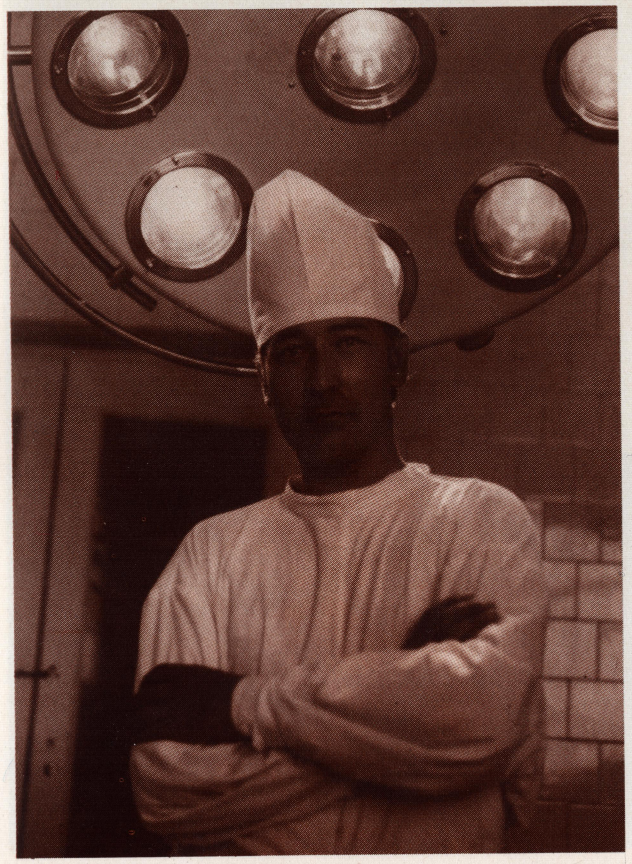

326
328
327

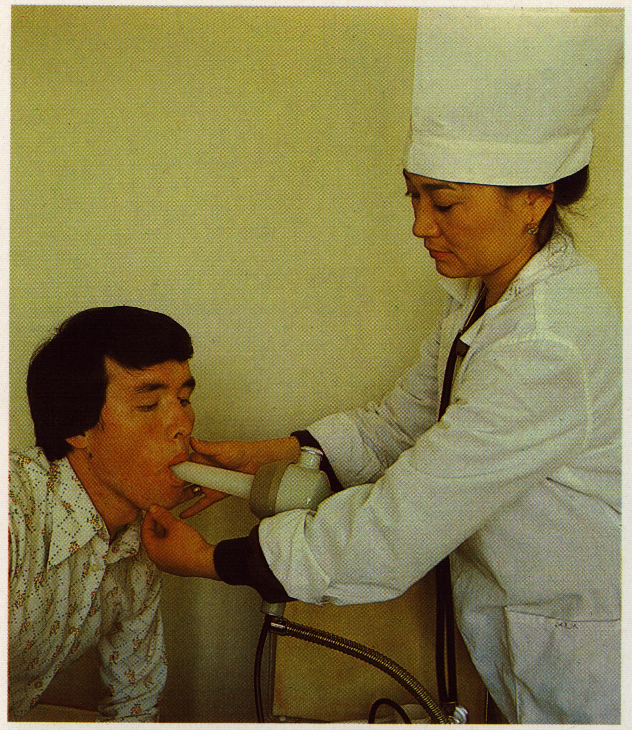

330
329
331

332
334
333

335 | 337
336

338
339 | 341
340

345
346

342
344
343

347
348

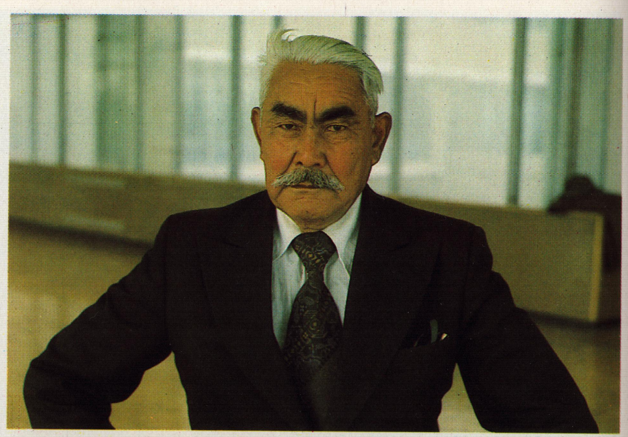

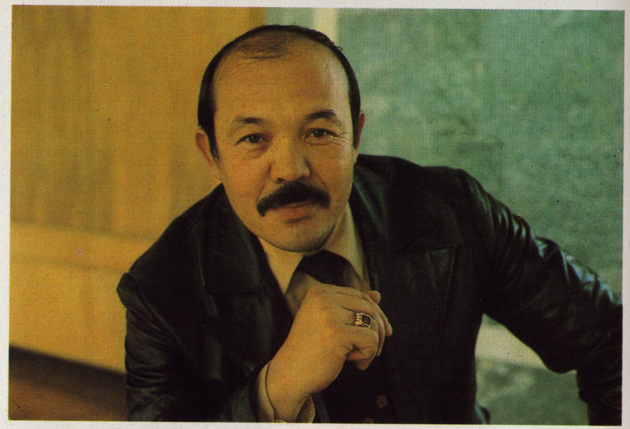

350 | 352
353
351

◄349

354
356
355

357
359
358

360
361

◀ 362

363
365
364

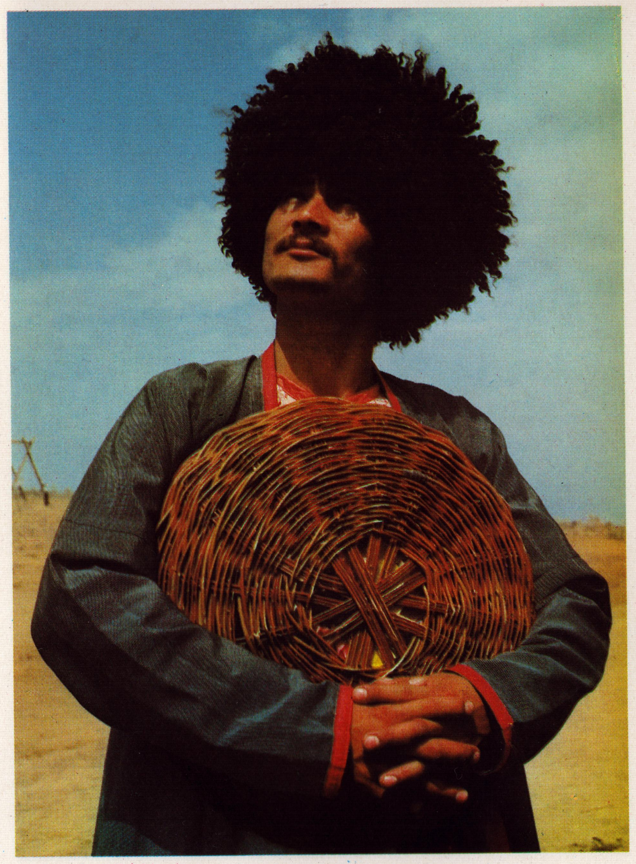

366
368
367

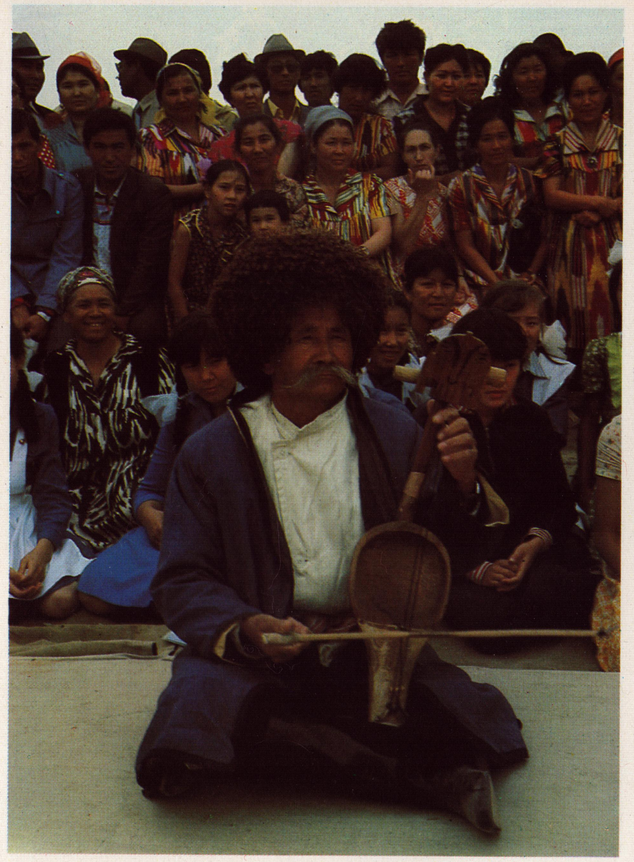

369
370 | 371

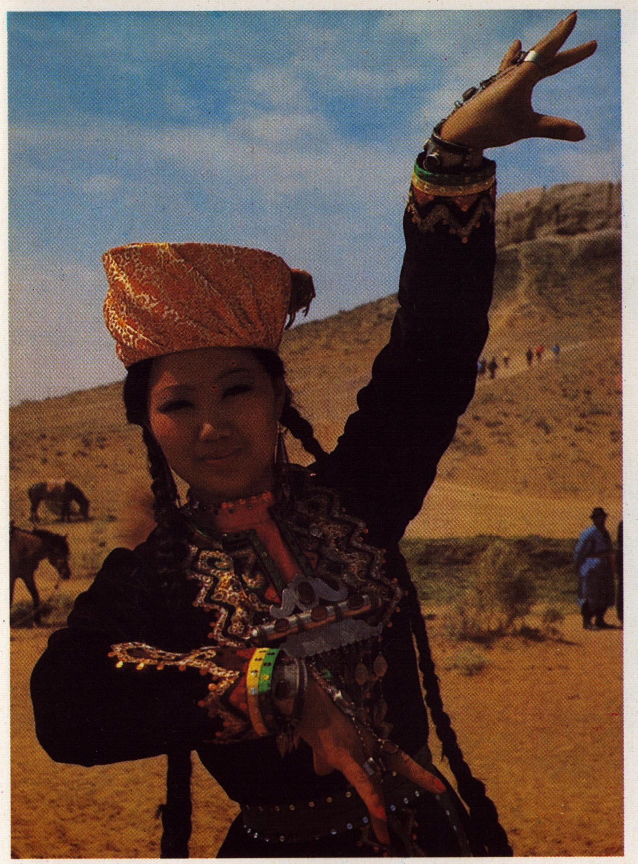

372
373 | 374

375 | 376
377

378
379 | 380
381

382 ▶

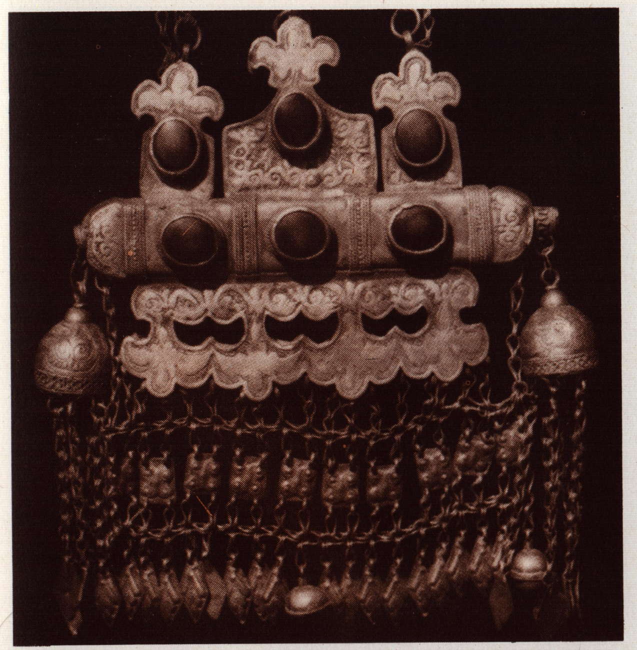

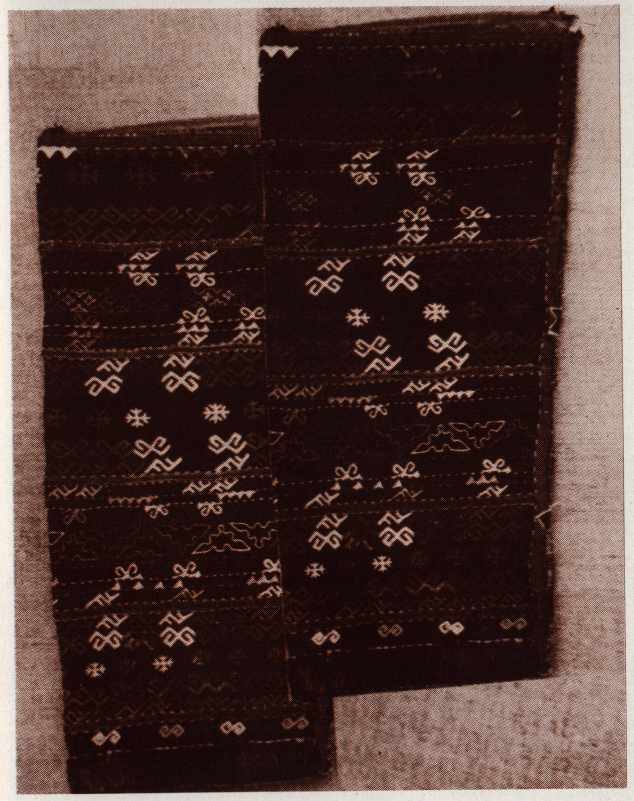

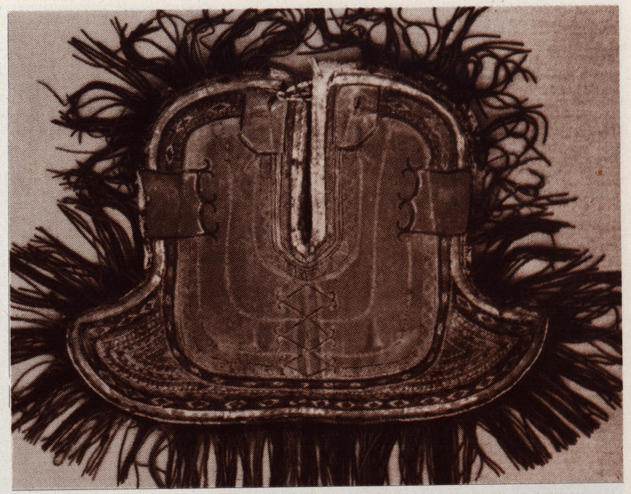

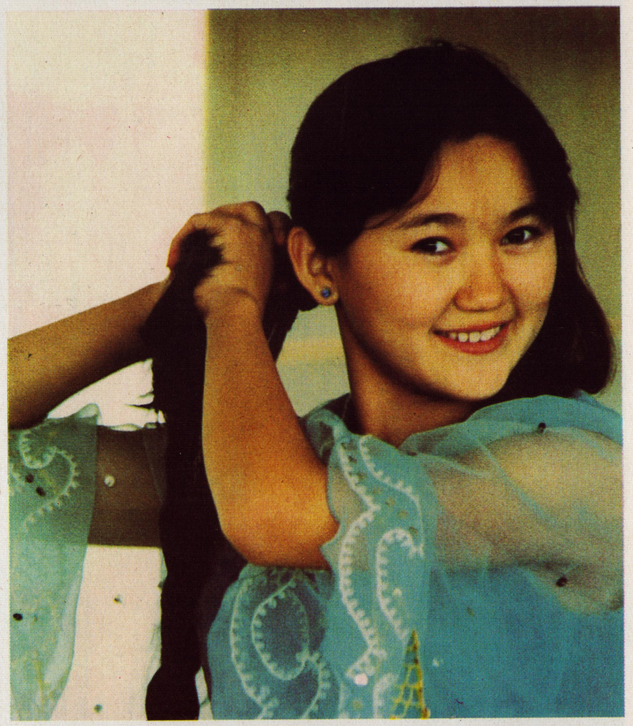

◄ 383

384	386
	387
385	388

◀ 389

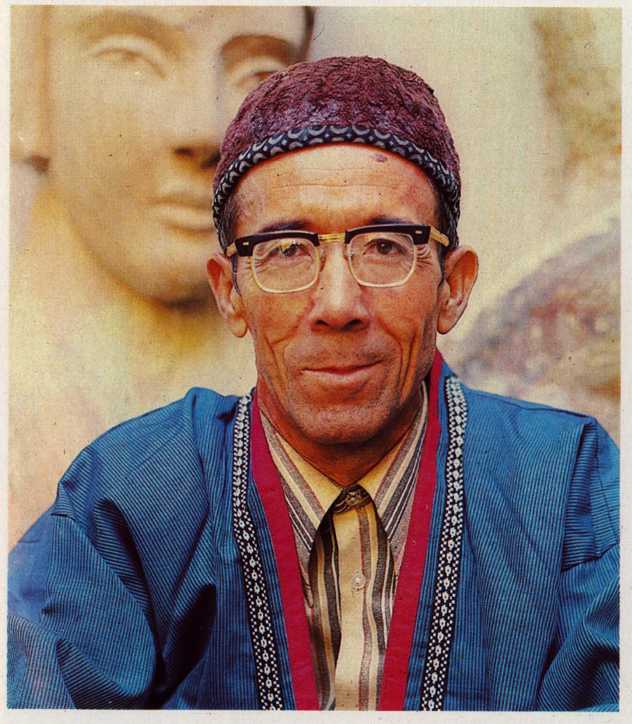

392 | 393
395
394

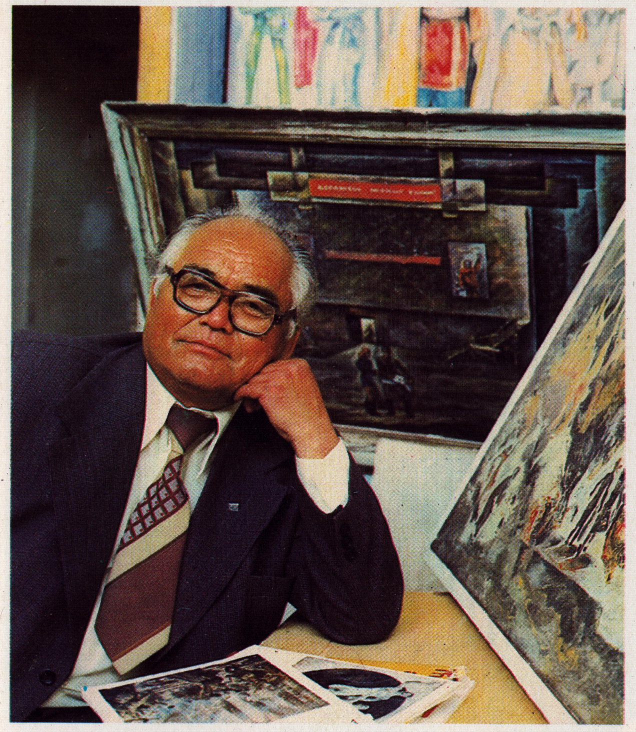

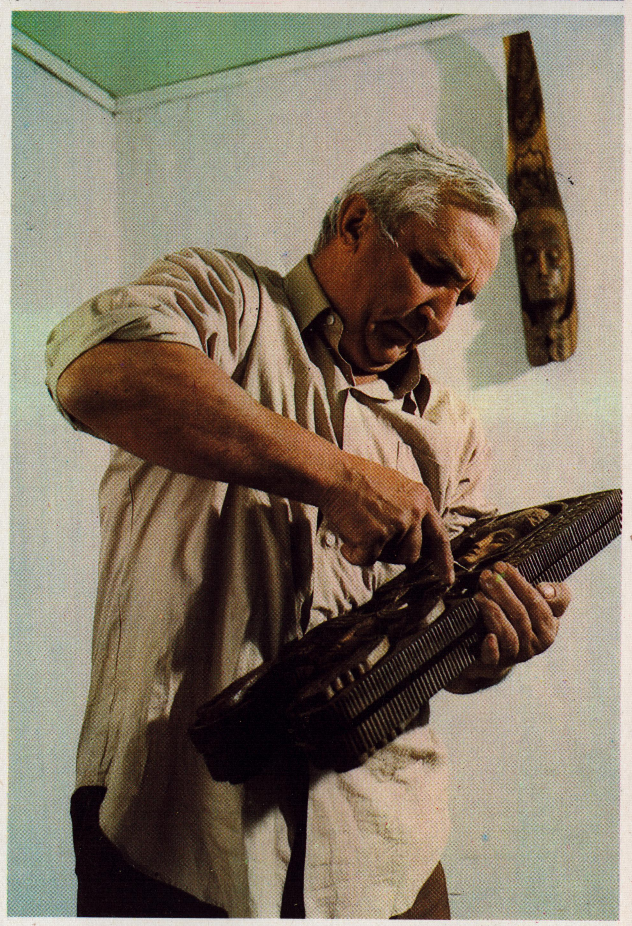

396 ▶

397 ▶

403
402
404

405
406

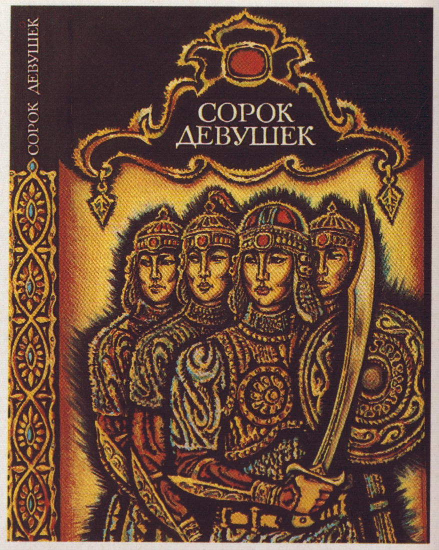

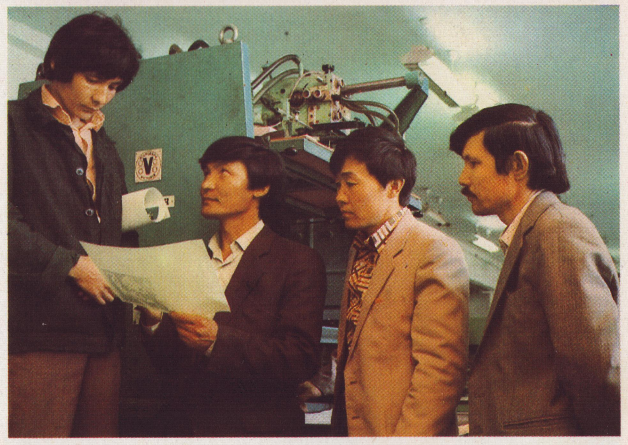

407	409	410	411
408			412
			413

414
416
415

417 ▶

418	
	420
419	421

422
423 ▶

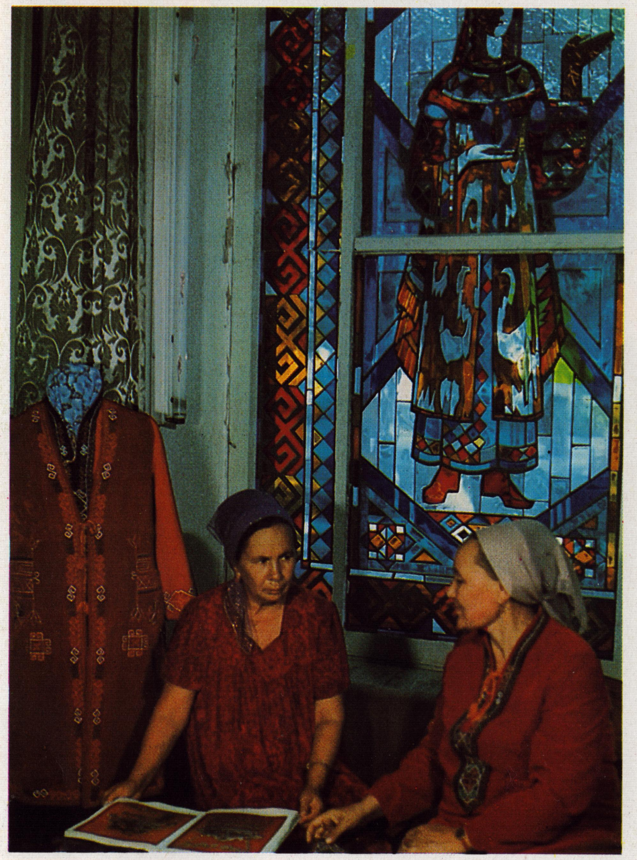

424
425

426
427

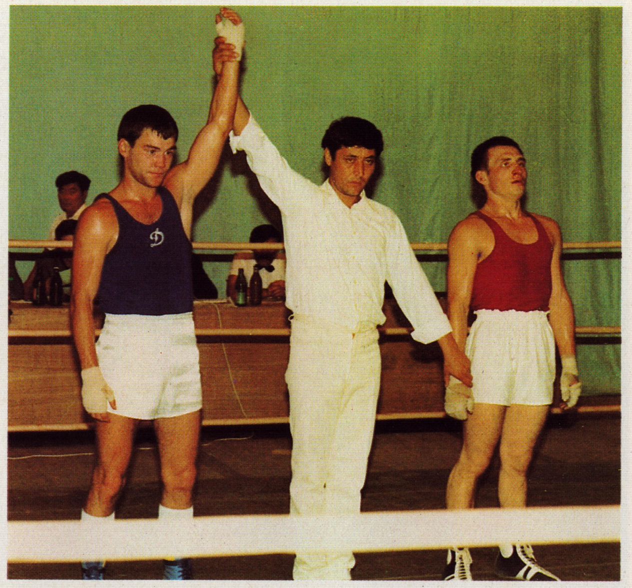

430
428
429

433 ▶

431
432 ▶

434 ▶

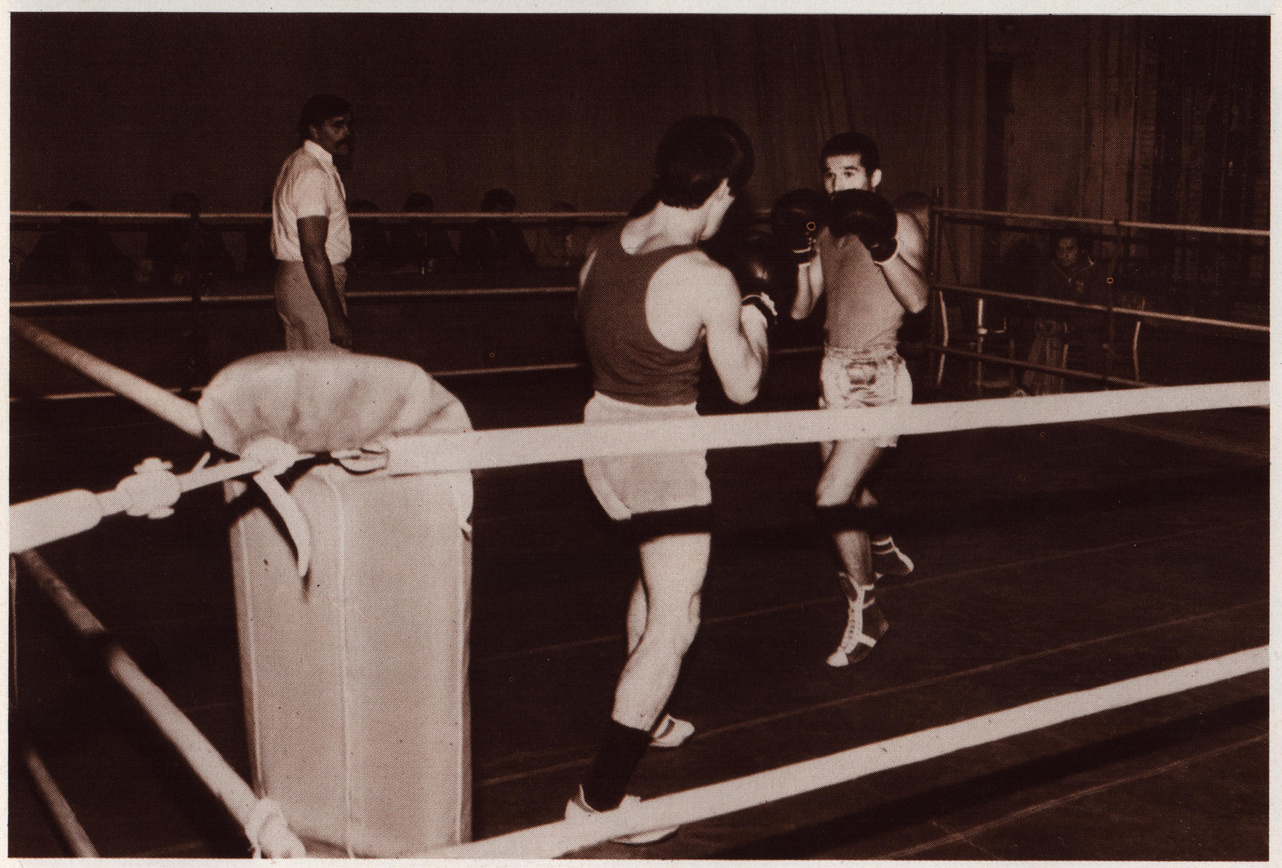

60
ЛЕТ
СССР

435
436

437
438

439
440

◀441

442
444
443

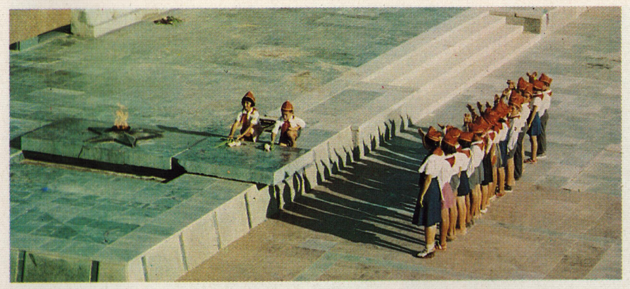

◀ 445

448 | 446

447

449
450 | 451

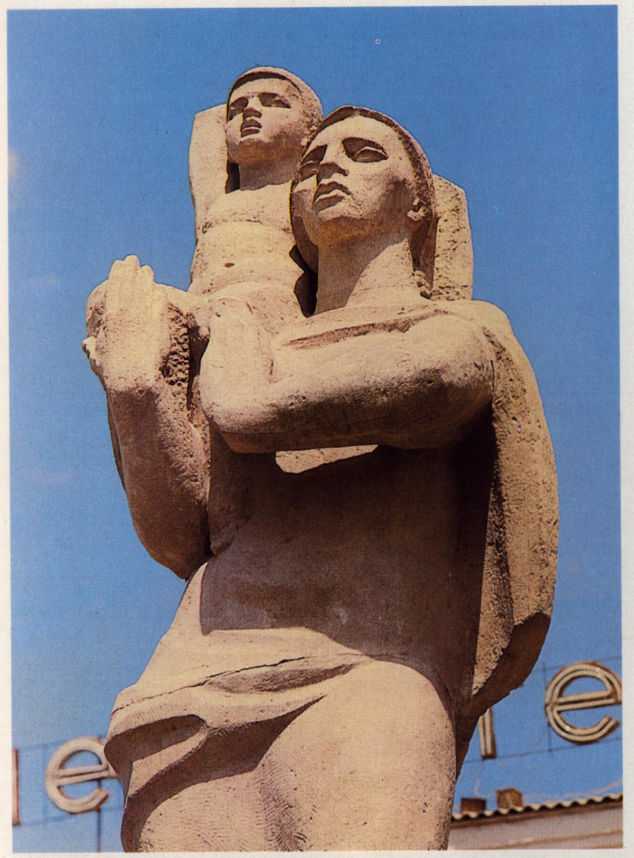

454
452 |
453

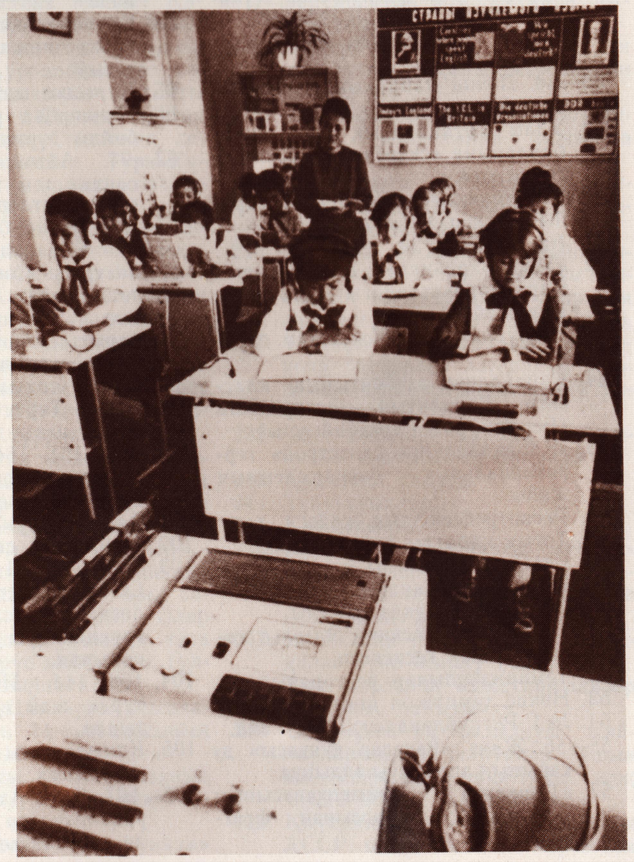

◀455

456
457 | 458

ФОТОГРАФИЯЛАРҒА ТҮСИНИКЛЕР

1. Тақыятас гидроузелиниң оның орайлық диспетчер жайының төбесинен қарағандағы көриниси.
2. Автонониялы республикамыздың орденлери.
3. Жаўдырасқан пахта өсимликлери.
4. Ашылған пахта ханалары.
5. Пахта атызларының шынар ағашының арасынан көриниси.
6. «Ақ алтын».
7. Салы—Әмиў ҳинжиси.
8. Әмиўдәрьяда.

9—22. Бағлар гүллеп, көк липаслар ырғалар...

23. Судочье көлинде.
24. Аязқала қорғанының дийўаллары.
25. Бозатаў районындағы Қусхана таўында.
26. Судочье көлинде балықшының қайығы.

I. Нөкис—Қарақалпақстан пайтахты

27. «Ташкент» мийманханасы.
28. Өзбекстан Компартиясы Қарақалпақстан обкомының жайы.
29. «Гүллер» дүканында.
30. «Билим» китап дүканында.
31. Пушкин атындағы орта мектеп ҳәм оның обсерваториясы.
32. Автономиялы республика Ҳүкимет үйи.
33. Нөкис көшелериниң биринде.
34. Түнги Нөкис.

35—38. Ленин майданында байрам салтанаты.

39. Уллы Ўатандарлық урыс қурбанларына ескерткиштеги «Мәңгилик от».
40. Республикалық Пионерлер сарайының ашылыўы алдында.
41. Баспа сөз үйи.
42. «Узкинохроника» студиясының Қарақалпақстандағы филиалының жайы.
43. Республикалық Искусство сарайы.
44. Қарақалпақ әдебиятының классиги Бердақтың ескерткиши (Бердимурат Ғарғабай улы).
45. «Қарақалпақирсовхозстрой» территориальлық басқармасының жайы.
46. Респотребсоюздың жайы.
47. Тоғыз қабатлы турақ жай.
48. Главпочтамт жайы.
49. «Рәҳәт» чайханасы.
50. Жаңа азық-аўқат дүканы.
51. Төрткүл шоссесиниң Энгельс көшеси менен кесиспеси.
52. Темиржолшылар ресторанъ.
53. Нөкис темиржол вокзалы.
54. № 1 Республикалық емлеўхана.

55—56. Жаңа «Балалар дүньясы» дүканының ашылыўы алдында.

57. «Ташкент» мийманханасының мозаикалық панносынан фрагмент.
58. Нөкистеги жаңа қурылыслар.
59. «Бахыт үйи».
60. Қызкеткен каналы.

61—62. Нөкис аэропортында.

63. Республикалық пиллешилик басқармасының жайы.
64. Нөкисте усындай бес қабатлы турақ жайлар қурылмақта (Калинин көшеси).
65. Бердақ атындағы кино-концерт залы.
66. Нөкис мәмлекетлик университети.

67, 74—75. Қала әтирапы.

68. «Жигули» автосервиси.
69. Төрткүл шоссеси бойының улыўма көриниси.

70—73. Орайлық базарда.

II. Индустриаль Қарақалпақстан

76. Нөкис аўыллық турақ жай қурылысы комбинатының тирек башнялары.

77, 82. Тақыятас ГРЭС иниң жоқары вольтлы линиясы.

78. Әмиўдәрьядағы Тақыятас гидроузели.
79. Әмиўдәрьяның оң жақ бойындағы суў бөлистиргиш.
80. Ҳәзирги Тақыятас гидроузелиниң орнында Әмиўдәрьяны бөгеў усылай басланған еди.
81. Әмиўдәрьяның Қыпшақтағы пантон көпири.

83, 138—140, 142. Тақыятас ГРЭС инде.

84. Қарақалпақстан жолларында. Аўыл хожалық машиналарын тасыў.
85. Қурылыс майданшасында.
86. Ленинабад районындағы Қарабайлы гүриш заводы.

87—94. Автономиялы республика санаат ҳәм турақ жай қурылысы объектлеринде.

95—98. Нөкис бройлер фабрикасында. Қарақалпақстан АССР Министрлер Советиниң Председатели Марат Жуманиязович Юсупов бул әҳмийетли қурылыстың барысы жөнинде қурылысшылар менен гүрриңлеспекте.

99. Нөкис тоқымашылық комбинатының Төрткүлдеги филиалының тоқыў цехында.

100, 149—151, 154. № 166 қурылыс трестине қараслы Нөкис турақ жай қурылысы комбинатында.

101. Тахыятас ун комбинатында.
102. КамАЗлар сапарға тайын...

103, 132—133, 141. Тақыятастағы СССР нефтегазстрой Министрлигине қараслы қурылыс конструкциялары ҳәм детальлары заводында.

104, 108, 144. Нөкистеги аўыллық турақ жай қурылысы комбинатында.

105. Қоңыраттағы вагон ремонтлаў депосында.

106—107. Орта Азия темиржолы Қарақалпақстан бөлиминиң Хожели станциясында.

109. Шымбай районының аўыллық жолларында.
110. Нөкис автовокзалында.
111. Хожели пахта заводының өнимлери поездға тийеп жибериўге таяр тур.
112. «Госкомсельхозтехника»ның Тақыятастағы районлар аралық базасында.
113. Тақыятас ГРЭС иниң электр линиялары.
114. Орта Азия—Орай газопроводының Үстирттеги № 6 компрессор станциясы.
115. Тақыятастағы темир-бетон буйымлары заводында.
116. Беруний май заводында.
117. Белгили байланысшы монтер, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы Жақсымурат Айданиязов.
118. Нөкис қаласындағы «Радио үйи»

119, 121. Нөкис орайлық телеграфының, қалалар аралық телефон станциясында.

120. Қоңырат районы Чапаев совхозындағы ретрансляциялық телевышка.

122—123, 125. Хожели гөш комбинатында.

124, 126. Шымбайдағы «Гигант» мал шарўашылық комплексинде.

127—128. Нөкис мрамор заводындағы мрамор ҳәм гранит бөлеклери.

129. Қарақалпақ мраморы менен безелген Республикалық искусство сарайы.
130. Қарақалпақ мраморы.
131. Тақыятас гидроузелиниң орайлық пульт басқармасы.
134. Үстирттеги геологиялық изертлеў вышкасы.

135—136. Мойнақ балық консерва комбинатының таяр өнимлери.

137. Қарақалпақ геологлары Үстирттеги «Барса келмес» дуз кәниндеги «Шайтан қала» атаўшасында.
143. Қоңыраттағы қурылыс индустриясы базасында.
145. «Төрткүл» аэропорты.
146. Нөкис тоқымашылық комбинатының Төрткүлдеги филиалы.
147. Халқабад пахта тазалаў заводы.
148. Нөкис полиграфкомбинатында.
152. Хожели гилем тоқыў комбинатында.
153. Жаңа жыллылық бериў орайының тулғасы.

III. Аграрлы Қарақалпақстан

155. Ғаўаша тәрбиясы.

156—159. «Суў—жердиң қаны ҳәм жаны»—дейди халқымыз.

160. Өзбекстан Компартиясы Орайлық Комитетиниң биринши секретары И. Б. Османхожаев таза зүрәәт пахтасын көзден өткерип тур.

161—163. Пахта ҳәм салы—жеримиздиң байлығы.

165—168. Жаңадан жер ашыў—пахта ҳәм салы өнимлерин көбейтиўдиң исенимли резерви.

169—174. Тың жерлерге ҳүжим даўам етпекте.

171. Қараөзек районындағы «Мәдeният» совхозының атақлы салыкеши, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы Өтенияз Турымбетов.
175. Төрткүл районлық партия комитетиниң биринши секретары Қасым Нурымбетов ҳәм «Ленинизм» совхозының директоры Орынбай Мәтнепесов жыйынтерим алдыңғылары менен гүрриңлеспекте.

176—180. Автономиялы республикамыздың пахта ҳәм мәкке-жүўери атызларындағы юбилей жылының жаўдырасқан нәллери көздиң жаўын алады.

181. Социалистлик Мийнет Қаҳарманы, Қарақалпақстан АССР ына мийнети сиңген экономист Абдулла Алимов басқарған «Қырыққызабад» колхозының атызларында (Елликқала районы).
182. Жаңадан Нөкис—Төрткүл темиржол тармағы қурылмақта.
183. Әмиўдәрья районындағы «Қыпшақ» совхозының атақлы пахтакеши, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы Рахим Ерекеев.
184. Тың жерде шөлкемлестирилген Елликқала районы партия комитетиниң биринши секретары Алымбай Примов «Москва» совхозындағы СССР Жоқарғы Советиниң депутаты Жәмийла Бекчанова басқарған комсомол-жаслар пахташылық бригадасында аўыл хожалық алдыңғылары менен гүрриңлеспекте.
185. Хожели районындағы Ленин атындағы колхоздың атыз шертегинде түски дем алыс.
186. Елликқала районының «Елликқала» совхозындағы механизатор-пахтакеш Мәтупаевлардың семьялық звеносы.
187. Төрткүл районындағы «Коммунизм» колхозының мәдений турмыс жағынан хызмет көрсетиў комплекси.
188. Жаңа пахта зүрәәтинен бунтлар бой тиклер...
189. Қараөзек районлық партия комитетиниң биринши секретары Султамурат Қурбаниязович Қаниязов пахта атызларын көзден өткермекте.
190. Төрткүлдеги «Коммунизм» колхозының председатели, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы Нарбай Ишмуратов колхоздың алдыңғы пахта усталары менен гүрриңлеспекте.
191. Қараөзек районындағы «Есим өзек» каналындағы суў бөлистиргиш.
192. Жасалма сарқырама.
193. Юбилей жылы Нөкис районының «Победа» совхозының алмалары бай зүрәәт берди.
194. Салы атызында.
195. Әмиўдәрьядағы «XXII партсъезд» колхозының алдыңғы пахташылық бригадири Юлдаш Шолақов.
196. Төрткүлдеги «Коммунизм» колхозының механизатор-пахтакеши, Қарақалпақстан АССР Жоқарғы Советиниң депутаты Мәрьям Розымова.
197. Беруний районындағы Буденный атындағы совхоздың бөлим басқарыўшысы, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы, КПСС XXVI съездиниң делегаты Пердегүл Розымова.
198. Тахтакөпирдеги Дмитриев атындағы совхоздың алдыңғы шопаны, СССР Жоқарғы Советиниң депутаты Қаршыға Кенжебаев.
199. Әмиўдәрья районындағы Крупская атындағы колхоздың председатели, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы Айым Камалова.
200. Ақ тереклердиң қуяш батып баратырғандағы көриниси.
201. Ленинабад районындағы «XXII партсъезд» совхозының бригадир-комбайнери, Қарақалпақстан АССР Жоқарғы Советиниң депутаты Меңлихан Сәтбаева.
202. Ленинабад районындағы «XXII партсъезд» совхозының алдыңғы комбайнери, Өзбекстан Компартиясы XX съездиниң делегаты Пердегүл Үсенова.
203. Ленинабад районындағы «Алтынкөл» совхозы хожалық есабындағы бригадасының бригадири, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы, Қарақалпақстан АССР ына мийнети сиңген салыкеш Сәрсенбай Қурбанбаев өз кәсиплеси, усы совхоздың алдыңғы бригадири, Қарақалпақстан АССР Жоқарғы Советиниң депутаты Қәдиримбет Турымбетов пенен салы орағы жөнинде гүрриңлеспекте.
204. Шымбайдағы Қ. Әўезов атындағы совхоздың бөлим басқарыўшысы, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы, Қарақалпақстан АССР Жоқарғы Советиниң депутаты Ерполат Бекбаўлиев усы бөлимниң гидротехниги, атақлы пахтакеш, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы Амангүл Сапарбаева менен гүрриңлеспекте.

205—206. Жумыстан кейин қарақалпақ отаўында семья ағзалары менен, дослар менен бас қосып дем алыў қандай ләззетли!

209. Қызылқумдағы қой падалары.

210—215. Автономиялы республикада теплица хожалығы ҳәр жыл сайын кеңейип бармақта. Олар халықты жыл даўамында таза овощлар, цитрус мийўелери, гүллер менен тәмийин етеди.

216. Төрткүлдеги Димитров атындағы колхоздың 14-бригадасының атыз шертеги.
217. Елликқаладағы «Өзбекстанның 50 жыллығы» совхозының бағында.
218. Төрткүл районы «Коммунизм» колхозының алдыңғы саўыншысы, Қарақалпақстан АССР ына мийнети сиңген саўыншы Айша Шәмсуддинова.
219. Нәл отырғызыў.
220. Арал теңизиниң түслигиндеги «Ахантай» участкасындағы қолтықта.
221. Елликқаладағы Ақшакөл балықшылық хожалығының балықшылары.
222. Сыла соңғы жыллары Арал теңизинен аўланатуғын балықтың тийкарғы түри болып қалды.
223. Мойнақ районындағы «Ленин естелиги» колхозының алдыңғы балықшысы, Мийнет Қызыл Байрақ ордениниң кавалери Султан Аралбаев теңизден аўын майлатып келди.

224, 227, 229. Нөкис районындағы Тельман атындағы шошқа өсириў совхозында.

225. Тақыятас қус фабрикасында.
226. Шымбай районындағы «Гигант» мал шарўашылық комплексиниң мал семиртиў базасында.
228. Қараөзек районы мал шарўашылық хожалығында маллардың үстин жуўыў.

230, 234. Хожели районы, Ленин атындағы колхоздағы атақлы мәккеши Шийрингүл Юсупова басқарған алдыңғы комсомол-жаслар мәккешилик бригадасында.

231. Шымбайдағы «Гигант» мал шарўашылық комплексинде от-жем таярлаў.
232. Жүўери—дән ҳәм от-жем ушын егилетуғын баҳалы жергиликли дақыл.
233. Әмиўдәрья районындағы «Ленинизм» колхозында жоңышқа орағы.
235. Төрткүлдеги «Коммунизм» колхозы колхозшыларының кооперативлик жайлары.

236, 238, 242. Елликқала районындағы Ахунбабаев атындағы колхоздың бағында алма, әнар ҳәм әнжирлер уўылжып писип атыр.

237. Төрткүл районындағы «Орленок» пионерлер лагериниң жәрдемши хожалығында жүзим писип тур.

239—241. Беруний районы «Ленинизм» колхозының бағында.

243. Қой-ешки падасы.
244. Түйетаўықлар.
245. Қамыслықта.
246. Беруний районындағы «Өзбекстан Компартиясының XX съезди» қой өсириў комплексинде қойлардың жүнин қырқыў.
247. Елликқала районындағы «Аязқала» түйе өсириў совхозында.
248. Тың жерлерди өзлестириўшилер дем алыс пайытында.

249—250. Қара үй Қызылқум жайлаўларындағы шарўалар ушын жаз пайытында теңи-тайы жоқ мәкан болып есапланады.

252. Қаҳарман-ана, Қарақалпақстан АССР ына хызмет көрсеткен

муғаллим, Қараөзек районындағы Калинин атындағы совхозда жасаўшы Жупар Ришакова.

253—254. Мойнақ районындағы Әмиўдәрья ондатра—ҳайўанатлар өршитиў хожалығында.

255. Қарақалпақ каракөл терилериниң даңқы көп жерлерге тарап кетти.

256—257. Пиллешилик Автономиялы республика халық хожалығының пайдалы тараўларының бири.

258. Хожели қаласындағы «СССР дың 60 жыллығы» орта мектеби.

259. Қоңырат байланыс үйи.

260. Қараөзек районлық партия комитети ҳәм районлық халық депутатлары Совети атқарыў комитетиниң жайы.

261. Хожели районлық партия комитетиниң жайы.

262. Елликқала районындағы Ленин атындағы колхоздың тутзарлары ески Гүлдирсин қорғанының етегинде жайласқан.

263. Қоңырат қаласындағы «Қоңырат» ресторанЫ.

264. Хожелиде жаңадан ашылған «Чайка» дүканы.

265. Төрткүл куранты.

266—267. Әмиўдәрьядағы кемелер кәрўаны.

268. Қаратаў етегинде жайласқан Хожакөл көли.

269. Бируний қаласындағы «Югводстрой» трестиниң жайы.

270. Қараөзек районының жолларында.

271. Мойнақтағы Бердақ атындағы Балықшылар үйи.

272, 274. Шымбайдағы Чайхана.

273. Шоманай районының орайындағы аллея.

275. Шоманай районының «Шоманай» совхоз-техникумындағы Шарўалар үйи.

276. Бируний районлық партия комитетиниң жайы.

277—279. Әмиўдәрья районы территориясындағы ески Шылпық қорғаны.

280. Асфальтланған жоллар ҳәм жоқары вольтлы электр линиялары Қызылқум қойнына — шопан аўылларына қарай тартылған.

281. Шығыстың атақлы энциклопедист илимпазы Абу Райхан аль-Бируний туўылған әййемги Кят қаласының дийўаллары (Бируний районы).

282. Әмиўдәрьяның күнниң батарындағы көриниси.

283. Бозатаў районындағы Даўыткөл көли.

284. «Госкомсельхозтехника»ның Бируний районлық бирлеспесиниң профилакториясы.

285. Елликқала районындағы Ленин атындағы колхоздың мәдений-турмыс жағынан хызмет көрсетиў комплекси.

286. Жаўыннан кейинги кешки көринис.

287. Елликқала районының орайы Бостан поселкасындағы Ленин майданы.

288. Төрткүлдеги Ленин майданы.

289. Хожелиниң жолында.

290. Қарақалпақстанның темир жол станциялары арқалы Советлер Союзының барлық тәреплерине де пассажир ҳәм жүк поездлары үзликсиз қатнап турады.

291. Әмиўдәрья районындағы Қаратаў дизбеги.

292. Салы атызының күнниң батарындағы көриниси.

293. Қоңырат районындағы «Раўшан» каналы.

294. Хожели районындағы Ленин атындағы колхоздың пахта атызында.

295. Елликқала районындағы Ахунбабаев атындағы совхоздағы «Желли қала» қорғанының дийўаллары.

296. Бируний районындағы Бадай тоғай заповеднигиндеги Бухара суўыны.

297. Қызкеткен каналы.

298. Қоңырат районлық партия комитетиниң биринши секретары Қурбанбай Әбдиров Чапаев атындағы совхоздың директоры, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы Оңғарбай Қурбаниязов пенен бирге атақлы салыкеш, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы, СССР Жоқарғы Советиниң депутаты Үббинияз Бекниязовтың салы атызларында.

299. Ушы-қыйыры жоқ жасыл отлақлар . . .

300. Төрткүл районының атақлы пахтакеши, СССР мәмлекетлик сыйлығының лауреаты Искендер Аллабергенов.

IV. Қарақалпақстан мәденияты

301. Нөкис телевидение студиясында.

302—303, 305. Нөкис мәмлекетлик университети менен Өзбекстан ССР Илимлер Академиясы Қарақалпақстан филиалының лабораторияларында.

304. Өзбекстан ССР илимлер Академиясының академиги, филология илимлериниң докторы Марат Көптилеўович Нурмухамедов.

306. Нөкис мәмлекетлик университетиниң ректоры, Өзбекстан ССР илимлер Академиясының хабаршы-ағзасы, медицина илимлериниң докторы Чаржаў Әбдиров университет илимпазлары менен гүрриңлеспекте.

307—308, 310. Нөкис мәмлекетлик университетинде

309. НГУ диң қарақалпақ әдебияты кафедрасының, баслығы, филология илимлериниң докторы, профессор Сражатдин Ахмедов лекцияда.

311—312. Өзбекстан ССР илимлер Академиясы Қарақалпақстан филиалының ҳәм Шымбайдағы дийханшылық илим-изертлеў институтының лабораторияларында.

313. Өзбекстан ССР илимлер Академиясы Қарақалпақстан филиалының председатели, Өзбекстан ССР илимлер Академиясының академиги, тарийх илимлериниң докторы Сабыр Камалов филиал илимпазлары менен гүрриңлеспекте.

314—315. Нөкис мәмлекетлик университети.

316. «Қарақалпақирсовхозстрой» территориаль басқармасының начальниги, экономика илимлериниң кандидаты, илим ҳәм техника тараўы бойынша СССР Мәмлекетлик сыйлығының лауреаты Жақсылық Палўанов.

317. Өзбекстан ССР илимлер Академиясының хабаршы ағзасы, филология илимлериниң докторы Исмайыл Таңатарович Сағитов жумыс үстинде.

318. Ш. Р. Рашидов автономиялы республика колхозлары менен совхозларында тез-тез болып туратуғын еди.

319. СССР дың дүзилгенине 60 жыл толыўына бағышланып Қарақалпақстанда өткерилген совет әдебияты күнлеринде.

320—321. Қарақалпақстан АССР Жоқарғы Совети Президиумының Председатели Рзаев К. Р. «Қарақалпақстан» баспасының дүзилгенине 50 жыл толыўына байланыслы оған Өзбекстан ССР Жоқарғы Совети Президиумының Ҳүрмет грамотасын тапсырды.

322. СССР дың дүзилгенине 60 жыл толыўы байрамланып атырған күнлерде Қарақалпақстан автономиялы республикасында миллионыншы инсанның туўылыўы салтанатлы түрде белгиленди.

323. Партия оқыўы сабағында (Хожели).

324—325. Кегейли районлық бирлескен емлеўханасында.

326. Тақтакөпир районлық емлеўханасының таза имараты.

327. Бируний районындағы орайлық емлеўхананың хирургия бөлиминиң баслығы, жоқары категориялы врач Оразалиев Базарбай Хайтбаевич.

328. Республикалық №2 емлеўхана емлениўшилери жаз күнлери емлеўхана бағының қойыў саямасында дем алыўды жақсы көреди.

329—330. Нөкис мәмлекетлик университетиниң профилакториясында.

331. Республикалық №2 емлеўхананың бас врачы, медицина илимлериниң кандидаты Наўрызбай Ешниязов емлеўхана врачлары менен гүрриңлеспекте.

332. «Узкинохроника»ның Қарақалпақстандағы филиалында.

333—334. Нөкис телестудиясы арқалы артистлер концерт көрсетпекте.

338. Станиславский атындағы Қарақалпақ мәмлекетлик музыкалы драма ҳәм комедия театрына «Ҳүрмет белгиси» орденин тапсырыў пайыты.

335—340. Автономиялы республиканың жас артистлери концерт бермекте.

341. Өзбекстан ССР, Қарақалпақстан АССР ҳәм Башқуртстан АССР халық артисткасы Гүлпаршын Сырымбетова қосық айтады.

342. Станиславский атындағы Қарақалпақ мәмлекетлик музыкалы драма ҳәм комедия театры Ҳамза атындағы Өзбекстан мәмлекетлик академиялық драма театры менен тығыз творчестволық байланыста.

343. «Отелло» Станиславский атындағы Қарақалпақ мәмлекетлик музыкалы драма ҳәм комедия театры сахнасында. Отелло ролинде Өзбекстан ССР ҳәм Қарақалпақстан АССР халық артисти Қуўатбай Әбдиреймов.

344. Өзбекстан ССР ҳәм Қарақалпақстан АССР ына хызмет көрсеткен искусство ғайраткери, композитор Әлимжан Халимов.

345. Өзбекстан ССР ҳәм Қарақалпақстан АССР халық артисткасы Тамара Дошымова қосық айтады.

346. Өзбекстан ССР ҳәм Қарақалпақстан АССР халық жазыўшысы Жолмурза Аймурзаев, Өзбекстан ССР ҳәм Қарақалпақстан АССР халық шайыры Тилеўберген Жумамуратов, Қарақалпақстан АССР халық жазыўшысы, Қарақалпақстан АССР жазыўшылар Союзы правлениесиниң председатели Төлепберген Қайыпбергенов, Қарақалпақстан АССР халық шайыры Тәжетдин Сейитжанов ҳәм жазыўшы Әденбай Тәжимуратовлар Татарстандағы қарақалпақ әдебияты ҳәм искусствосы күнлеринде.

347—348. Станиславский атындағы қарақалпақ мәмлекетлик музыкалы драма ҳәм комедия театры ҳәм Жас тамашагөйлер театры сахналарындағы спектакльлерден көринислер.

349. СССР халық артисткасы Айымхан Шамуратова.

350. Өзбекстан ССР халық артисти Нәжиматдин Аңсатбаев.

351. Өзбекстан ССР ҳәм Қарақалпақстан АССР халық артисти балетмейстер Полат Мәдиреймов.

352. Өзбекстанға хызмет көрсеткен артист Рейимбай Сейитов.

353—354. Бердақ атындағы Қарапақстан мәмлекетлик филармониясының артистлери бизиң кең пайтақ Ўатанымыздың орайлық қалалары менен бирге шетгеги аўылларының да ҳүрметли мийманы.

355. Қарақалпақстан АССР халық артисти Базарбай Надыров.

356. Өзбекстан ССР ҳәм Қарақалпақстан АССР ына мийнети сиңген искусство ғайраткери, композитор Нәжиматдин Мухаматдинов.

357—361. Әмиўдәрья жағасындағы ески Шылпық қорғанының етеги халқымыздың сейил қуратуғын ҳәм салтанатлы мерекелерди белгилейтуғын сүйикли орнына айланды.

362. Ылақ ойыны.

363—374. Ески Шылпық қорғаны етегиндеги халық сейили.

375. Қарақалпақстанда Совет властын орнатыў ушын қурбан болғанларға естелик.
(Шымбай районы, Қ. Әўезов атындағы совхоз).

376. Елликқала районы Ленин атындағы колхоздағы В. И. Ленин естелиги.

377. Нөкис кийиз басыў комбинатында жаңа қара үйдиң тиклениўи.

378. Қарақалпақстан АССР архитектура ҳәм қурылыс басқармасында.

379. Шығыстың уллы илимпазы Абу Райхан аль-Бирунийге оның Ўатаны Бируний қаласында орнатылған естелик.

380. Арал теңизиниң жағасында Уллы Ўатандарлық урыста қурбан болған мойнақлы жаўынгерлерге орнатылған естелик.

381. Қарақалпақстанда Совет властын орнатыў ушын болған гүрес қаҳарманларына естелик (Төрткүл қаласы. «Жаслық» парки).

382. Миллий кийимдеги ҳаял.

383. Натюрморт.

384. Ҳаяллар кийиминиң жеңсеси.

385. Ҳәйкел.

386. Жона.

387. Фотоэтюд: қыз.

388. Чайқалта.

389. Қарақалпақстан искусство музейиниң директоры, Өзбекстан ССР ҳәм Қарақалпақстан АССР ына хызмет көрсеткен искусство ғайраткери Игорь Витальевич Савицкий.

390. Қарақалпақстан художниклери Нөкистеги жаңадан ашылған Көргизбелер залының алдында.

391. Дағыстан АССР художниклериниң мийнетлери Нөкистеги Көргизбе залында.

392—393. Ҳәўескер скульптор, Бердақ атындағы республикалық сыйлықтың лауреаты Дәрибай Төрениязов.

394. Қарақалпақстан АССР халық художниги Кәўендер Бердимуратов.

395. Ҳәўескер художник-скульптор Атабаев.

396. Өзбекстан ССР ы ҳәм Қарақалпақстан АССР ына хызмет көрсеткен искусство ғайраткери Жолдасбек Қутлымуратов өз устаханасында.

397. Ҳәўескер ойыншылар...

398. Дуўтаршы қыз.

399. Миллий кийим кийген қызлар.

400. Қарақалпақ артистлери Москвада.

401. Сәрўи бойлы ақ тереклер...

402—403. Жас художник, Қарақалпақстан Ленин комсомолы сыйлығының лауреаты Амангелди Өтегенов ҳәм оның мийнетлери.

404, 406. Ҳәўескер ансамбльлер «Ҳүрлиман» ҳәм «Арыўлар» концерт көрсетпекте.

407. «Билим» китап дүканында.

408—412. «Қарақалпақстан» баспасы шығарған китаплар.

413. «Правда»ның 50 жыллығы Нөкис полиграфкомбинатының цехында.

414—417. Той тәтәрриги.

418. Хожели гөш комбинатының асханасында.

419. Нөкис қалалық жекке кийимлер тигиў комбинатының «Айгүл» миллий кийимлер тигиў цехында.

420. НГУ дың профилакториясындағы дем алыў өжиресинде.

421. Шоманай районындағы «Ақсүнгүл» турмыс хызмети комбинаты.

422. Нөкисте жаңадан ашылған «Гөззал» турмыс хызмети үйи.

423. Хожели районының Ленин атындағы колхозының турмыс хызмети үйи.

424. Мектеп питкериў кешесинен кейин...

425. Өзбекстан Ленин комсомолы сыйлығының лауреаты «Қырық қыз» ансамблиниң дуўтаршы қызлары.

426. Жас артистка Гүльхатийша Айымбетова.

427. Ленинлик ҳәм Мәмлекетлик сыйлықлардың лауреаты, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы Шыңғыс Айтматовтың қарақалпақ әдебиятының классиги Бердақ Ғарғабай улының 150 жыллық мерекеси пайытында Нөкисте мийманда болыўы.

428. Бируний қаласындағы спорт комплекси.

429, 430. Жас боксерлер.

431. «Әмиўдәрья» футбол командасы Нөкистиң орайлық стадионында машқ өткизбекте.

432. Автономиялы республика биринщилиги ушын велосипедшилер жарысы.

433. Нөкис жанындағы Комсомол көлинде байдаркашылар стартқа таяр.

434. Қарақалпақ мәмлекетлик қосық ҳәм аяқ ойын ансамбли.

435. Өзбекстан ССР, Қарақалпақстан АССР ҳәм Татарстан АССР халық артисти Атажан Худайшүкиров.

436. Дуўтаршы қызлар.

437. Қызткеткен каналы.
438. Өзбекстан ССР, Қарақалпақстан АССР ҳәм Башқуртстан АССР халық артисти Байрам Матчанов қосық айтады.
439. Қызкеткен каналының күнниң батар алдындағы көриниси.
440. Нөкистеги универсал дүкан.
441. Пионерлер Нөкистеги Ленин майданында.
442. Қоңырат районындағы Бердақ атындағы мектептиң директоры, Социалистлик Мийнет Қаҳарманы, Өзбекстан ССР ына хызмет көрсеткен муғаллим Хожамберген Иембергенов оқыўшылар арасында.
443. Вожатый пионерлер арасында.
444. Гүл услаған балалар.
445. Нөкистеги Пионерлер сарайы.
446. Пионерлер сарайының фойеси.
447. Бахытлы балалық.
448. Пионерлер Нөкистеги мәңгилик от жанында.
449 Төрткүлдеги Шорахан поселкасында жайласқан «Орленок» пионерлер лагеринде.
450. «Бизлер пионер қатарына қабылландық!»
451. Балалар
452. Нөкис туўыў уйи алдындағы «Ана бахты» скульптурасы.
453—454. Автономиялы республика пионер лагерлеринде.
455. Бируний қаласындағы «Буратино» балалар бақшасында.
456. Мектепке!

СПИСОК ИЛЛЮСТРАЦИЙ

1. Вид на Тахиаташский гидроузел с верхнего этажа центральной диспетчерской.
2. Ордена автономной республики.
3. Дружные всходы хлопчатника.
4. Раскрывшиеся коробочки хлопка.
5. Вид на хлопковое поле через чинары.
6. „Белое золото".
7. Рис – жемчужина низовьев Амударьи.
8. На Амударье.
9–22. Цветут сады, шумят поля …
23. На озере Судочье.
24. Руины крепости Аяз-кала
25. В горах Кусканатау в Бозатауском районе.
26. Рыбацкая лодка на озере Судочье.

I. НУКУС – СТОЛИЦА КАРАКАЛПАКСТАНА.

27. Гостиница „Ташкент".
28. Здание Каракалпакского обкома компартии Узбекистана.
29. Магазин „Цветы".
30. Книжный магазин „Знание".
31. Средняя школа им. Пушкина с обсерваторией.
32. Дом правительства автономной республики.
33. На одной из улиц Нукуса.
34. Ночной Нукус.
35–38. Праздничные торжества на площади Ленина.
39. „Вечный огонь" у памятника погибшим в боях Великой Отечественной войны.
40. Перед открытием нового республиканского „Дворца пионеров".
41. Дом печати.
42. Каракалпакский филиал студии „Узкинохроника".
43. Республиканский дворец искусств.
44. Памятник классику каракалпакской литературы Бердаху (Бердимурату Гаргабай улы).
45. Здание территориального управления „Каракалпакирсовхозстрой".
46. Здание Респотребсоюза.
47. Девятиэтажные жилые дома.
48. Главпочтамт.
49. Чайхана „Рахат".
50. Новый продуктовый магазин.
51. На перекрестке Турткульского шоссе с улицей Энгельса.
52. Ресторан железнодорожников.
53. Железнодорожный вокзал „Нукус".
54. Республиканская больница № 1.
55–56. Перед открытием нового магазина „Детский мир".
57. Фрагмент мозаичного панно гостиницы "Ташкент".
58. На одной из новостроек Нукуса.
59. Дом счастья.
60. Канал Кызкеткен.
61–62. В аэропорту „Нукус".
63. Здание республиканского управления шелководства.
64. Нукус застраивается вот такими пятиэтажными жилыми домами (ул. Калинина).
65. Кино-концертный зал им. Бердаха.
66. Нукусский государственный университет.
67, 74, 75. На окраинах города.
68. Автосервис „Жигули".
69. Общий вид на Турткульское шоссе.
70–73. На центральном рынке.

II. КАРАКАЛПАКСТАН ИНДУСТРИАЛЬНЫЙ

76. Опоры строящегося Нукусского сельского домостроительного комбината.
77, 82. Высоковольтные линии Тахиаташской ГРЭС.
78. Тахиаташский гидроузел на Амударье.
79. Правобережный вододелитель на Амударье.
80. Так начиналось перекрытие Амударьи на месте нынешнего Тахиаташского гидроузла.
81. Кипчакский пантонный мост через Амударью.
83, 138–140, 142. В Тахиаташской ГРЭС.
84. На дорогах Каракалпакстана. Перевозка новой сельхозтехники.
85. На строительной площадке.
86. Рисовый завод в местности Карабайлы Ленинабадского района.
87–94. На новостройках промышленных и жилых объектов автономной республики.
95–98. На Нукусской бройлерной фабрике.
Председатель Совета Министров Каракалпакской АССР Юсупов Марат Жуманиязович собрал заказчиков и подрядчиков для обсуждения хода строительства этого важнейшего объекта на месте.
99. В ткацком цеху Турткульского филиала Нукусского хлопчатобумажного комбината.
100, 149–151, 154. В Нукусском домостроительном комбинате стройтреста № 166.
101. На Тахиаташском мелькомбинате.
*102.*КамАЗы готовы отправиться в путь.
103, 132–133, 141. На Тахиаташском заводе строительных конструкций и деталей Министерства Нефтегазстроя СССР.
104, 108, 144. На Нукусском сельском домостроительном комбинате.
105. В Кунградском вагоноремонтном депо.
106–107. На станции Ходжейли Каракалпакского отделения Среднеазиатской железной дороги.
109. На проселочных дорогах Чимбайского района.
110. На Нукусском автовокзале.
111. Подготовка к отправке продукции Ходжейлийского хлопзавода.
112. На Тахиаташской межрайонной базе „Госкомсельхозтехники".
113. Вышки электропередач Тахиаташской ГРЭС.
114. Компрессорная станция № 6 газопровода Средняя Азия – Центр на плато Устюрт.
115. На Тахиаташском заводе железобетонных изделий.
116. Бирунийский маслозавод.
117. Знатный связист-монтер, Герой Социалистического Труда Айданиязов Жаксымурат.
118. Магазин „Дом радио" в г. Нукусе.
119, 121. На междугородней телефонной станции Нукусского центрального телеграфа.
120. Ретрансляционная телевышка в совхозе им. Чапаева Кунградского района.
122–123, 125. В Ходжейлийском мясокомбинате.
124, 126. В Чимбайском животноводческом комплексе „Гигант".
127–128. Глыбы каракалпакского мрамора и гранита на Нукусском мраморном заводе.
129. Колонны Республиканского дворца искусств, обложенные каракалпакским мрамором.
130. Образцы каракалпакского мрамора.
131. Центральный пульт управления Тахиаташского гидроузла.
134. Геологоразведочная вышка на плато Устюрт.
135–136. В цехе готовой продукции Муйнакского рыбоконсервного комбината.
137. Каракалпакские геологоразведчики на островке „Шайтан-кала" в солевых источниках „Барса келмес" („Пойдешь – не вернештся") на Устюрте.
143. Кунградская база строительной индустрии.
145. Аэропорт „Турткуль".
146. Турткульский филиал Нукусского хлопчатобумажного комбината.
147. Халкабадский хлопзавод Кегейлийского района.
148. В Нукусском полиграфкомбинате.
152. На Ходжейлийской ковроткацкой фабрике.
153. Каркас очередного блока новой теплоцентрали.

III. КАРАКАЛПАКСТАН АГРАРНЫЙ.

155. Обработка хлопчатника.
156–159. „Родит не земля, родит вода", – гласит каракалпакская народная пословица.
160. Первый секретарь ЦК Компартии Узбекистана Усманходжаев И.Б. осматривает хлопок нового урожая.
161–163. Хлопок и рис – главные богатства земли каракалпакской.
165–168. Освоение новых земель под хлопчатник и под рис – надежный резерв увеличения производства этих ценнейших культур.
169–174. Наступление на целину продолжается.
171. Знатный рисовод совхоза „Маденият" Караузякского района, Герой Социалистического Труда Турумбетов Утенияз.
175. Первый секретарь Турткульского райкома партии Нурумбетов Касым и директор совхозаа „Ленинизм" Матнепесов Урынбай беседуют с передовиками уборочной страды „белого золота".
176–180. Хорошие всходы дают в юбилейном году хлопковые и кукурузные поля автономной республики.
181. На полях колхоза „Кырккызабад" (Элликкалинский район), возглавляемого Героем Социалистического Труда, заслуженным экономистом Каракалпакской АССР Абдуллой Алимовым.
182. Прокладывается новая железнодорожная ветка Нукус – Турткуль.
183. Герой Социалистического Труда из совхоза „Кипчак" Амударьинского района Ерекеев Рахим.
184. Первый секретарь целинного Элликкалинского райкома партии Примов Алымбай беседует с передовиками сельскохозяйственного производства на полях комсомольско-молодежной хлопководческой бригады совхоза „Москва", возглавляемой депутатом Верховного Совета СССР Бекчановой Жамилой.
185. Обеденный перерыв на полевом стане.
186. Семейное звено механизаторов-хлопкоробов Матупаевых из совхоза „Элликкала" Элликкалинского района.
187. Культурно-бытовой комплекс колхоза „Коммунизм" Турткульского района.
188. Закладка бунтов нового урожая хлопка.
189. Первый секретарь Караузякского райкома партии Каньязов Султамурат Курбаниязович осматривает хлопковые поля района.
190. Председатель колхоза „Коммунизм" Турткульского района, Герой Социалистического Труда Ишмурадов Нарбай беседует с передовыми хлопкоробами колхоза на поле.
191. Вододелитель на канале „Есим-узяк" в Караузякском районе.
192. Искусственный водопад.
193. Выдался богатый уротай яблок в юбилейном году в совхозе „Победа" Нукусского района.
194. На рисовом поле.
195. Бригадир передовой хлопководческой бригады колхоза „XXII партсъезд" Амударьинского района Шолаков Юлдаш.
196. Передовой механизатор-хлопкороб колхоза „Коммунизм" Турткульского района, депутат Верховного Совета Каракалпакской АССР Розымова Марьям.
197. Управляющая отделением хлопководческого совхоза им. Буденного Бирунийского района, Герой Социалистического Труда, делегат XXVI съезда КПСС Розымова Пардагуль.
198. Знатный чабан совхоза им. Димитриева Тахтакупырского района, депутат Верховного Совета СССР Кенжебаев Каршыга.
199. Председатель колхоза им. Крупской Амударьинского района, Герой Социалистического Труда Камалова Айим.
200. Тополя.
201. Бригадир-комбайнер совхоза „XXII партсъезд" Ленинабадского района, депутат Верховного Совета Каракалпакской АССР Сатбаева Менлихан.
202. Передовой комбайнер совхоза „XXII партсъезд" Ленинабадского района, делегат XX съезда компартии Узбекистана Усенова Пердегуль.
203. Бригадир хозрасчетной рисоводческой бригады совхоза „Алтынкуль" Ленинабадского района, Герой Социалистического Труда, заслуженный рисовод Каракалпакской АССР Курбанбаев Сарсенбай приехал к бригадиру передовой рисоводческой бригады этого же совхоза, депутату Верховного Совета Каракалпакской АССР Турумбетову Кадиримбету поделиться опытом работы по уборке урожая риса.
204. Управляющий отделением К. Маркса совхоза им. К. Авезова Чимбайского района, Герой Социалистического Труда, депутат Верховного Совета Каракалпаксой АССР Бекбаулиев Ерполат беседует с гидротехником этого же отделения, знатным хлопкоробом, Героем Социалистического Труда Сапарбаевой Амангуль.
205–206. Хорошо отдохнуть летом после трудового дня в каракалпакской юрте в семейном кругу и с друзьями.
209. Стадо овец в Кзылкумах.
210–215. Широкий размах из года в год получает в автономной республике тепличные хозяйства, которые круглогодично обеспечивают население свежими овощами, цитрусовыми, цветами и зеленью.
216. На полевом стане 14-бригады колхоза им. Димитрова Турткульского района.
217. В саду совхоза „50 лет компартии Узбекистана" Элликкалинского района.
218. Передовая доярка колхоза „Коммунизм" Турткульского района, кавалер ордена Ленина, заслуженный животновод Каракалпакской АССР Шамсуддинова Айша.
219. Посадка молодых саженцев в саду.
220. Лагуна на участке „Ахантай" на юге Аральского моря.
221. Рыбаки рыбоводного хозяйства Элликкалинского района на озере „Акша-коль".
222. Судак стал основной промысловой рыбой Аральского моря в последние годы.
223. С богатым уловом вернулся с моря Аралбаев Султан – передовой рыбак колхоза „Память Ленина" Муйнакского района, кавалер ордена Трудового Красного Знамени.
224, 227, 229. В свиноводческом совхозе им. Тельмана Нукусского района.
225. На Тахиаташской птицефабрике.
226. На откормочной базе животноводческого комплекса „Гигант" Чимбайского района.
228. Мойка коров в животноводческих хозяйствах Караузякского района.
230, 234. На полях комсомольско-молодежной кукурозоводческой бригады колхоза им. Ленина Ходжейлийского района, возглавляемой знатным кукурузоводом Юсуповой Ширингуль.
231. Заготовка кормов в животноводческом комплексе „Гигант" Чимбайского района.
232. Джугара – ценнейшая местная культура на зерно и на корм.
233. Укос люцерны на полях колхоза „Ленинизм" Амударьинского района.
235. Кооперативные дома колхозников колхоза „Коммунизм" Турткульского района.
236, 238, 242. Поспели яблоки, гранат, инжиры в саду совхоза им. Ахунбабаева Элликкалинского района.
237. Налился соком виноград в подсобном хозяйстве пионерского лагеря „Орленок" Турткульского района.
239–241. В саду колхоза „Ленинизм" Бирунийского района.
243. Стадо овец и коз.
244. Индюки.
245. В камышовых зарослях.
246. Стрижка овец в овцеводческом комплексе „XX съезд Компартии Узбекистана" Бирунийского района.
247. В верблюдоводческом хозяйстве совхоза „Аязкала" Элликкалинского района.
248. Освоители целины на привале.
249–250. Юрта–незаменимое жилье летом для животноводов на отгонных пастбищах в Кзылкумах.
252. Мать-героиня, заслуженная учительница Каракалпакской АССР из совхоза им. Калинина Караузякского района Ришакова Жупар.
253–254. В хозяйствах Амударьинского ондатрово звероводческого промхоза Муйнакского района.
255. Каракулевые смушки Каракалпакстана славятся далеко за его пределами.
256–257. Коконеводство – одна из прибыльных отраслей народного хозяйства автономной республики.
258. Средняя школа „60 лет СССР" Ходжейлийского района.
259. Кунградский районный узел связи.
260. Здание Караузякского райкома партии и райисполкома Совета народных депутатов.
261. Здание Ходжейлийского райкома партии.
262. Тутовые плантации колхоза им. Ленина Элликкалинского района у подножья древней крепости „Гульдурсин".
263. Новый ресторан „Кунград" в г. Кунграде.
264. Новый магазин „Чайка" в г. Ходжейли.
265. Куранты в г. Турткуле.
266–267. Идут караваны судов по Амударье.
268. Озеро Хожа-куль у подножья гор Каратау.
269. Здание треста „Югводстрой" в г. Бируни.
270. На дорогах Караузякского района.
271. Дом рыбаков им. Бердаха в г. Муйнак.
272, 274. Чайхана в г. Чимбае.
273. Аллея в райцентре Шуманайского района.
275. Дом животноводов в совхозе-техникуме „Шуманай" Шуманайского района.
276. Здание Бирунийского райкома партии.
277–279. У подножья древней крепости „Шылпык" в Амударьинском районе.
280. Асфальтированные дороги и высоковольтные линии электропередач тянутся вглубь Кзылкумов к чабанам.
281. Руины древней крепости „Кят", где родился великий ученый-энциклопедист Востока Абу Райхан аль-Бируни (Бирунийский район).
282. Закат на реке Амударье.
283. У озера Даут-куль в Бозатауском районе.
284. Профилакторий Бирунийского районного объединения „Госкомсельхозтехника".
285. Культурно-бытовой комплекс колхоза им. Ленина Элликкалинского района.
286. После дождя вечером.
287. Площадь Ленина райцентра Бустон Элликкалинского района.
288. Площадь Ленина г. Турткуля.
289. Дорога в Ходжейли.
290. Регулярно курсируют пассажирские и товарные поезда на железно-дорожные станции Каракалпакстана со всех концов Советского Союза.
291. Горы Каратау в Амударьинском районе.
292. Закат над рисовыми полями.
293. Канал „Равшан" Кунградского района.
294. На хлопковых полях колхоза им. Ленина Ходжейлийского района.
295. Руины крепости „Желли-кала" у поселка им. Ахунбабаева совхоза „Москва" Элликкалинского района.
296. Бухарский олень в заповеднике „Бадай-тугай" Бирунийского района.
297. Канал „Кызкеткен".
298. Первый секретарь Кунградского райкома партии Абдиров Курбанбай и директор совхоза им. Чапаева, Герой Социалистического Труда Курбаниязов Унгарбай на рисовом поле знатного рисовода, Героя Социалистического Труда, депутата Верховного Совета СССР Бекниязова Уббинияза.
299. Луга сочные, луга бескрайние …
300. Знатный хлопкороб Турткульского района, лауреат Государственной премии СССР Аллабергенов Искандер.

IV. КУЛЬТУРА КАРАКАЛПАКСТАНА

301. В Нукусской студии телевидения.
302, 303, 305. В лабораториях Нукусского государственного университета и Каракалпакского филиала Академии наук Узбекской ССР.
304. Академик Академии наук Узбекской ССР, доктор филологических наук Нурмухамедов Марат Коптилеуович.
306. Ректор Нукусского государственного университета, член-корреспондент Академии наук Узбекской ССР, доктор медицинских наук Абдиров Чарджоу беседует с учеными университета.
307–308, 310. В Нукусском государственном университете.
309. Заведующий кафедрой каракалпакской литературы НГУ, доктор филологических наук, профессор Ахмедов Сражатдин на лекции.
311–312. В лабораториях Каракалпакского филиала АН Узбекской ССР и Чимбайского научно исследовательского института земледелия.
313. Председатель Каракалпакского филиала АН

Узбекской ССР, академик АН Узбекской ССР, доктор исторических наук Камалов Сабыр беседует с учеными филиала.
314–315. В Нукусском государственном университете.
316. Начальник территориального управления „Каракалпакирсовхозстрой“, кандидат экономических наук, лауреат Государственной премии СССР по науке и технике Палванов Жаксылык.
317. Член-корреспондент АН Узбекской ССР, доктор филологических наук Сагитов Исмаил Танатарович за работой.
318. Рашидов Ш. Р. часто посещал колхозы и совхозы автономной республики.
319. Дни советской литературы в Каракалпакстане, посвященные 60-летию образования СССР.
320–321. Председатель Президиума Верховного Совета Каракалпакской АССР Рзаев К. Р. вручает Почетную грамоту Верховного Совета Узбекской ССР издательству „Каракалпакстан“ в связи с 50-летием со дня его образования.
322. В год 60-летия образования СССР в Каракалпакстане торжественно было отмечено рождение миллионного жителя автономной республики.
323. На занятиях партийной учебы в г. Ходжейли.
324–325. В Кегейлийской объединенной райбольнице.
326. Новое здание Тахтакупырской райбольницы.
327. Заведующий хирургическим отделением Бирунийской центральной райбольницы, врач высшей категории Уразалиев Базарбай Хайтбаевич.
328. Больные любят отдыхать летом под тенистыми деревьями сада республиканской больницы № 2.
329, 330. В профилактории Нукусского государственного университета.
331. Главный врач республиканской больницы № 2, кандидат медицинских наук Ешниязов Наурызбай беседует с врачами больницы.
332. В Каракалпакском филиале студии „Узкинохроника“.
333–334. Выступления артистов в Нукусской студии телевидения.
338. Вручение ордена „Знак почета“ Каракалпакскому гостеатру муздрамы и комедии им. Станиславского.
335–340. Выступления молодых артистов автономной республики.
341. Поет народная артистка Узбекской ССР, Каракалпакской АССР и Башкирской АССР Сырымбетова Гульпаршын.
342. Большая творческая дружба связывает Каракалпакский государственный театр музыкальной драмы и комедии им. Станиславского с Узбекским государственным академическим драматическим театром им. Хамзы.
343. „Отелло“ на сцене Каракалпакского гостеатра муздрамы и комедии им. Станиславского. В роли Отелло выступает народный артист Узбекской ССР и Каракалпакской АССР Абдреимов Куатбай.
344. Заслуженный деятель искусств Узбекской ССР и Каракалпаксой АССР, композитор Халимов Алимжан.
345. Поет народная артистка Узбекской ССР, Каракалпакской АССР и Татарской АССР Дошумова Тамара.
346. Народный писатель Узбекской ССР и Каракалпакской АССР Аймурзаев Жолмурза, народный поэт Узбекской ССР и Каракалпакской АССР Жумамуратов Тлеуберген, народный писатель Каракалпакской АССР, председатель Союза писателей Каракалпакстана Каипбергенов Толепберген, народный поэт Каракалпакской АССР Сейтжанов Тажетдин и писатель Тажимуратов Аденбай во время Дней каракалпакской литературы и искусства в Татарской АССР.
347–348. Сцены из спектаклей Каракалпакского гостеатра муздрамы и комедии им. Станиславского и Каракалпакского театра юного зрителя.
349. Народная артистка СССР Шамуратова Аймхан.
350. Народный артист Узбекской ССР Ансатбаев Нажимадтин.
351. Народный артист Узбекской ССР и Каракалпакской АССР, балетмейстер Мадреймов Полат.
352. Реймбай Сейитов – заслуженный артист Узбекской ССР.
353–354. Артисты Каракалпакской государственной филармонии им. Бердаха – желанные гости и в центральных городах и в самых отдаленных уголках нашей необъятной Родины.
355. Народный артист Каракалпакской АССР Базарбай Надыров.
356. Заслуженный деятель искусств Узбекской ССР и Каракалпакской АССР, композитор Мухаматдинов Нажиматдин.
357–361. Подножья древней крепости „Шылпык“ на берегу Амударьи стал излюбленным местом народных празднеств и гуляний.
362. Народное спортивное состязание „Козлодрание“.
363–374. Народные празднества и гуляния у подножья древней крепости „Шылпык“.
375. Памятник павшим в боях за установление Советской власти в Каракалпакстане (в совхозе им. Авезова Чимбайского района).
376. Памятник В. И. Ленину в колхозе им. Ленина Элликкалинского района.
377. Возводится новая юрта на Нукусском юртовойлочном комбинате.
378. В управлении архитектуры и строительства Каракалпакской АССР.
379. Памятник великому ученому Востока Абу Райхан аль Бируни на его родине в г. Бируни.
380. Памятник воинам-землякам, павшим на фронтах Великой Отечественной войны, установленный на берегу Аральского моря в Муйнакском районе.
381. Памятник героям борьбы за Советскую власть в Каракалпакстане (в парке „Ешлик“ г. Турткуля).
382. Женщина в национальном наряде.
383. Натюрморт с шубатом (верблюжьим молоком).
384. Нарукавник для женского платья.
385. Нагрудное украшение девушек.
386. Подседельник.
387. Фотоэтюд: Девушка.
388. Мешочек для хранения чая.
389. Директор Каракалпакского музея искусств, заслуженный деятель искусств Узбекской ССР и Каракалпакской АССР Савицкий Игорь Витальевич.
390. Художники Каракалпакстана перед новым Выставочным залом в г. Нукусе.
391. Выставка работ художников Дагестанской АССР в Выставочном зале г. Нукуса.
392–393. Народный умелец-скульптор, лауреат республиканской премии им. Бердаха Торениязов Дарибай и его работа.
394. Народный художник Каракалпакской АССР Бердимуратов Кауендер.
395. Самодеятельный художник-скульптор Атабаев.
396. Заслуженный деятель искусств Узбекской ССР и Каракалпакской АССР Куттымуратов Жолдасбек за работой в своей мастерской.
397. Выступление самодеятельных танцовщиц.
398. Дутаристка.
339. Девушки в национальной одежде.
400. Каракалпакские артисты в Москве.
401. Тополя, тополя …
402–403. Молодой художник, лауреат республиканской премии ленинского комсомола Каракалпакстана Утегенов Амангельди и его работа.
404, 406. Выступают самодеятельные ансамбли „Хурлиман“ и „Арулар“.
405. Здание республиканского краеведческого музея и музея искусств.
407. В книжном магазине „Знание“.
408–412. Книги издательства „Каракалпакстан“.
413. В печатном цеху Нукусского полиграфического комбината им. 50-летия „Правды“.
414–417. Все о свадьбах.
418. В рабочей столовой Ходжейлийского мясокомбината.
419. В цехе национальных одежд „Айгуль“ Нукусского городского комбината индивидуального пошива.
420. Комната отдыха профилактория НГУ.
421. Дом быта „Аксынгуль“ Шуманайского района.
422. Новый Дом быта „Гоззал“ в г. Нукусе.
423. В Доме быта колхоза Ленина Ходжейлийского района.
424. Гулянья после выпускного вечера.
425. Лауреат премии Ленинского комсомола Узбекистана ансамбль дутаристок „Сорок девушек“.
426. Поет молодая артиска Аймбетова Гульхатиша.
427. Лауреат Ленинской и Государственных премий, Герой Социалистического Труда писатель Чингиз Айтматов в гостях в г. Нукусе на юбилейных торжествах, посвященных 150-летию со дня рождения классика каракалпакской литературы Бердаха.
428. Спорткомплекс в г. Бируни.
429, 430. Молодые боксеры.
431. Футбольная команда „Амударья“ на тренировках на центральном стадионе г. Нукуса.
432. Велогонки на первенство автономной республики.
433. На комсомольском озере под Нукусом. Перед состязаниями на байдарках.
434. Выступает Каракалпакский государственный ансамбль песни и танца.
435. Поет артист Узбекской ССР, Каракалпакской АССР и Татарской АССР Худайшукуров Ата-жан.
436. Дутаристки.
437. Канал „Кызкеткен“.
438. Поет народный артист Узбекской ССР, Каракалпакской АССР и Башкирской АССР Матчанов Байрам.
439. Закат над каналом „Кызкеткен“.
440. Универсальный магазин в г. Нукусе.
441. Пионеры на площади Ленина в г. Нукусе.
442. Директор средней школы им. Бердаха Кунградского района, Герой Социалистического Труда, заслуженный учитель Узбекской ССР Иембергенов Хожамберген среди школьников.
443. Вожатая с пионерами.
444. Дети с цветами.
445. Дворец пионеров в г. Нукусе.
446. Фойе Дворца пионеров.
447. Счастливое детство.
448. Пионеры у вечного огня в г. Нукусе.
449. В пионерском лагере „Орленок“ в поселке Шорахан Турткульсского района.
450. „Мы вступили в пионеры!“.
451. Дети.
452. Скульптура „Счастливое материнство“ перед Нукусским роддомом.
453–454. В пионерских лагерях автономной республики.
455. В детском саду „Буратино“ в г. Бируни.
456. В школу.

LIST OF PHOTOGRAPHS

1. View of the Takhiatash hydro-electric power development from the top floor of the control office.
2. The orders of the Autonomous Republic.
3. Simultaneous sprouting of cotton.
4. Open cotton bolls.
5. View of the cotton-field through the plane-trees.
6. "The White Gold".
7. Rice is a pearl of the lower reaches of the Amu-Darya river.
8. The Amu-Darya river.
9-22. The gardens are blooming, the fields are murmuring …
23. At the lake Sudochje.
24. The ruins of the fortress Ayaz-Kala.
25. In the mountains of Kuskanatau in Bozatausk region.
26. A fisherman's boat on the lake Sudochje.

I. NUKUS—THE CAPITAL OF KARAKALPAKSTAN

27. Hotel "Tashkent".
28. The building of the Kara-Kalpak regional party committee of the Communist party of Uzbekistan.
29. "Flowers" shop.
30. A book-store "Znanije".
31. Secondary school named after Pushkin with an observatory.
32. The House of the Government of the Autonomous Republic.
33. One of the streets of Nukus.
34. Nukus at night.
35-38. Holiday festivities in Lenin square.
39. Eternal flame at the monument to those who perished in battles during the Great Patriotic War.
40. On the eve of the opening ceremony of a new republican "Pioneers' palace".
41. The House of Printing.
42. The Kara-Kalpak branch of the "Uzkinokhronica" studios.
43. Republican Palace of Arts.
44. Monument to the classic of the Kara-Kalpak literature Berdakh (Berdimurat Gargabai uly).
45. The building of territorial administration "Karakalpakirsovkhozstoi".
46. The building of the Republican Union of Consumer societies.
47. Nine-storeyed blocks of flats.
48. General Post-Office.
49. Chaikhana (tea-house) "Rakhat".
50. A new food-store.
51. At the cross-roads of Turtkul highway and Engels street.
52. Restaurant of the railwaymen.
53. Railway station "Nukus".
54. Republican hospital № 1.
55-56. On the opening day of the store "Detsky mir" ("Children's World").
57. Hotel "Tashkent". Fragment of the mosaic panel.
58. A new construction site in Nukus.
59. "House of Happiness".
60. "Kyzketken" canal.
61-62. At the airport "Nukus".
63. Building of the Republican silkworm breeding administration.
64. Nukus streets are lined with such five-storeyed buildings (Kalinin street).
65. Cinema and concert hall named after Berdakh.
66. Nukus state University.
67, 74, 75. In the outskirts of the city.
68. Car-care center "Zhiguli".
69. General view of Turtkul highway.
70-73. At the central market.

II. INDUSTRIAL KARAKALPAKSTAN

76. Supports of the Nukus agricultural integrated house-building factory under construction.
77, 82. Power transmission lines of the Takhiatash hydro-electric power station.
78. Takhiatash hydro-electric power development on the Amu-Darya river.
79. Right-bank water divider on the Amu-Darya river.
80. Thus they started to dam the Amu-Darya river. Later here has been erected Takhiatash hydro-electric power development.
81. Kipchak pontoon bridge across the Amu-Darya river.
83, 138-140, 142. Takhiatash hydro-electric power station.
84. On the roads of Karakalpakstan. Transportation of new agricultural machinery.
85. At a construction site.
86. Rice plant in Karabaily (Leninabad district).
87-94. Construction of and newly built industrial objects and living areas of the Autonomous Republic.
95-98. At Nukus broiler factory.
Chairman of the Council of Ministers of the Kara-Kalpak ASSR Marat Yusupov summoned the customers and contractors for a discussion of the problems of construction of this most important object.
99. Weaving department of the Turtkul branch of the Nukus cotton integrated plant.
100, 149-151, 154. Nukus integrated house-building factory of the construction trust № 166.
101. Takhiatash flour-mill.
102. Kamaz trucks are ready for the road.
103, 132-133, 141. At the Takhiatash plant of building constructions and details of the USSR Ministry of oil and gas constructions.
104, 108, 144. Nukus agricultural integrated house-building factory.
105. Railway car repair shop.
106-107. Khodzheily station of the Kara-Kalpak branch of the Central Asian railway.
109. Cart-track roads in the Chimbai district.
110. At the Nukus motor-coach terminal.
111. Products of the Khodzheily cotton mill are prepared for shipping.
112. At the Takhiatash interregional agricultural machinery base "Goskomselkhoztekhnica".
113. Power transmission lines of the Takhiatash hydro-electric power station.
114. Compressor station № 6 of the gas pipe-line Central Asia—Center on the plateau Ustyurt.
115. At the Takhiatash concrete product plant.
116. Buruni butter factory.
117. A noted communication technician, Hero of Socialist Labour Zhaksymurat Aidaniyazov.
118. "Radio House" shop in Nukus.
119, 121. Interurban telephone exchange at the Nukus central telegraph-office.
120. Television relay tower in the state farm named after Chapaev in the Kungrad district.
122-123, 125. Khodzheily meat-preserving factory.
124, 126. At the Chimbai stock-breeding complex "Giant".
127-128. The Kara-Kalpak marble and granite boulders at the Nukus marble plant.
129. The columns of the Republican Palace of Arts, plated with the Kara-Kalpak marble.
130. Samples of the Kara-Kalpak marble.
131. Central control office of the Takhiatash hydro electric power development.
134. Prospecting tower on the plateau Ustyurt.
135-136. In the finished products department of the Muinak integrated canned fish plant.
137. Kara-Kalpak prospecting expedition on the island of "Shaitan-Kala". Salt deposits "Barsa Kelmes" on the plateau Ustyurt.
143. Kungrad base of the construction industry.
145. Airport "Turtkul".
146. Turtkul branch of the Nukus integrated cotton plant.
147. Khalkabad cotton mill in the Kegeily district.
148. Nukus printing plant.
152. At the Khodzheily carpet-making factory.
153. Structural frame of the next block of a power-and heating plant.

III. AGRICULTURAL KARAKALPAKSTAN

155. Cotton processing.
156-159. Kara-Kalpak proverb says: "It is not soil that gives birth, but water".
160. The First Secretary of the Central Committee of the Communist Party of Uzbekistan I.B. Usmankhodzhajev inspects a new cotton crop.
161–163. Cotton and rice–the main treasure of Karakalpakstan.
165-168. Cultivation of unused lands for cotton and rice growing is a reliable reserve for increasing the output of these valuable cultures.
169-174. "Assault" on the virgin lands goes on.
171. Noted rice-grower of the state farm "Madeniyat" (Karauzyak district), Hero of Socialist Labour Uteniyaz Turumbetov.
175. First secretary of the Turtkul district Communist Party Committee Kasym Nurumbetov and director of the state farm "Leninism" Urynbai Matnepesov are talking with the front-rank people in cotton harvesting.
176-180. This jubilee year cotton and corn fields of our Autonomous Republic gave good shoots.
181. In the fields of the collective farm "Kyrkkyzabad" (Ellikkala district) headed by Hero of Socialist Labour, Honoured economist of the Kara-Kalpak ASSR Abdulla Alimov.
182. New railway branch Nukus—Turtkul is under construction.
183. Hero of Socialist Labour from the State farm "Kipchak" (the Amu-Darya district) Rakhim Erekeev.
184. First secretary of the "virgin land" Ellikkala district party committee Alymbai Primov is talking with the foremost people in agriculture in the fields of the Komsomol team of cotton-growers from the State farm "Moscow" headed by the Deputy of the Supreme Soviet of the USSR Zhamila Bekchanova.
185. Lunch-break at a field-camp.
186. Family field-team of machine-operators and cotton-growers Matupaevs from the state farm "Ellikkala" (Ellikkala district).
187. Cultural and welfare facilities complex of the collective farm "Communism" (Turtkul district).
188. Cotton-storing of a new harvest.
189. First secretary of the Karauzyak district party committee Sultamurat Kanoiyazov surveys cotton fields of the district.
190. Chairman of the collective-farm "Communism" (Turtkul district), Hero of Socialist Labour Narbai Ishmuradov is talking with the foremost cotton-growers of the collective farm.
191. Water divider at the canal "Esim-uzyak" (Karauzyak district).
192. Artificial waterfall.
193. This jubilee year "Pobeda" ("The Victory") state farm had a rich apple crop.
194. Rice-plantation.
195. Leader of a front-rank cotton-growing team from the collective farm "XXII Congress of the Communist Party" (the Amu-Darya district) Yuldash Sholakov.
196. Foremost machine-operator and cotton-grower from the collective farm "Communism" (Turtkul district), Deputy of the Supreme Soviet of the Kara-Kalpak ASSR Maryam Rozymova.
197. Head of a section of the cotton-growing Budeny State farm (Biruni district), Hero of Socialist Labour, delegate to the XXVI Congress of the CPSU Pardagul Rozymova.
198. Noted shepherd from the Dimitrov State farm (Takhatakupyr district), Deputy of the Supreme Soviet of the USSR Karshyga Kenzhebaev.
199. Chairman of the Krupskaya collective farm (the Amu-Darya district), Hero of Socialist Labour Ayjim Kamalova.
200. Poplars
201. Brigade-leader and combine operator from the State farm "XXII Congress of the CPSU" (Leninabad district), Deputy of the Supreme Soviet of the Kara-Kalpak ASSR Menlikhan Satbaeva.
202. Front-rank combine operator of the State farm "XXII Congress of the CPSU", delegate to the XXth Congress of the Communist Party of Uzbekistan Perdul Usenova.
203. Brigade-leader of a rice-growing brigade run on a selfsupporting basis of the Altynkul state farm (Leninabad district), Hero of Socialist Labour, Honoured rice-grower of the Kara-Kalpak ASSR Sarsenbai Kurbanbaev came to the brigade-leader of the front-rank rice-growing brigade of the same state farm, Deputy of

the Supreme Soviet of the Kara-Kalpak ASSR Kadirimbet Turmbetov to share his experience in rice harvesting.

204. Head of the K. Marx section of the K. Avezov State farm in the Chimbai district, Hero of the Socialist Labour, Deputy to the Supreme Soviet of the Kara Kalpak ASSR Erpolat Bekbauliev is talking with hydro technician of the same section, noted rice-grower, Hero of Socialist Labour Amangul Saparbaeva.

205–206. In the summer time when the working day is over it is a pleasure to have a rest in the Kara-Kalpak yurta with your family and friends.

209. Flock of sheep in Kyzylkum.

210-215. Each year continually gains in scope hot house gardening which provides the population of our Autonomous Republic with fresh vegetables, citric plants, flowers and verdure the whole year round.

216. Field-camp of the 14th brigade of the Dimitrov collective farm in the Turtkul district.

217. In the garden of the state farm "50 years of the Communist Party of Uzbekistan" (Ellikkala district).

218. Front-rank milkmaid from the "Communism" collective farm (Turtkul district), bearer of the Lenin order, honoured cattle-breeder of the Kara-Kalpak ASSR Aisha Shamsutdinova.

219. Planting of saplings in a garden.

220. Lagoon "Akhantai" (south of the Aral Sea).

221. Fishermen of the fish farm in the Ellikkala district on the lake Aksha-kul.

222. Lately pike perch became the main food-fish in the Aral sea.

223. Foremost fisherman of the "Lenin memory" collective farm (Muinak district), bearer of the order of the Labour Red Banner Sultan Aralbaev returned from the sea with a rich catch.

224, 227, 229. At the hog-breeding state farm named after Tälmann (Nukus district).

225. At the Takhiatash poultry farm.

226. At the fattening base of the stock-breeding complex "Giant" in the Chimbai district.

228. Washing of the cows in cattle-breeding farms (Karauzyak district).

230, 234. In the fields of the front-rank Komsomol corn-growing brigade of the Lenin collective farm (Khodzheily district) headed by noted corn-grower Shiringul Yusupova.

231. Laying-in of fodder in the stock-breeding complex "Giant" in the Chimbai district.

232. Dzhugara is a valuable local cereal and forage culture.

233. Lucerne harvest in the fields of the "Leninism" collective farm in the Amu-Darya district.

235. Co-operative houses of the members of the "Communism" collective farm in the Turtkul district.

236, 238, 242. Ripe apples, pomegranates and figs in the garden of the Akhunbabaev state farm in the Ellikkala district.

239-241. In the gardens of the "Leninism" collective farm in the Biruni district.

237. In the subsidiary vineyard of the "Orlenok" pioneers camp (Turtkul district): the grapes became juicy.

243. Flock of sheep and goats.

244. Turkey-cocks.

245. Cane-thicket.

246. Shearing in the sheep-breeding complex "XX Congress of the Communist Party of Uzbekistan" (Biruni district).

247. Camel-breeding state farm "Ayaz-Kala" (Ellikkala district).

248. Conquerors of the virgin lands at halt.

249–250. Yurta is the best dwelling in summer time for cattle-breeders on the distant pastures of Kyzylkum.

252. Mother-Hero, honoured teacher of the Kara-Kalpak ASSR from the Kalinin state farm (Karauzyak district) Rishakova Zhupar.

253-254. At the Amu-Darya musk-rat fur breeding farms (Muinak district).

255. The Kara-Kalpak astrakhans are famous far beyond its borders.

256-257. One of the lucrative branches of the national economy of the Autonomous Republic is silkworm breeding.

258. Secondary school "60 years of the USSR" in Khodzheily district.

259. Kungrad district communication centre.

260. Building of the Karauzyak district party committee and district executive committee of the Soviet of people's deputies.

261. Building of the Khodzheily district party committee.

262. Mulberry plantations of the Lenin collective farm (Ellikkala district) at the foot of an ancient fortress "Guldursin".

263. A new restaurant "Kungrad" in the city of Kungrad.

264. A new shop "Chaika" ("Sea-gull") in the city of Khodzheily.

265. Chimes in the city of Turtkul.

266-267. Strings of ships moving along the Amu-Darya river.

268. Lake Khozha-Kul at the foot of Karatau mountains.

269. Building of "Yugvodstroy" trust in the city of Biruni.

270. On the roads of the Karauzyak district.

271. "Fishermen's house" named after Berdakh in the city of Muinak.

272, 274. Chaikhana (tea-house) in Chimbai.

273. Alley in the district centre of Shumanai.

275. House of cattle-breeders in the Shumanai state farm (Shumanai district).

276. Building of the Biruni district party committee.

277-279. At the foot of an ancient fortress "Shylpyk" in the Amu-Darya district

280. Asphalt covered roads and high-voltage power transmission lines stretch deep into the depths of the Kyzylkum desert.

281. The ruins of the ancient fortress "Kyat" where the great scientist-encyclopaedist of the Orient Abu Raikkhan al Biruni was born.

282. The Amu-Darya river at sunset.

283. Lake "Daut-Kol" (Bozatau district).

284. Dispensary of the Biruni district amalgamated department of the agricultural machinery "Goskomselkhoztekhnica".

285. Cultural and welfare facilities complex of the Lenin collective farm (Ellikkala district).

286. After the rain in the evening.

287. Lenin square of the district centre Buston (Ellikkala district).

288. Lenin square in the city of Turtkul.

289. Road to Khodzheily.

290. Passenger and freight trains regularly arrive at the railway stations of Karakalpakstan from different parts of the USSR.

291. Karatau mountains in the Amu-Darya district.

292. Rice-plantations at sunset.

293. Canal "Raushan" in the Kungrad district.

294. Cotton-fields of the Lenin collective farm in the Khodzheily district.

295. Ruins of the fortress Zhelly-kala near the village named after Akhunbabaev of the state farm "Moscow" (Ellikkala district).

296. Bukhar deer in the "Badai-tugai" preserve in the Biruni district.

297. Canal "Kyzketken".

298. First secretary of the Kungrad district party committee Kurbanbai Abdirov and director of the Chapaev state farm, Hero of Socialist Labour Ungarbai Kurbaniyazov in the rice-plantation of a noted rice-grower, Hero of Socialist Labour, Deputy of the Supreme Soviet of the USSR Ubbiniyaz Bekniyazov.

299. Rich, boundless meadows ...

300. Noted cotton-grower of the Turtkul district, State prize of the USSR laureate Iskander Allabergenov.

IV. THE CULTURE OF KARAKALPAKSTAN

301. Nukus television studio.

302-303, 305. In the laboratories of Nukus State University and the Kara-Kalpak branch of the Uzbek SSR Academy of sciences.

304. Academician of the Uzbek SSR Academy of Sciences, Doctor of Philology Marat Nurmukhamedov.

306. Head of Nukus State University, Associate Member of the Uzbek SSR Academy of Sciences, Doctor of Medicine Chardzhou Abdirov is talking with the scientists of the University.

307, 308, 310. At Nukus State University.

309. Head of the Kara-Kalpak literature department of Nukus State University, Doctor of Philology, professor Srazhatdin Akhmedov during a lecture.

311-312. In the laboratories of the Kara-Kalpak branch of the Uzbek SSR Academy of Sciences and the Chimbai Scientific-research Institution of Agriculture.

313. Chairman of the Kara-Kalpak branch of the Uzbek SSR Academy of Sciences, Academician of the Uzbek SSR Academy of Sciences, Doctor of History Sabyr Kamalov is talking with scientists.

314-315. At Nukus State University.

316. Head of the territorial administration "Karakalpakirsovkhozstoi", Candidate of Economy, laureate of the State prize in science and technology Zhaksylyk Palvanov.

317. Associate Member of the Uzbek SSR Academy of Sciences, Doctor of Philology Ismail Sagitov at work.

318. Sh. R. Rashidov was a frequent visitor to the state and collective farms of the Autonomous Republic.

319. Days of the Soviet literature in Karakalpakstan, devoted to the 60-th anniversary of the USSR.

320-321. Chairman of the Presidium of the Supreme Soviet of the Kara-Kalpak ASSR Kamal Rzajev presents the Supreme Soviet of the Uzbek SSR Diploma to the "Karakalpakstan" Publishing house in connection with the 50th anniversary of its formation.

322. In the year of the 60th anniversary of the USSR Karakalpakstan celebrated the birth of its 1,000,000th citizen.

323. During the classes in the system of Party education (Khodzheily district party committee).

324-325. In the Kegeily district hospital.

326. Medical college in the city of Biruni.

327. Head of the surgical section of the Biruni central hospital Bazarbai Urazaliev.

328. In the summer time the patients of the Republican hospital № 2 can have a rest in its garden, in the shadows of the trees.

329, 330. Nukus State University's dispensary.

331. Head-physician of the Republican hospital № 2 Candidate of Medicine Nauryzbai Eshniyazov is talking with personnel of the hospital.

332. In the Kara-Kalpak branch of the "Uzkinokhronika" studios.

333-334. Artists perform in Nukus television studio.

335-340. Performances by the young artists of the Autonomous Republic.

338. Kara-Kalpak State theatre of musical drama and comedy named after Stanislavsky is presented with the order "Znak Pocheta" ("Sign of Honour").

341. Performs People's artist of the Uzbek SSR, the Kara-Kalpak ASSR and the Bashkir ASSR Gulparshin Syrymbetova.

342. Strong creative friendship ties together the Kara Kalpak State theatre of musical drama and comedy named after Stanislavsky and the Uzbek state academic drama theatre named after Khamza.

343. "Othello" on stage of the Kara-Kalpak State theatre of musical drama and comedy named after Stanislavsky. The principle part is performed by the People's artist of the Uzbek SSR and the Kara-Kalpak ASSR Kuatbai Abdreimov.

344. Honoured artist of the Uzbek SSR and the Kara Kalpak ASSR, composer Alimzhan Khalimov.

345. Sings People's artist of the Uzbek SSR, the Kara Kalpak ASSR and the Tatar ASSR Tamara Doshumova.

346. People's writer of the Uzbek SSR and the Kara-Kalpak ASSR Zholmurza Aimurzaev, People's poet of the Uzbek SSR and the Kara-Kalpak ASSR Tleubergen Zhumamuratov, People's writer of the Kara-Kalpak ASSR, chairman of the Union of writers of Karakalpakstan Tolepbergen Kaipbergenov, People's poet of the Kara-Kalpak ASSR Tazhetdin Seitzhanov and writer Adenbai Tazhimuratov during the Days of the Kara-Kalpak literature and art in the Tatar ASSR.

347-348. Scenes from performances by the Kara-Kalpak State theatre of musical drama and comedy named after Stanislavsky and the Kara-Kalpak Children's theatre.

349. People's artist of the USSR Aimkhan Shamuratova.

350. People's artist of the Uzbek SSR Nazhimatdin Ansatbaev.

351. People's artist of the Uzbek SSR and the Kara Kalpak SSR, choreographer Polat Madreimov.

352. Reimbaj Seitov–Honoured artist of the Uzbek SSR.

353-354. Artists of the Kara-Kalpak state Philharmonic Society named after Berdakh are equally desired guests in the central cities and in the remote parts of our boundless Motherland.

355. People's artist of the Kara-Kalpak ASSR Bazarbaj Nadyrov.

356. Honoured Art Worker of the Uzbek SSR and the Kara-Kalpak ASSR, composer Nazhimatdin Mukhamatdinov.

357-361. Public merry-making and festivities are usually held at the foot of the ancient fortress "Shylpyk" on the bank of the Amu-Darya river.

362. People's sport game "Ilak" ("Goat-ragging").

363-374. Public merry-making and festivities at the foot of the ancient fortress "Shylpyk".

375. Monument to those who perished in battles for Soviet power in Karakalpakstan (state farm named after K. Avezov in the Chimbai district).

376. Monument to V. I. Lenin in the Lenin collective farm (Ellikkala district).

377. At Nukus yurta and felt integrated factory.

378. In the department of architecture and construction of the Kara-Kalpak ASSR.

379. Monument to the great scientist of the Orient Abu Raikhan al-Biruni in the city of his birth—Biruni.

380. Monument to soldiers-compatriots who perished in battles of the Great Patriotic War erected on the shore of the Aral sea in the Muinak district.

381. Monument to heros of struggle for Soviet power in Karakalpakstan (park "Eshlik" in Turtkul).

382. Woman in national dress.

383. Still-life with shubat (camel's milk).

384. Armlet for woman's gown.

385. Girls breast adornment.

386. Girth.

387. Photographic etude: "maiden".

388. Knap-sack for keeping tea.

389. Director of the Kara-Kalpak Museum of Arts, Honoured Art Worker of the Uzbek SSR and the Kara Kalpak ASSR Igor V. Savitsky.

390. Karakalpakstan artists in front of the new Exhibition hall in Nukus.

391. Exhibition of works by the Dagestan ASSR artists in the Exhibition hall of Nukus.

392-393. Folk craftsman-sculptor, laureate of the Republican prize named after Berdakh Daribai Toreniyazov and his work.

394. People's artist of the Kara-Kalpak ASSR Kaunder Berdimuratov.

395. Amateur sculptor Atabaev.

396. Honoured Art Worker of the Uzbek SSR and the Kara-Kalpak ASSR Zholdasbek Kuttymuratov at work in his studio.

397. Performance of the amateur dancers.

398. Dutar-player.

399. Girls in national dresses.

400. Kara-Kalpak artists in Moscow.

401. Poplars, poplars ...

402-403. Young artist, laureate of the Kara-Kalpak Komsomol prize Amangeldy Utegenov and his work.

404, 406. Performance of the amateur ensembles "Khurliman" and "Arular".

405. Building of the Republican Museum of Regional Studies and Arts.

407. In the book-store "Znanije".

408-412. Books published by the "Karakalpakstan" publishing house.

413. In the printing shop of Nukus printing plant named after the 50th anniversary of „Pravda".

414-417. All about weddings.

418. In the workers' canteen of the Khodzheily meat-packing plant.

419. National dress department "Aigul" of Nukus integrated individual sewing shop.

420. Recreation room of Nukus State University dispensary.

421. "Aksyngul" House of every-day services (Shumanai district).

422. New House of Everyday services "Gozzal" in Nukus.

423. House of Everyday Services in the Lenin collective farm (Khodzheily district).

424. After school-leaving party ...

425. Laureate of the Uzbekistan Komsomol prize ensemble of dutar players "Forty Maidens".

426. Sings a young vocalist Gulkhatisha Aimbetova.

427. Lenin and State prize winner, Hero of Socialist Labour, writer Chingiz Aitmatov in Nukus during jubilee festivities devoted to 150th anniversary of the birth of the classic of the Kara-Kalpak literature Berdakh.

428. Sports complex in Biruni.

429, 430. Young boxers.

431. Football team "Amu-Darya" during training at the central stadium in Nukus.

432. Autonomous Republic's cycling championship.

433. Komsomol lake near Nukus. Before the canoe competition.

434. Performs the Kara-Kalpak State Song and Dance Company.

435. Sings Honoured artist of the Uzbek SSR, the Kara-Kalpak ASSR and the Tatar ASSR Atazhan Khudaishukurov.

436. Dutar-players.

437. "Kyzketken" canal.

438. Sings People's artist of the Uzbek SSR, the Kara-Kalpak ASSR and the Bashkir ASSR Bairam Matehanov.

439. "Kyzketken" canal at sunset.

440. Department store in Nukus.

441. Young pioneers in Lenin square (Nukus).

442. Director of the secondary school named after Berdakh (Kungrad district), Hero of Socialist Labour, Honoured teacher of the Uzbek SSR Khozhambergen Iembergenov among school-children.

443. Young Pioneer leader with pioneers.

444. Children with flowers.

445. Young Pioneers Palace in Nukus.

446. Foyer of the Young Pioneers Palace.

447. Happy childhood.

448. Young pioneers at the Eternal flame in Nukus.

449. In the pioneers camp "Orlenok" ("Eaglet") (village Shorakhan in the Turtkul district).

450. "We have joined the Young Pioneers!"

451. Children.

452. Sculpture "Happy Motherhood" in front of Nukus maternity home.

453–454. In the pioneer camps of the Autonomous Republic.

456. Going to school.

„КАРАКАЛПАКСТАН“

*На каракалпакском, русском
и английском языках*

ОТВЕТСТВЕННЫЙ ЗА ВЫПУСК
Х. Ж. ЖУМАШЕВ

Художественно-технический редактор
Т. Шельдова

Корректоры
С. У. Арзымбетова, К. Казахбаев

ИБ № 2416

Подписано в печать 14/V–1984 г.
Заказ № 005451 тираж 25.000
Объём 30,0 п.л.
Формат бумаги 60 × 84 1/8
Гарнитура «Таймс», печать офсетная
Условно = печатных листов 27,9
Условно = издательских листов 31,1
Цена 10 р.

Издательство „Каракалпакстан“
г. Нукус, 742000
ул. К. МАРКСА, 9.
Изготовлено в ГДР